

SLOVENSKI TADRAAN

LETO III, ŠTEV. 5

Koper, petek 29. januarja 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Demokracija pri upravljanju - disciplina pri izvajanju

Na zadnji seji okrajnega sindikalnega sveta so glede na priprave za občne zbornice sindikalnih podružnic sklenili, da bodo poskušali poiskati način in vsebino dela, ki bi odgovarjala današnjemu načinu proizvodnje in novim oblikam samoupravljanja podjetij po delovnih kolektivih. Sklenili so, da ne bodo letos šli na občne zbornice kot prejšnja leta samo zato, da bi podali obračun dela in izvolili novo vodstvo, pač pa, da uvedejo predvolilne sestanke, ki naj imajo značaj delovnih sestankov.

Tako so imeli take sestanke že v vrsti sindikalnih podružnic. Tak sestanek so imeli tudi na primer v Adriji. Najprej so sestavili politični aktiv iz članov ZK, izvršnega odbora sindikalne podružnice ter iz strokovno, politično in kulturno najbolj razgledanih delavcev. Ta politični aktiv je razpravljal o problemih procesa proizvodnje, discipline, odnosa do dela, strokovne vzgoje, o kulturnih in športnih vprašanjih, o tarifah, normah itd. Na osnovi te razprave so sestavili 17 točk, ki so jih nato razglasili na posameznih delovnih mestih, da so se z njimi lahko seznanili vsi člani delovnega kolektiva. Sestanek delovnega kolektiva, na katerem so razpravljali o teh stvareh, je trajal dva popoldneva. Posamezni člani so se na sestanku zelo dobro pripravili. Razprava je bila zelo plodna, kritika konstruktivna in sestanek na splošno zelo razgiban.

Na dan so prišli razni problemi, ki jih niti sindikat, niti delavski svet ni videl. Med drugim so prišle na dan take stvari, namreč da delavci zapuščajo brez pravega vzroka svoja delovna mesta, da ne poveljujejo dovolj pozornosti vzgoji vajencev, da ne čuvajo dovolj skupne imovine in podobno.

Kar je najvažnejše, pa je ugotovitev, da se je delavski svet Adrije zaprl case, da ni prediskutiral važnih stvari z delovnim kolektivom (na primer nabavo novih autobusov in s tem v zvezi najet kredit, ki ga bo moral vračati celotni kolektiv). Sicer je to vprašanje, ki zadeva tudi več ostalih podjetij, namreč to, da se je v izvršne organe delavskega samoupravljanja nekako vgnezdila birokracija. Sindikalne organizacije bodo morale biti bolj budne, ker delavsko samoupravljanje je zadeva celotnega kolektiva in ne samo delavskega sveta.

Prav tako ni še prišlo do izraza načela demokracije pri upravljanju — discipline pri izvajanju. Delavski svet je na primer sprejel za svoj pri Adriji norme. Posamezniki godrnjajo, da je to storil direktor, čeprav je razvidno iz sestanka, da se kolektiv strinja s tem. Morda je že delavski svet pogrešil, ker tega ni prediskutiral pred celotnim kolektivom.

Glede kompetenc delavskega sveta bi bilo dobro morda, ker te niso v zakonu podrobno razčlenjene, da bi izdelali notranje pravilnike, po katerih naj bi se ravnali.

Sindikalna organizacija kot politična razredna organizacija mora stati na čelu borbe za povečanje proizvodnje, za večji delovni efekt, za znižanje cen. Konkretno glede delovnega kolektiva Adrije je treba priznati, da ljudje vidijo, vsaj po sestanku sodeč, notranje probleme, da skušajo napake popravljati, da se je

tudi delovna disciplina in s tem tudi efekt dela v odnosu na leto nazaj izboljšal.

Zasedanje okrajnega zbora in zbora proizvajalcev koprškega okraja Večino investicijskih sredstev bodo usmerili v gospodarstvo

V soboto je bilo v Kopru zasedanje okrajnega zbora in zbora proizvajalcev, kateremu sta prisostvovala kot gosta tudi predstavnik JLA

podpolkovnik Sužnjevič in svetovalec LR Slovenije pri Vojaški upravi Jože Borštnar.

Glavna točka zasedanja je bilo

razpravljanje o predlogu investicijske graditve, ki so jo letos predvideli v osnutku družbenega plana koprškega okraja. Na osnovi tega bo gospodarski svet OLO v kratkem izdelal dokončni predlog družbenega plana, v katerem bo upošteval tudi nove gospodarske uredbe. Iz zelo živahne diskusije, ki je izzvenela v paudarku, da je treba dati vso prednost gospodarskim investicijam, prinašamo glavne misli.

Odborniki so v začetku poudarili nesorazmernje med predloženimi investicijami za kmetijstvo (12%) in za kulturo (14%). Kmetijstvo je ena najvažnejših gospodarskih panog v okraju in je treba gledati, da se tu čimprej postavimo na lastno gospodarsko bazo. Odstotek, ki je namenjen za kmetijstvo, je premajhen, za prosveto pa nekoliko prevelik, čeprav ne gre zanikati velike potrebe na tem področju. Toda to ni bila edina točka, v kateri so se mnogi nekoliko delila. Nadaljnja diskusija je namreč pokazala, da so skoraj povsod želje in potrebe večje, kakor razpoložljiva denarna sredstva.

Predsednik gospodarskega sveta Janko Markič je poudaril, da so prvotni predlog investicij izdelali v okviru vrednosti dveh milijard dinarjev. Izkazalo pa se je, da to ne odgovarja gospodarski zmogljivosti okraja. Predlagali so, da bi dali prednost gospodarskim investicijam. Večina odbornikov se je s tem strinjala.

Zatem so diskutirali o investicijah za važne gospodarske objekte v koprskem okraju, kakor dograditev rudnika v Sečoveljah, graditev nove tovarne ključavnic v Dekanih, modernizacija tovarne Arrigoni v Izoli in še nekatera druga podjetja in tovarne. Ko so diskutirali o predlogu gospodarskega sveta za preureditev tovarne ribjih konzerv Arrigoni v Izoli v tovarno konzerviranih kmetijskih pridelkov, so odborniki poudarili, da bo ta preusmeritev zelo pomagala našemu kmetijstvu, ki doslej izven sezone ni moglo dovolj uspešno plasirati proizvodov. Hkrati so poudarili, da bo lahko modernizirana tovarna ribjih konzerv Ampelea, za katero so lani investirali 75 milijonov dinarjev, letos proizvajala toliko, kakor so doslej vse tri tovarne ribjih konzerv v okraju skupaj. Preurejena tovarna bo lahko izvažala svoje izdelke tudi na inozemska tržišča, ker so zato odlični pogoji.

Ko so diskutirali o povišanju investicij za piransko ladjedelnico, se odborniki sprva niso mogli zediniti. To podjetje ima namreč perspektivni načrt, po katerem bi morali v petih letih investirati 7000 milijonov din. Odbornik Renko je predlagal, naj bi z letošnjimi investicijami, ki so sicer razmeroma majhne, začeli graditi na osnovi perspektivnega načrta. Ker je bilo tudi več drugih predlogov, so odborniki menili, naj to vprašanje skupaj preučita gospodarski svet in uprava ladjedelnice.

Zatem so razpravljali o osnutku graditve mlekarne, hladilnice in centralne klavnice v Dekanih. Za gradnjo mlekarne so se zedini, da bodo v načrt investicij vnesli 44

V BURJI IN MRAZU, V DEŽJU IN SONČNI PRIPEKI — KAMNARJEVO DELO JE TEŽKO ...

(Nadaljevanje na 4. strani)

Elektrifikacija na Koprskem

Več v zadnjih osmih letih kot vsa leta pred osvoboditvijo

Zanimivo je včasih napraviti majhno primerjavo med stanjem elektrifikacije nekdanj in danes. Do leta 1918 so imela elektriko samo mesta Koper, Izola in Piran. To je popolnoma v skladu z gospodarsko politiko nekdanje Avstrije, ki ji je bilo malo mar za ostalih 55 vasi in naselij. Tam naj svetijo petrolejke, zvečer pa naj ljudje gredo spat.

Italija je od leta 1919 do 1942 poskrbela za elektrifikacijo nadaljnjih 10 naselij. Med narodnoosvobodilno borbo pa so Nemci napravili zaslonno razsvetljavo še v devetih naseljih. Pa ni treba misliti, da so to napravili za ljudi, temveč zaradi potreb svojih vojaških postojank, ki so jih imeli v tistih vaseh. Po

Ustanovili smo tamburaški zbor. Mladina je nad tem zelo navdušena. Tudi za mlado godbo na pihala bomo morali nekaj ukreniti. Starejša godba namreč propada, ker nima naraščaja.

Baletna družinica nastopa na proslavah. 29. novembra so se mladinke lepo izkazale z baletom »Soci«. Za Novoletno jeklo pa so »tiste iz vrtca« nastopile s »Snežinkami«.

Knjižnica posluje. Obiskuje jo predvsem gimnazijska mladina. Izvenšolsko mladino pozivamo, naj pridno sega po naši, slovenski knjigi. Ljudska univerza tudi dela. Tako je na pr. predaval prof. Janež iz Kopra o važnosti Trsta za Po-

svetno delo v Dekanih na mladinskih ramenih. Samo pri pouku iz teorije za tamburaški zbor je bilo 38 mladincev, sploh pa mladina sodeluje, kjer je le mogoče. Veliko zaslug za delavnost mladine na prosvetnem področju ima učiteljstvo, ki se za uspehe med mladino zelo trudi. To vse kaže, da pri nas le ni tako mrtvo. Drži pa, da skupnega mladinskega nastopa nismo imeli, ker je mladinsko telo razdrobljeno po vseh mogočih organizacijah in v vseh mogočih oblikah dela.

V Portorožu razpravljajo o družbenem planu

Občinski LO je dal v razpravo osnovnim organizacijam osnutek proračuna za leto 1954. Osnovne organizacije so tako dobile na vpogled vsa predvidena dela, da se o njih lahko izrečejo, če so potrebna ali ne in lahko dodajo še svoje predloge. Osnutek predvideva med drugim:

1 milijon din za dokončno ureditev Ljudskega doma v Portorožu, 2.500.000 din za gradnjo javnega stranišča v Portorožu in 800.000 din za gradnjo stranišča v Fjesu. Za popravilo vodnjakov v občini in v Fjesu, za nadaljevanje del pri kanalizaciji, za asfaltiranje ceste pri pošti v Portorožu in popravilo ostalih, je v osnutku predvidenih nadaljnjih 4.100.000 din. Za popravilo osnovnih šol v Kampolinu, v Sv. Luciji, v Strunjanu, v Portorožu in dotacija otroškemu vrtcu ter prosvetnim društvom 2.462.000 din. Za razširitev javne razsvetljave pri Sv. Luciji in Sv. Bernardinu in postavitev mehanične in mizarске delavnice 3.800.000 din. Za socialno zaščito pa 1.850.000 din.

Lep primer solidarnosti in zavesti so pokazali otroci osnovne šole, ki so zbrali večjo vsoto denarja in nato kupili soščolcu Ljubotu Nardinu, kateremu je umrl oče, 6 metrov flanelo. Tri tovarišice pa so zbrale skupno še 800 din in jih zanj naložile v hranilno knjižico.

IZOLA

Po sklepu ožinskega ljudskega odbora bodo v Izoli v kratkem reorganizirali trgovsko mrežo. Likvidirali bodo podjetje »Napredek« in ustanovili 4 podjetja: dve za prodajo prehranskih artiklov in dve za prodajo industrijskih predmetov. Ta ukrep je bil potreben zaradi specializacije trgovine in zaradi zaviranja monopolističnih tendenc.

donavje. V okviru kulturnega tedna bomo pa imeli predavanje: »Prešeren in njegovo obdobje«.

Ali dekanska mladina res ne dela?

Večkrat pade občutek, da dekanska mladina ne dela. To pa ne drži. Res je, da je razpadlo nogoletno moštvo, ker so se njegovi člani razpršili na vse strani. Trije namreč študirajo v Ljubljani (dva sta vključena v Odredu), eden v Trstu in eden v Piranu. Naraščaja, neposrednega naraščaja namreč ni, pa je veliko drobiža, ki mnogo obeta. Če z nogometom iz razumljivih razlogov ni nič, delajo pa ostale telesnovzgojne in športne panoge. Zelo aktivno je društvo Partizan, snujejo pa še odbojcarsko ekipo in namizni tenis.

Na prosvetnem področju pa je delo mladine tudi precejšnje. V pretežni meri namreč počiva pro-

K reorganizaciji v trgovini

Sklep okrajnega odbora v Kopru, da se tudi v našem okraju reorganizira trgovinska mreža, je izzval vrsto zamislov tako med osebjen trgovinskih podjetij kakor tudi med potrošniki. Zlasti poslednja zanima, kako se bo reorganizacija, ki je že v teku, odrazila na cene v maloprodaji.

Po predlogu, ki ga je izdelala posebna komisija pri Trgovinski zbornici v Kopru, bodo vsa večja trgovinska podjetja na drobno kot taka ukinili, namesto njih pa ustanovili nove, ki bodo zajemala v svojem poslovanju le po eno ali dve stroki. Tako bomo v mestih, Koper, Izola in Piran, kjer so doslej obstajala le 4 podjetja ter se bavila z nabavo in prodajo na drobno vseh mogočih potrošnih predmetov, imeli v bodoče okrog deset podjetij, ki bodo poslovala, kakor je že rečeno, ločeno po posameznih strokah.

Za tako reorganizacijo govori več razlogov. Predvsem bo dana možnost, da se trgovinsko osebje takega podjetja v resnici specializira in usposobi za svoje delo. Nadalje bo ves kolektiv podjetja, ki se, rečimo, ukvarja z prehrano, popolnoma odvisen od dohodka te vrste trgovine in naravno mnogo bolj zainteresiran, da ima na zalogi vse artikole, ki spadajo v njegov delokrog. Se pravi, da bo to pozitivno vplivalo na asortiment; od tega bo brez dvoma imel korist potrošnik. Onemogočeni bodo

tudi taki pojavi, kot so n. pr. zniževanje tekstila ali železine na račun prehranskih artiklov in podobno kar je dosedaj škodljivo vplivalo na formiranje cen posameznih predmetov široke potrošnje.

Ker predvidevajo v vseh omenjenih mestih po več podjetij z živili, bo s tem zagotovljeno tudi potrebna konkurenca, kar se bo moralo pokazati pozitivno ravno pri cenah.

Seveda pa kljub nekaterim naštetim ugodnostim, ni nova oblika idealna, ker vsebuje nekatere pomanjkljivosti. Dokler namreč ostanejo podjetja, je tu potrebna, četudi minimalna po številu, vendarle nekakšna uprava. In v desetih ali še več upravah, bo brez dvoma potrebno nekaj več uslužbencev, kakor so jih doslej imela obstoječa podjetja. Nadalje ni zagotovljena konkurenca pri tekstilu in drugem industrijskem blagu, kar zlasti velja za Izolo in Piran, ker novoustanovljena podjetja te stroke ostanejo tudi v bodoče monopolisti na svojem tržišču.

Vendar pa predstavlja reorganizacija korak naprej v razvoju naše socialistične trgovine in verjetno v danem trenutku edino možna rešitev, vsaj za toliko časa, dokler ne bodo ustvarjeni pogoji za popolno decentralizacijo, ko naj bi vsaka trgovinska poslovalnica poslovala samostojno.

V Krkvavčah so pokrili kulturni dom

V soboto smo pokrili kulturni dom, ki smo ga začeli graditi pred komaj dvema mesecema. Dom bo imel dvorano 14 x 9 metrov in prostorni oder, na katerem bo lahko nastopilo vsako gledališče. V načrtu je še gradnja prostora za gostilno, trgovino, skladišče in enosobno stanovanje.

Ljudska oblast je dodelila za gradnjo kulturnega doma pet milijonov dinarjev. Te bomo porabili le za zidarje in gradbeni material, vse ostalo bomo napravili s prostovoljnimi delom.

Vaščani predvidevamo, da bodo vsa dela končana tekom februarja. Za slavnostno otvoritev kulturnega doma se KUD »Ivan Cankar« iz Krkvavč že dalj časa pripravlja in bo nastopilo s kulturno prireditvijo.

Vse priznanje je treba dati gradbenemu delovodji Emilu Reja, ki si je vse prizadel, da dela tako napredujejo. Prav tako se moramo zahvaliti zidarjem.

Krkvavčani želijo, da bi v bližnji bodočnosti zgradili še cesto po dolini Dragonje, ki bi povezala cestno križišče Sečovlje in Babiči. Od tega bi imele koristiti vse vasi, ki mejijo na Dragonjo in tudi tiste v Hrvaški Istri. Gradnja te ceste bi pospešila dvig kmetijske produkcije ker bi potem kmetje sadili več povrtnin in industrijskih rastlin. S temi proizvodi bi obogatili naš trg doma in v inozemstvu. Prebivalcem vasi na drugi strani Dragonje bi bil olajšan dovoz žita v novi mlin na Križišču cest Puče — Koštabona. D. J.

Koper

Osnovne organizacije Zveze komunistov koprškega okraja se že ves mesec skrbno pripravljajo na okrajno konferenco Zveze komunistov, ki bo v Kopru sredi marca. Na sestankih volijo nove sekretarje in delegate za okrajno konferenco. Hkrati razpravljajo o delu Zveze komunistov in o sklepih VI. kongresa ter III. plenuma Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije.

V Dekanih, Marezigah in Smarjah so bili pretekli teden študijski in organizacijski sestanki občinskih odborov Zveze komunistov. Povsod so ugotovili, da so komunisti z velikim zanimanjem zasledovali potek zasedanja III. plenuma Zveze komunistov Jugoslavije in z odobravanjem sprejeli njegove sklepe. Sklenili so, da bodo na sestankih razpravljali o utrditvi sklepov VI. kongresa ter okrepiли zavest in disciplino članov.

Med glavnimi deli, ki jih je za letos predvidevajo v Kopru, je asfaltiranje Cankarjeve ulice, trga Sv. Petra in obnova ulice JLA. Za ta dela so v proračunu predvideli 17 milijonov dinarjev. Za obnovo vodovodnih naprav in za kanalizacijo predela Sv. Petra so namenili iz mesnega proračuna 14 milijonov dinarjev. V okviru komunalnih del bo mestna občina letos popravila tribuno na Stadionu prevega

maja, nadaljevala z obnovitvenimi deli na obmorskem kopališču ter investirala 6 milijonov dinarjev za dograditev in opremo mestnega kopališča in pralnice.

Spoštujmo javne nasade

Po vsem svetu spoštujemo javne nasade in drevesa ter celo tablice so postavljene po javnih vrtovih, da je prepovedano uničevati nasade in drevesa. Obstaja tudi neki zakon, ki jih štiti, kar je to tud pravilno.

Sprašujem se, zakaj pa v našem Kopru tega ne upoštevajo. V ulici Belvedere, kjer je drevored starih dreves in dopolnjen pred dvema letoma z novimi, je postavljena telefonska žica točno v sredini vzdolž drevoreda, tako da je glavna rast teh mladih dreves ogrožena in še močno poškodovana. Nikjer ni, da bi bila stalna telefonska žica napeljana kar po drevesih, kot vidimo v ul. Belvedere; če je žica mrtva, jo je treba odstraniti.

Mislím, da je zadeva MLO in uprave za komunalno dejavnost za mesto Koper, da skrbi za zaščito javnih nasadov in dreves. Cenjeno občinstvo mesta Koper naj razpodi. Meščan Kopra.

D. G.

Sv. Anton

Topot je potrebno, da spregovorí uredništvo nekaj besed, ki jih objavlja namesto dopisa, ki ga je prejelo v odgovor na dopis: »Doore in slabe strani kulturno prosvetnega dela pri Sv. Antonu«, ki je bil objavljen v Slovenskem Jadranu dne 15. januarja 1954.

Mislím, da je dovolj, če je bilo v omenjenem članku poudarjeno, da bi bilo potrebno več soglasja. Avtor članka je pokazal na nekatere napake, ki ne bi se smele dogajati v vasi. Če so članek prebrali odgovorni pri SZDL, Zvezi borcev, mladini, prosveti in ZK, bi bila njihova dolžnost na sestankih, (če jih imajo), sprožiti to vprašanje in najti primerno rešitev. V dopisu, ki ga je uredništvo prejelo, so nekatere navedbe, ki ne bi koristno vplivale na odnose nekaterih ljudi do drugih na vasi. Vprašanje stare in mlade godbe je samo to: potrebno je, da se med seboj sporazumeta in začeta delati — skupno. Saj je že sedaj mnenje nekaterih članov stare in mlade godbe tako. Glede užitelja godbe pa bi lahko uredili tako, da bi vodil godbo eden — to je tisti, za katerega bi obe godbi glasovali in se zanj sporazumeli.

Uredništvo

Anhovo

Prejšnji teden so delavci in nameščenci tovarne cementa in salonita v Anhovem izvolili nov delavski svet. Za volitve je bilo veliko zanimanje in je do 17. ure volilo že 92% volilnih upravičencev.

Volitve novega delavskega sveta v tovarni cementa v Anhovem je snemalo filmsko podjetje »Zvezda« iz Beograda.

Po vinogradih na Koprskem so v teku zimska dela: okopavanje, gnojenje in obrezovanje. Napredni vinogradniki okopavajo s stroji, drugi ročno.

osvoboditvi je bilo treba vso napeljavo znova napraviti.

Od leta 1945 do leta 1953 pa smo elektrificirali 27 naselij. Električna luč je zagorela v 3924 hišah.

Skupno ima sedaj elektriko 6951 hiš, ali 81,2 odstotka.

V okraju je 11.267 gospodinjstev. Elektrike se poslužuje 8602 gospodinjstva.

Ker čaka na elektriko še 9 naselij, predvideva osnutek družbenega plana za letos večja elektrifikacijska dela. Predvideno je da bo elektrifikacija končana v dobrem letu. Če pogledamo posamezne občine, dobimo naslednje številke:

V občini Izola čaka na elektriko še 270 hiš, v občini Sečovlje še 233 hiš, v občini Koper-okolica še 264 hiš, v občini Marezige še 72 hiš, v občini Smarje še 64 hiš in v občini Portorož še 57 hiš.

Res je, da kar zadeva elektrifikacijo podeželja, stanje še ni popolno, res pa je tudi, da lahko iz števil, ki smo jih navedli povzamemo: nekdo so našemu podeželskemu človeku vse obljubljali in ga pitali s frazami, danes pa ljudska oblast pomaga za dejanji v okviru sredstev, ki jih ima na razpolago.

Delo prosvetnega društva v Dekanih

Prosvetno delo v Dekanih ima izredno bogate tradicije. O njih je bilo govora že večkrat, posebno še ob petdesetletnici prosvetnega društva Jadran.

V začetku letošnje sezone smo sklenili, da moramo opustiti kampanjski način dela, če hočemo doseči trajnejše sadove. V septembru smo postavili začasni odbor društva, ki se je odcepilo od Partizana. Začasni odbor je pripravil občni zbor, ki je bil že 11. novembra. Predsednik Zveze prosvetnih društev koprškega okraja je obljubil vso pomoč, da bomo laže uredili delovni načrt.

Pevski zbor smo okrepili z moškimi glasovi, dobili smo novega pevovodjo tov. Lovca, prof. Glasbene šole v Kopru. Z njim so pevci zadovoljni. Primernega prostora za vaje pa še nimamo, posebno sedaj v zimskem času. Upamo, da nam bo uprava kmetijske zadruge kmalu odkazala prostor v združenem domu.

Dramska družina študira Finžgarjevega »Divjega lovca«. Mlajši bodo nastopili 3. februarja z mladinsko igro »Mačeha in pastorka«. Ičvarišiči Zupan in Benčina sta naši poštvovalni režiserki.

Sinovi ribičev iščejo v morskem blatu črve za vabo ribam. Kaže, da se morja ne bodo bali tudi, kadar bo razburkano.

do Jadrana

S POSTOJNSKEGA

Posvet u Postojni

Zaradi zakasnitve pošiljke z do pisni iz Postojne uvrščamo to vest šele v to številko, ker se nam zdi važna in je dobro, da so o njej informirani naši bralci.

Prejšnji ponedeljek so se v Postojni sestali vsi poslanci, ki zastopajo Slovensko Primorje v zvezni in republiški skupščini ter zborih proizvajalcev z vsemi predsedniki primorskih okrajev in predsedniki gospodarskih svetov.

Razgovarjali so se o splošnem gospodarskem stanju na Primorskem, o gospodarski problematiki vseh štirih okrajev ter o perspektivnem gospodarskem razvoju v okviru desetletnega načrta za gospodarski dvig Slovenskega Primorja.

Sprejeli so resolucijo na Izvršni svet FLRJ, v kateri pojasnjuje stanje na Primorskem ter svoje poglede na rešitev številnih problemov.

Sestanka se zaradi dela na drugem mestu od poslancev niso mogli udeležiti tovariši Boris Kraigher, Ivan Regent in France Bevč.

Postojnski dijaki niso med zadnjima

Dobra dva meseca in pol sta minila, ko so na vseh šolah uvedli enkrat mesečno športni dan. Te urede smo se razveselili tudi postojnski dijaki, ki imamo za seboj že dva taka dneva.

Prvi športni dan je bil 27. nov 1953, ki je bil kaj skromen. Vsak začetek je namreč težak. Organizirali so celodnevne izlete v zližnjo okolico in mednarodno prvenstvo v odbojki. Postojnski dijaki so namreč dobri odbojkaši, saj so lansko leto odnesli iz tekmovanja v Gorici naslov članskega prvaka Primorske.

Drugi športni dan, ki je bil 26. dec., je bil že mnogo boljši. Imenovali bi ga lahko športni dan na snegu, za nekatera pa športni dan v telovadnici. Kljub majhnemu snegu se je na belem polju zbralo mnogo dijakov, da se pomerijo v slabomu in teku. V obeh disciplinah je zmagal osmošolec Garzarolli Dušan.

V telovadnici pa so se pomerili za naslov gimnazijskega prvaka v namiznem tenisu. Po precej hudi borbi je zasedel prvo mesto sedmošolec Tavčar pred Princosom in Šimkovecem.

Kaj nam bo prinesel tretji športni dan? Zanesimo se na vodstvo, saj se je doslej že precej odrezalo.

Ni treba da bi zadruga trpela zaradi trme enega člana

Ni namen tega dopisa, da bi obravnaval pomen kmetijskih zadrug po vaseh pri dviganju kmetijske izobrazbe in širjenju napredka. To čovolj pove že ime samo. Omeniti pa je treba zadevo, ki sta jo zadnje čase imeli med sabo dve sosedni kmetijski zadrugi v koprskem okraju. (Če sta to kmetijski zadrugi pri Pobegih — Čežarjih in Sv. Antonu, je to čisto slučajno).

Zadrugi sta prišli v nesoglasje zaradi nekaterih gospodarskih vprašanj. Prišlo je med njima celo do tožbe in razprave pred sodiščem, ki je razsodilo — v prid toženi zadrugi!

Zakaj? Morda po krivdi upravnege odbora, članov zadruga ali kakega posameznika? Zadeva me je zanimala in sem hotel zvedeti na licu mesta za vzroke. Po potzvedovanju sem le prišel na jasno.

Odgovornost bi bila na enem članu upravnege odbora tiste zadruga, ki je tožila. Ta je kljub prigovarjanju trmasto vztrajal in ni hotel sprejeti dobrih predlogov sosedne zadruga, oziroma njenega upravnege odbora, ki je bil priprav-

ljen na razgovor in poravnavo zadeve v lepem medsebojnem združenem duhu.

Vprašanje dobrih odnosov med zadrugama se je sedaj zaostrilo. Upravni odbor zadruga, ki je tožbo dobila, je sklenil, da bo sosedni zadrugi, ki je tožila, od sedaj naprej odrekal vsako pomoč in uslugo.

Tu sedaj nastaja vprašanje, če je stališče, ki ga je zavzel upravni odbor te zadruga do sosedne zadruga, pravilno. Mislim, da ni, če upoštevamo — namen in pomen zadruga na vasi! Zadruga, oziroma

Vas Borjana, ki so jo zgradili na novem mestu, kjer ne bo več ogrožena pred plazovi.

člani zadruga, ki bo s tem prizadeta, že tako občutijo težave, ker se jim je lani dogodila večja nesreča s tovornim avtomobilom, ki je padel čez neki most. Treba je povedati jasno in odločno tistemu, ki je zakrivil spor, da ni na pravi poti. Zaradi trme enega članka, ni potrebno, da bi trpela skupnost.

Vraže so ji pomagale

V Cerkljici je stara mamica Bečaj Franciška doma. Nekam bolelna je bila, kar je takoj opazila spretna Miller Marija. Ciganke za srečo vedo in usodo poznajo, je stara Bečajeva vedela še iz mladih dni. Menda je še ne tridesetletna »čarovnica« res brala njene misli in ji koj ponudila svoje usluge: »Kar rjuho mi dajte, na kateri ležite, jo bom v zemljo zakopala, pa bo Vaše boleznine konec, čim bo rjuha zginila — za trud pa mi jurčka dajte«.

In je obveljalo — pa ne pomagalo, zato je po isti poti šla še volnena jopica in še jurček za trud. Joj, ko bi bilo samo to, mamica bi danes že bila zdrava, kot je še vedno cela in rjuha in jopica. Pa je nesrečna večša zavohala, kje sta se jurčka izgela in prišla nepoklicana in nepovabljena še po ostale — kar 53 se jih je prijelo njenih predolgih prstov. Zdaj je bila seveda dobra milica, ki jo je zaprosila za pomoč stara mamica.

Pravica je zagrabila nesramno sleparko, vendar je bilo zaman skakanje za šumečim papirjem (53 tisoč). Pač huda izguba in predraga šola o zagovarjanju boleznine.

Miller Marija pa se bo pokorila dve leti in pol ter zaman pričakovala, da bi jo rešila katera vraža.

Hud mraz v koprskem okraju

Koprski okraj je zajel v preteklem tednu hud val mraza. V nedeljo zjutraj je padel termometer na 43 stopinj pod ničlo. Temperatura je ostala pod ničlo ves dan. Ponoči je burja nekoliko ponehala in temperatura je padla na 9,9 stopinj pod ničlo, zjutraj pa celo na 10 stopinj. To je bil najbolj mrzel dan v letošnjem letu. Tudi naslednje dni se je temperatura gibala ponoči in v jutranjih urah okrog 9 stopinj pod ničlo.

Vesti s Tolminskega

Zadnje seje občinskega LO v Bovcu so se udeležili tudi tov. Skok, predsednik okrajnega odbora, tov. Božič, predsednik gospodarskega sveta in zvezni poslanec Jaka Avsič. Največ so razpravljali o izboljšanju gospodarstva na Bovškem. Vsi odborniki so bili za to, da se pomaga pri mehanizaciji podjetja »Kreda« na Spenčici. Podjetje naj bi v doglednem času razširilo in začelo izdelovati finalne izdelke. Preselilo naj bi se tudi lesno podjetje in preusmerilo svojo proizvodnjo v manjše artikole, ki ne zahtevajo toliko prostora za prevoz. Podjetje na Zagi, ki izdeluje košare, naj bi počakalo dobrega komercialista, ki bi dobil novih kupcev. Sedanja mehanično delavnico bodo preselili in začeli s proizvodnjo otroških koles, katerega prototip je izdelal nek bovški mehanik. Proizvodnja naj bi bila zaenkrat ročna, da se

Bovcu so izvedli posebno analizo v živinoreji in kmetijstvu. Ugotovili so, da daje živina na Bovškem povprečno po 5 do 7 tisoč litrov mleka na dan. Zato so mnenja, da bo treba tudi v Bovcu misliti na gradnjo mlekarkega obrata.

Najstarejši človek na Tolminskem je Andrej Čemuta po domače »Hrešča«, doma nekje med Zago in Bovcem. Letos, 28. maja bo praznoval 100-letnico rojstva. S 95 leti je oslepel, drugače pa še kar dobro izgleda in ima še vedno bister spomin. Delal je v Franciji, Nemčiji in po Štajerskem. Želimo mu, da bi svojo stoletnico praznoval prav tako zdrav in zadovoljen, kot je danes.

Nekaj zanimivih podatkov iz področja prestopkov in kriminala. Lani so bile prijavljene notranji upravi 1003 ovadbe iz gospodarskega področja. V upravno kaznovanje je bilo izročeno 395 primerov, od teh je bilo 76 primerov kaznovanih z ukorom, 699 pa z denarnimi kaznimi. V 50 primerih pa je bila izrečena kazen zapora. Največ kršiteljev je bilo starih od 20 do 35 let. Od mladoletnih je bil kaznovan samo eden, kar je vsekakor razveseljivo. Za kršitev javnega reda je bilo kaznovanih 39 oseb. Zakon o prometu z lesom in o gozdovih je prekršilo 114 oseb.

Na področju kriminala pa je bilo skupno 247 primerov kaznivih dejanj. Od teh je bilo največ tatvin skupno 85, telesnih poškodb 19, trije poskusni uboji, štiri požigi, sedem poneverb in 17 poskusov pobega čez mejo.

Jan V Sv. Luciji bodo postavili spomenik padlim

V občini Portorož imata spomenika žrtvam in padlim iz NOB že Strunjan in Portorož. Oni v Strunjanu je bil prvi v okraju, njegovo odkritje leta 1946 smo izvedli v zelo širokem obsegu, pri katerem je sodelovalo skoro vse Slovensko Primorje in večji del Istre. Dne 22. januarja tega leta se je zbrala na željo Zveze borcev občine Portorož posebna komisija v Sv. Luciji z nalogo, da najde najlepše in najprimernejše mesto za postavitev spomenika padlim iz tega kraja občine. Odločila se je za trikotni pro-

Z Bloške planote

V letošnjem šolskem letu so v začetku decembra odprli v pasivnih in gorskih krajih postojnskega okraja šolske mlečne kuhinje. Pomoč, ki jo dobi naša šolska mladina od naše oblasti je zelo velika. Tudi na Bloški planoti so začele delati mlečne kuhinje pri Sv. Duhu, Sv. Trojici in v Novi vasi. V vseh teh šolah so dnevno pogostili nad 350 otrok. Večina učencev na teh šolah napravi dnevno od 4 do 10 km poti. Mnogi od njih pridejo v šolo že močno utrujeni. Tak obrok hrane jih močno okrepi. Okrepčilo obsega skodelico tople kave in 10 dkg kruha z marmelado. V mesecu decembru so znašali stroški v teh treh šolskih kuhinjah blizu 60.000 din. V tej vsoti ni všteto mleko v prahu.

Šolske mlečne kuhinje na Bloški planoti bodo mnogo pripomogle, da bo naša šolska mladina zdrava in krepka ter po takem obroku hrane v šoli aktivnejša. Učenci in njihovi starši so za pomoč hvaležni OLO Postojna.

KAJ SO PAVEDALI BLOČANI

Prejšnji teden so imeli vaški odbori SZDL na Bloški planoti tri večje sestanke, po več vasi skupaj. Za Volčje Nemško vas, Veliki vrh in Novo vas je bil sestanek v Novi vasi. Na sestanku so živo razpravljali o delu v teh vaseh in sestavili načrt za letošnje leto. Delo v teh vaseh je bilo kaj raznovrstno. Popravili so 12 km gozdne poti, očistili nad 20 ha gozdov, pri uničevanju krompirjevca, ki se je vzgnezdil tudi na Blokah, so žrtvovali nad 3.000 ur, pogorel-

stor med bivšo železniško postajo in športnim igriščem, ker se po mnenju domačinov prav tu razvija središče Sv. Lucije. Sedanja trikotna njivo bodo spremenili v park, do katerega bodo vodile glavne ceste stopnice v vsej dolžini, s stare postaje ga bo ločil primerno visok okrasni zid. Sredi tega obkrožen z eksotičnim drevjem bo stal spomenik 13 padlim. Posebnim tovarišem je poverjena naloga za pripravo načrtov do 1. maja tega leta. Novi spomenik padlim v Sv. Luciji bo s svojim parkom prebivalstvu v ponos in okras, s čimer bo pridobil kraj na svoji privlačnosti.

Zagorje na Krasu

Sicer nimajo dimnikarji nobene povezave z dedkom Mrazom, pa jim moramo vendar nekaj povedati. Zadnje čase je že dvakrat gorelo in so naši gasilci hitro prišli na pomoč. Nič hudega ni bilo — vnele so se le saje v dimnikarjih. Pa bo kdo vprašal: »Kje pa je dimnikar?« Ej, to pot jih bo pa le slišal sajasti stric, da slabo ometa pa le denar zahteva. Upravičeno se jezijo Zagorci.

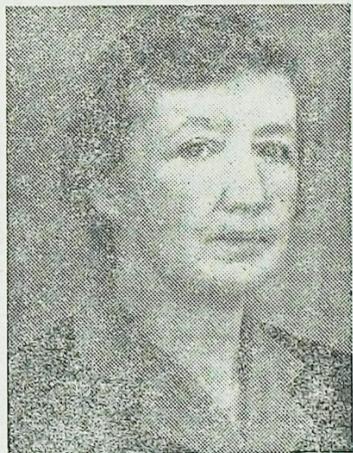
LOZICE

Marija Renko

Dne 18. t. m. je za vedno odšla od nas tovarišica Marija Renko — po domače Micka Metna. Dolgotrnatna zahrbtna bolezen je zlomila njeno življenjsko silo, s katero je kljubovala skozi vsa leta osvobodilne borbe in pozneje vsem težavam, ki jih je morala prebroditi naša domovina.

Vzgojila je troje zavednih otrok, od katerih je bil najstarejši Ivan med prvimi v »Vojkovem vodku«. Temu so sledile posledice za ostale domače. Aretacija družine, zapori vse do razsula fašistične Italije, fašistična drhal jim je uppeljila domačijo, zatem so ji Nemci odpeljali moža in hčerko Pavlo, ki sta se sicer vrnila, a posledica vseh krutosti niso izostale. A Micka ni klonila. Neumorna, vedno vedrega duha je sodelovala doma z NOV. Bila je članica KLO Lozice od ustanovitve, odbornica OF, AF2, ZB, RKS, z eno besedo pri nobeni vaški akciji ni manjkala in je vestno in neumorno je izvrševala naloge.

Pri vseh težavah ji je pomagal njen svojstven humor, ki jo ni zapustil niti v težki bolezni.

Kako je bila spoštovana med ljudstvom samim, je bil najbolj prepričljiv dokaz število obiskovalcev med boleznijo in zlasti ob smrti. Vsa vas se je strnila globoko presunjena, da je smrt tako rano pretrgala nit življenja tej blagi, dobri ženi, ob njenem grobu in ji dalo spoštljivo zahvalo za vse njeno delo.

Draga Micka, naj ti bo lahka zemljica rodna, za katere osvoboditev si toliko prispevala in ki si jo tako ljubila do zadnjega diha, do zadnje tvoje misli. Za nas vse ostane naša nepozabna tovarišica Micka.

Vaščanka Uredništvo Slovenskega Jadrana izreka ob težki izgubi svojemu zvestemu sodelavcu in članu uredniškega odbora tov. Ivanu Renku iskreno sožalje.

Teden dni doma...

Italija nas toži

ZVEZNA LJUDSKA SKUPŠČINA SE JE SESTALA

Zveza ljudska skupščina se je sestala večeraj popoldne. Skupščina bo imela najprej na dnevnem redu ostavko dosedanjega predsednika M. Djilasa. Predvidevajo, da bo novi predsednik Moša Pijade. Sledile bodo volitve predsednika republike, izvršnega sveta in stalnih skupščinskih odborov, nakar se bo začelo redno delo s poročilom zveznega izvršnega sveta. Pričakujejo, da se bo predsednik republike maršal Tito v svojem poročilu dotaknil pomembnih momentov notranje in zunanje politike Jugoslavije, zlasti vprašanja sodelovanja z balkanskimi državami in aktualni vprašanj odnosov Jugoslavije z Zahodom in Vzhodom.

Z ZASEDANJA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Prejšnji teden je bilo v Ljubljani zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije, na katerem sta tako republiški zbor kot tudi zbor proizvajalcev najprej sprejela svoje pravilnike, nato pa so se konstituirali skupščinski odbori.

IVAN REGENT — 70-LETNIK

V soboto popoldne je predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije M. Marinko v dvorani izvršnega sveta v Ljubljani izročil Ivanu Regentu Red junaka socialističnega dela, s katerim ga je odlikoval ob njegovi sedemdesetletnici predsednik republike maršal Tito.

Ko je predsednik Miha Marinko izročal to odlikovanje zaslužnemu borcu za socializem, je poudaril, da je predsednik republike najbolj zgovorno podčrtal pomen tega jubileja, hkrati pa tudi priznanje za revolucionarno socialistično delo Ivana Regenta in njegovi borbi za pravice delovnega ljudstva, ki jo je vodil več kot 50 let. Miha Marinko je v svojem govoru podčrtal tudi obsežno politično delo Ivana Regenta v Trstu.

Ivanu Regentu so ob 70-letnici čestitali prvi prav novinarji. Regent je namreč najstarejši poklicni novinar, hkrati pa tudi najpomembnejši slovenski novinar. Posebna delegacija iz Trsta je prav tako izročila tovarišu Regentu čestitke tržaškega ljudstva in lepo darilo. Ob pomembnem jubileju so v Ljubljani priredili na čast Ivana Regenta slavnostno večerjo, ki so se udeležili številni politični voditelji in javni delavci iz vse Slovenije.

POVSOD RAZPRAVLJAJO O SKLEPIH

III. PLENUMA CK ZKJ

Vsi jugoslovanski listi so polni vesti o živahnih razpravah v zvezi s sklepi III. plenuma CK ZKJ v zadevi Milovana Djilasa. Na sestankih obsojajo početje Milovana Djilasa in odobravajo sklepe plenuma.

Na sestankih v titograjskem okraju zahtevajo volivci, da se Milovanu Djilasu odvzame mandat. Člani Socialistične zveze sodijo, da Milovan Djilas s svojimi revizionističnimi in frakcijskimi pobudami ne zasluži, da bi zastopal ljudstvo titograjskega okraja.

Zasedanje okrajnega odbora v Kopru

(Nadaljevanje s 1. strani)

milijonov dinarjev, za gradnjo hladilnice pa 100 milijonov dinarjev. Ko so glasovali za postavitev centralne klavnice, je bilo 17 odbornikov za graditev, 17 pa proti. Proti so glasovali po večini odborniki iz kmetijstva, ker so smatrali, da klavnica ni prvenstvene važnosti in da je treba ta sredstva investirati v kmetijstvo. Ko so v nadaljevanju diskusije nekateri odborniki pojasnili, da sedanje klavnice ne odgovarjajo niti higienskim niti drugim predpisom, so se zedinili, da bodo klavnico gradili, če jim bodo ostala razpoložljiva sredstva.

Za tovarno tehničnih igrač v Izoli so sklenili investirati 25 milijonov dinarjev. Čeprav so nekateri odborniki s predlogom niso strinjali, so vendar na koncu ugotovili, da je tovarna zelo pomembna za vzgojo mladega naraščaja, hkrati pa bo izdelovala tudi vijake. Za nadaljevalna dela nove tovarne pohištva v Kopru so predvidevali znesek 30 milijonov dinarjev, za ureditev klisarne in kartonaže pri tiskarni Jadran v Kopru pa nadaljnjih 30 milijonov. Tovarna metel in ščetk I-

V SLOVENIJI PRIMANJKUJE SREDNJEGA STROKOVNEGA MEDICINSKEGA KADRA

Nedavno je bila seja Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS. Na tej seji so ugotovili, da v Sloveniji primanjkuje srednje kvalificiranega zdravstvenega osebja. Bilo je govora o bolničarjih, otroških negovalkah, babicah o medicinskih laborantih, posebno še o medicinskih sestrah. Izboljšanje zdravstvene službe je predvsem možno z usposabljanjem večjega števila medicinskih sester. Sedaj je v Sloveniji 800 zdrav-

nikov in samo 400 medicinskih sester. Potrebno pa bi bilo, da bi na enega zdravnika prišli vsaj dve medicinski sestri.

UČNI NAČRT NA SREDNJIH ŠOLAH JE PRENATRPAN

To so ugotovili na seji Sveta za kulturo in prosveto v Ljubljani. Djaki namreč zaradi preobilice predmetov pridejo iz gimnazije slabo usposobljeni za nadaljnji študij ter sploh nimajo pojma o naši konkretni stvarnosti. Sklenili so, da bodo učni načrti skrajšani, tako da bi dijaki imeli le 30 tedenskih ur pouka.

... in po svetu

KONFERENCA V BERLINU

Po velikih pripravah so se le sestali in začeli razpravljati štirje »veliki« zunanji ministri. Čoprav ves svet ve, da take konference po navadi ne prinašajo nič posebnega in da bi se stvari lahko lepo uredile v okviru svetovne organizacije Združenih narodov, le pričakujejo, da bo ta konferenca prinesla nekakšno olajšanje. Predmet razprav bo seveda predvsem ureditev nemškega in avstrijskega vprašanja. Sovjeti pa postavljajo na dnevni red tudi kitajske zadeve in se zavzemajo, da bi v juniju sklicali konferenco »petih«.

Po dolgih uvodnih govorih, v katerih so razpravljali v glavnem o miru in želeli, da bi medsebojne spore odstranili, so prešli na glasovanje o dnevnem redu. Tudi humorja ne manjka. Francoski zunanji minister je namreč izjavil, da ne namerava ostati v Berlinu tri mesece, da bi razpravjal o dnevnem redu in da zato sprejema sovjetski predlog dnevnega reda. Gre v glavnem za to, da so na dnevnem redu nanizana vsa vprašanja, o katerih naj bi ministri razpravljali.

Po prvih dneh še ne moremo sklepati, kako se bo konferenca razvijala. Rečemo lahko samo to, da sta obe »vojskujoci« strani kar zmeri in da iz tega lahko nekaj le upamo.

Konferenco so v svetu precej različno sprejeli. Na Dunaju so v glavnem zadovoljni. Avstrijska delegacija je namreč vzpostavila uspešne stike z delegacijami štirih velic. Avstrijci se zavzemajo, da bi avstrijsko vprašanje reševali ločeno od nemškega. Tudi Sovjeti so za pogodbo, toda postavljajo vprašanje Daljnega vzhoda pred avstrijsko.

Na posebno neugoden sprejem pa je naletela v Bonnu sovjetska zahteva po demilitarizaciji Nemčije. Adenauer namreč izraža svoje nezadovoljstvo nad tem in pravi, da bi demilitarizirana Nemčija postala lahek sovjetski plen.

Naša javnost spremlja z zanimanjem razgovore v Berlinu. Po mišljenju v Beogradu ne bi smela berlinska konferenca temeljiti na politiki razdelitve interesnih področij in sporazumevanj velikih na račun malih držav, kajti taka politika ne bi

vodila k mednarodnemu sodelovanju in utrditvi miru, temveč k povečanju nezaupanja in nesoglasja. V interesu Jugoslavije in ostalih malih držav je, da bi konferenca prispevala k ohranitvi miru in vsestranskemu medsebojnemu sodelovanju na temelju medsebojnega zaupanja ter razumevanja.

Jugoslavija je tudi zainteresirana na avstrijski mirovni pogodbi. V zvezi s tem je imenovala za svojega opazovalca na konferenci veleposlanika v Bonnu dr. Ivekovića.

FANFANI PRED PARLAMENTOM

Fanfani se je predstavil parlamentu kot »star borec s Krasac«. Tako se je namreč Fanfani krstil, ko jebral svoj programski govor in naglašal upanje matere Italije, da bo italijanski Trst končno le italijanski. Glede borcev s Krasa lahko kar takoj povemo, da se vseh sto in sto tisoč borcev njegovega kalibra ne bomo ustrašili. Tudi glede Trsta naj bo kar takoj potolažen, da mu namreč ne bo pomagal, da bi ostal dolgo na vladi. Ni Pellii, ki je imel tršo kožo, tudi njemu ne bo mogel.

V ostalem pa je Fanfani v glavnem trolil v demokristjansko trobilo. V zunanji politiki zvestoba »obrambnemu« imperIALIZMU, v notranji pa zvestoba lakoti, bedi in čudežem. Upajmo, da bo tudi te komedije kmalu konec. Komedij pa imajo v Italiji že itak preveč, ker ljudstvo za razliko od rimljanskega, zahteva danes v Italiji samo še kruha in dela.

ZOPET HUD MRAZ PO VSEJ EVROPI

Nov mrzel val je zajel Evropo od Sredozemlja do skrajnega severa. O najnižji temperaturi poročajo iz Švedske, kjer je toplomer padel na 30 stopinj pod ničlo. V Avstriji so zabeležili tudi 20 stopinj pod ničlo. V Berlinu je bilo v torek 15 pod ničlo in predvidevajo, da bo še bolj mraz. Divji snežni vihar je zajel britanske otoke. Morje je zelo razburkano in ribiške ladje so morale ostati v pristaniščih. Hud mraz je znova zajel tudi Italijo, kjer je bila najnižja temperatura 29 pod ničlo v bozenski pokrajini, v Feltrre pa 26 stopinj pod ničlo. V številnih mestih Severne in Srednje Italije močno sneži.

BELO MORJE...

Ne samo belo, tudi ledeno... Kje pa? Tam nekje na daljnem severu. Ne, v Kopru! — ??? Le nikar ne pogledujte tako čudno. Kar je res, je pa le res. V ponedeljek je bila precej debela ledena skorja ledu v mirnem zalivu morja pri Kopru na vzhodni strani. Pa še osem stopinj mraza po vihu. Kaj hočete še več! V sredo proti popoldnevu pa so začele padati precej goste snežinke, ki so prav kmalu pobelile ulice in strehe koprskih hiš. Seveda so snežinke padale tudi v morje in... No, malo je manjkalo, pa bi bilo še morje pobelilo. Vse okoliške hribe je pobelilo.

Vsi smo se pretekli teden že veselili, da bo tu pri morju zime že konec, ko je sonce že prav lepo grela. Vse kaže, da smo se zmotili. Tudi tisti profesor, ki je zavil kot

častnih prednikov. Kot tožniki smo pred njimi, ker imajo v rokah oblast, ki jim nalaga dolžnost in daje možnost, da bi vsaj deloma popravili krivice, ki so bile napravljene našemu ljudstvu v imenu Italije.

Da, gospodje beneški sodniki, v imenu Italije in njenega kazenskega zakonika, ki nosi kraljev in Mussolinijev podpis nas kličete pred vaš tribunal. Ali se vam ne zdi nekam čudno, da ste morali poseči prav po fašističnem zakonu, da bi nas sodili, ker baje istovetno sedanja Italijo s fašistično?

Kdo dela manjšo razliko med njima, kot vi, gospodje sodniki? Mi dobro vemo, da so vse dosedanje vladajoče sile v Italiji zlorabljale ime Italije za svoje sebične interese in da ga še danes zlorabljajo oni, ki izkoriščajo italijansko ljudstvo in mu pijejo kri. Mi poznamo vse zlo, ki ga vladajoči kapitalistični, imperIALIZISTIČNI vladajoči razred prizadeva delovnim množicam Italije. Keci vam moramo, vam, ki branite to vladajočo gospodo, da nimate pravice govoriti o Italiji, kajti dejansko obstajata dve Italiji. Mi smo novo, pravo Italijo spoznavali in jo pomagali kovati kot antifašisti v ječah, zaporih in pregnanstvu. Nismo sovražili Italije in je tudi danes ne sovražimo — toda branili bomo sebe in svoje življenje pred povratkom italijanskega imperIALIZMA.

Današnja uradna Italija nam praktično dokazuje z nasiljem in raznarodovanjem narodnih manjšin v lastni državi, da gre še vedno po stopinjah one stare Italije, ki je storila toliko zla svojemu lastnemu ljudstvu, nam pa tudi vsem ostalim narodom Evrope v zločinski povezavi z nacizmom.

Naša politična delavnost ni nikoli vodila k sovraštvu proti neki državi, še manj proti kakemu narodu. Mi vidimo v italijanskem narodu tudi pozitivne sile, s katerimi se bomo v skupnem interesu skupno borili, da se tu pri nas ustvari mirno sožitje med Slovenci in Italijani.

Nihče pa si ne bi bolj želel kot mi, da bi lahko končno videli v Italiji ono državo, ki res hoče zabrisati vso sramotno preteklost, ki so ji jo napravili njeni vladajoči krogi. Vemo, da imajo sedanji vladajoči krogi v Italiji možnost, če le hočejo, da to storijo. Toda tega ne bodo nikoli dosegli, če bodo klicali pred sodišče ljudi, ki kažejo na odprto rano, ki obstaja in bo obstajala ne glede na vsako sodbo, ki jo bo izreklo še tako visoko sodišče. Italija se mora napolniti po poti vračanja materialne škode in dejanja moralnega zadoščenja ljudstvu in narodu, ki je branil svoj dom in svoje življenje in ki so ga zato preganjali in vodili v ječe in tabornišča — in tudi na morišče.

Eskim na severu, se je podvival po Santorijevi ulici in govoril: »Mislim sem, da je že odšla, pa šele prihaja.«

»Naj le otrsne zdaj, ko ima še čas,« pravijo naši ljudje po vasch. Tako je! Januar in še del februarja ima vso pravico. Poljedelci se je veselijo. Prej so zorali veliko njiv, zdaj pa jim bo zmrzal, ki je tako nepričakovano nastopila, lepo zrazen, podjed in črvi bodo poginili. ljala zemljo. Vsa tista skrita gola. To je vse skupaj že toliko, kot dober gnoj. Zemlja bo rodovitna in bo dala dobre pridelke.

Ko se bo zima vsa mrzla in nadežna umaknila v svoje severne palače, bomo pa toliko bolj veseli — pomladi in belega mandeljevega cvetja...

TOLMINSKI OKRAJ IN NJEGOVI GOSPODARSKI USPEHI V PRETEKLEM LETU

Tovarišu Ladotu Božiču, predsedniku Gospodarskega sveta pri OLO Tolmin, smo poslali nekaj vprašanj v zvezi z gospodarskimi vprašanji tolminskega okraja. Tovariš Božič nam je na vsa vprašanja zelo obširno odgovoril. V tej številki prinašamo le odgovor na prvo vprašanje ter istočasno obveščamo bralce, da bomo ostala vprašanja in odgovore prinesli v eni prihodnji, oziroma v prihodnjih številkah.

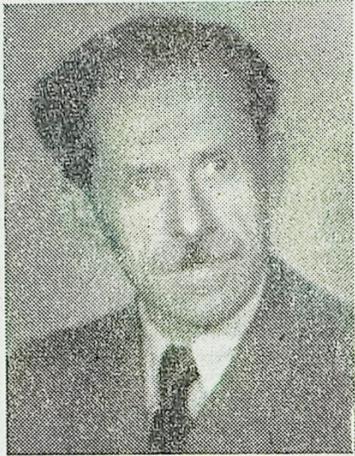
Praden odgovorim na stavljena mi vprašanja, se vam, tovarš urednik, najtopleje zahvaljujem za vašo pozornost, ki jo posvečate našemu okraju. Razumem, da je nekaterim zelo neprijetno pisati o težavah in tegobah, pa tudi o uspehih, doseženih na področju pasivnih in za ostalih okrajev, iz katerih ne moreš prinašati novic o velikih ključnih objektih, tovarnah, elektrarnah in o novih objektih družbenega standarda. Vsega tega tudi pri nas ni, vendar ne moremo trditi, da tudi pri nas ni napredka bodisi s strani naših lastnih naporov in da nismo deležni posrednega ali neposrednega gospodarskega napredka, ki ga dosegajo gospodarsko močnejša področja naše skupnosti. V novo leto smo stopili s polno zavestjo, da smo storili kar največ smo mogli in kar je bilo v danih pogojih mogoče narediti za vsestranski napredek naše komunalne skupnosti in naše celotne družbe. K nalogam, ki stojijo pred nami v tekočem letu, smo pristopili še z večjim elanom, vero in zaupanjem. Mislimo namreč, da bo pomenilo za nas vsekakor odločilno prelomnico na vseh področjih našega življenja, predvsem pa na gospodarskem. Preokretnico mislim v tem, da bomo s pomočjo naše skupnosti in po živem zanimanju za naše pasivne kraje s strani samega tovariša maršala Tita pričeli s sigurnejšimi koraki stopicati iz naše gospodarske zaostalosti in k odločnemu odpravljanju žalostne dediščine preteklih dob, ki smo jih preživeli pod tujčovo peto.

Naš okraj je izrazito kmetijsko-živilnorojski in turistični. Prvo trditev nam dokazuje že sama razdelitev naše površine, ki je taka: 40,8 odstotka je gozdov, 20,4 % pašnikov, 16,1 % senožeti, 5 % travnikov in komaj 2,9 % njiv in vrtov. Drugi pokazatelj, ki to nazorneje potrjuje, pa je sama struktura našega prebivalstva. 51 % prebivalstva se namreč ukvarja s kmetijstvom, z rudarstvom 8,8 %, z industrijo 1,8 %, z obrtjo 9,4 %, z gozdarstvom 5,2 odstotka, z gradbeništvo 3,4 %, ostale panoge pa zajemajo le manjše in nepomembne procente. Zanimivo pa je vsekakor še dejstvo, da je 12,8 % našega prebivalstva upokojenec in invalidov. Čeprav je 51 odstotkov vsega prebivalstva kmečkega in se preživlja s kmetijstvom, pa ne moremo trditi, da je kmetijstvo naša najrentabilnejša gospodarska panoga, gledano s stališča ustvarjanja narodnega dohodka. Kmetijstvo nam daje namreč le 31 % narodnega dohodka, industrija in rudarstvo pa skupaj 48,4 %, pri čemer je treba upoštevati levji delež samega idrijskega rudnika.

Dalje nam daje obrt 6,5 %, gradbeništvo 3,4 %, gozdarstvo 1 odstotek in vse ostale panoge skupaj pa 9,5 % narodnega dohodka.

Iz gornjih podatkov je torej jasno, da prevladuje pri nas živilnorojska in predelava njenih proizvodov. Živilnorojska je v našem okraju relativno najbolj razvita panoga kmetijske proizvodnje. Kljub temu pa po intenzivnosti močno zaostaja za republikim povprečjem. V republikem merilu odpade na naš okraj 6,4 % skupne površine, 5,9 % kmetijske, 1,9 % obdelovalne in 1,4 % orne zemlje. Od skupnega števila goved pa odpade na naš okraj 4 %, prašičev 1,3 %, ovac pa 14,3 %. Zadnji procent kaže, da smo najmočnejše zastopani v ovčjereji. Po gostoti oziroma intenzivnosti reje živine smo pod republikim povprečjem v govedoreji. Na 100 ha kmetijske površine pride pri nas 35 glav, kar da v primerjavi z republikim povprečjem, ki znaša 100, samo 71,2, smo pa nad državnim povprečjem za 2,9 %. Prednjačimo pa v ovčjereji, saj redimo na 100 ha kmetijske površine 29,8 glav, kar nam da indeksa 24,3 %. Ta vzpon je nastopil šele po osvoboditvi, saj je znašala gostota ovac leta 1939 na 100 ha kmetijske površine le 17,4 glav. V primerjavi s stanjem goved pred in po vojni še ne moremo biti zadovoljni. Leta 1939 smo čmeli na našem področju 20.813 glav goveje živine. Leta 1947 jih beležimo le 18.200 glav,

nakar se začne stanje nekoliko popravljati. Najvišje stanje smo dosegli leta 1950, nato pa spet zasledujemo stalen padec. Ob popisu živine leta 1953 je znašal indeks 105,7 nasproti letu 1947 oziroma 92,4, če vzamemo bazo 100 leta 1939. Ob tem zadnjem popisu živine smo čmeli 19.235 glav goveje živine. Število pa je med letom še padalo predvsem zaradi izločevanja bangovih in tuberkuloznih živali.

Lado Božič, predsednik gospodarskega sveta OLO Tolmin

Ob kmetijstvu oziroma živilnorojski nam je prikazati tudi stanje naših gozdov. Od celotne površine okraja imamo po podatkih katastra 34 % gozdnatih površin. Gozdov je 37.895 ha, grmišče pa 5.375 ha. Od celokupne gozdnate površine je pod gozdnim gozdarstvom 7.328 ha, v ostalem državnem sektorju 15.932 ha, privatnih gozdov pa je 20.110 ha. Zaloge lesa na ha v gozdovih gozdnega gospodarstva ni zadovoljiva ter znaša 161 kubičnih metrov. Zelo kritično pa je stanje v občinskih in privatnih gozdovih, kjer znaša zaloga lesa na ha le 65 kubičnih metrov, kar je le ena tretjina tega, kar bi gozdovi morali imeti. Povprečni letni prirastek na ha gospodarske gozdne površine znaša v občinskih in privatnih gozdovih 2,9, na vsej gozdni površini pa 2,5. Boljši je prirastek v gozdovih gozdnega gospodarstva, kjer znaša 3,3 kub. metre.

Druga naša osnovna gospodarska panoga naj bi bila turizem, toda turizem in gostinstvo sta v našem okraju kljub vsem razkošnim prirodnim pogojem zelo slabo razvita. Konec leta 1952 smo imeli 137 gostinskih obratov, medtem pa jih je bilo 1940 kar 351. Kapaciteta ležišč je znašala ob koncu leta 1952 636, sedežev 6.840, kapaciteta kuhinj pa 2.155 obojkov. Promet je tedaj znašal 219 milijonov dinarjev, kar da povpreček 18.000.000 din na mesec. Glavni delež v tem prometu nosi naš prebivalec, del pa prispevajo tudi tuji. Leta 1952 je bilo v našem okraju 10.323 gostov, večinoma v sezoni od julija do avgusta in deloma septembra. Čeprav smo v lanskem letu to število tujcev kakor tudi ležišč in sedežev nekoliko dvignili, pa vendar še ne moremo govoriti o kakšni rentabilnosti našega turizma in gostinstva.

O industriji je v našem okraju težko govoriti, ker je zelo slabo razvita. Družbeni plan okraja za leto 1953 kaže sicer, da daje industrija z rudarstvom 48,7 % družbenega produkta, narodnega dohodka pa 45,7 %. Pri tem pa moramo upoštevati, da odpade na rudnik živega srebra 83,6 % družbenega produkta in 72,3 % narodnega dohodka. Od vse delovne sile, zaposlene v industriji in rudarstvu, odpade 86,8 % na rudnik živega srebra. Tako stanje industrije in rudarstva v družbenem produktu in narodnem dohodku pa je posledica visokih stopenj akumulacije in fondov, ki smo jih imeli v preteklem letu. Če pa vzamemo kot pokazatelj potrošni fond, tedaj ugotovimo, da sta industrija in rudarstvo udeležena samo s 16,7 % na potrošnem fondu, kmetijstvo pa kar s 60,1 %. To jasno dokazuje da je struktura gospodar-

stva v našem okraju pretežno kmetijskega značaja. Da se industrija pri nas ni razvila, so bile krive slabe prometne zveze, obmejna lega okraja in seveda veliko pomanjkanje večjih investicijskih sredstev. V letih 1947-1948 smo šele začeli z manjšimi obrati. Tako je polagoma nastalo podjetje »Kreda« v Spenici, ki pridobiva surovo kredo. Obnovljena je bila opekarna v Kobaridu in usposobil in razširil se je lesni obrat v Klavžah. V Idriji in v Cerknem sta v tem času začeli rasti novi mizarski podjetji, v bivših kasarnah v Kobaridu pa povsem novo podjetje, tovarna igel. To so glavni, če ne upoštevamo še pet malih central, vsi naši industrijski objekti. Slako stanja naših proizvodnih podjetij pa nam najbolj nazorno kaže popis osnovnih sredstev, ki smo ga izvršili v preteklem letu. Popis osnovnih sredstev je bil izvršen v 75 podjetjih. Vsa osnovna sredstva teh podjetij, če bi bila nova, bi bila vredna okrog 5 milijard dinarjev, ker pa so že mečno zastarala in iztrošena, znaša njihova sedanja vrednost samo 2 milijardi. Še bolj jasna je slika v 14 proizvajalnih podjetjih. Njihova osnova za oceno osnovnih sredstev znaša 3 milijarde 800 milijonov, sedanja njihova vrednost pa samo 1 milijardo 300 milijonov. Če pa pogledamo med njimi največje in najstarejše podjetje Rudnik živega srebra v Idriji, ugotovimo, da znaša osnova za oceno 3 milijarde, sedanja vrednost pa samo 900 milijonov. Tako je torej slika naših gospodarskih podjetij.

To je v grobih obrisih oris našega gospodarstva. Kljub takemu stanju pa naši gospodarski uspehi v preteklem letu niso bili majhni. Mislim tudi na prispevek našega okraja celotni družbi. Izpolnitev družbenega plana za lansko leto nam že ob polletnih bilancah kaže, da je bilo že 30. junija ustvarjeno 77,6 odstotka planirane akumulacije in skladov. Obveznost okraja do zveze in republike je bila v celoti izpolnjena že v tretjem tromesečju. Do 30. septembra 1953 je samo rudnik kot najmočnejši partner v naši obvezi do skupnosti dosegel že 110 % akumulacije in skladov, fonda plač in dohodka. Če pa upoštevamo vsa podjetja, tedaj smo dosegli do tega dne 108 % akumulacije in skladov. S tem bi bila naša obveznost do skupnosti ne samo izpolnjena, temveč tudi močno prekoračena. Dobro so se odrezala vsa podjetja, razen kmetijstva, gostinstva in prometa.

Prav tako ugodno sliko kaže tudi ustvaritev dohodkov in izvršitev izdatkov okrajnega proračuna in sporedno s tem tudi proračuna občin. Letni plan dohodkov okrajnega proračuna je bil dosežen oziroma presežen s 108,8 %, plan izdatkov pa s

večji in tako smo lahko sestavili še dodatni plan proračunskih izdatkov za kritje najnujnejših potreb v prevozi, zdravstvu in za cestno upravo.

Zanimivo sliko nam dajejo tudi podatki o kroženju denarja v okraju, ki nam jih daje gotovinski plan Narodne banke. Denarni dohodki prebivalstva od družbenega sektorja so znašali lansko leto eno milijardo 700 milijonov (plače, socialne dajatve, odkupi, prevozi itd.). Za neblagovne izdatke (komunalna dejavnost, promet, davki, kulturne prireditve, hranilne vloge itd.) pa je naše prebivalstvo potrošilo 281 milijonov. Čisti kupni fond (denarna sredstva, ki so namejena tržišču) so torej znašali okrog 1 milijardo 400 milijonov dinarjev. Od teh je prebivalstvo potrošilo v trgovini 1 milijardo 150 milijonov, v gostinstvu in turizmu pa 200 milijonov, tako da je znašal skupni blagovni promet okoli 1 milijarde 350 milijonov. Presežek kupnih fondov nad blagovnimi fondi znaša okrog 50 milijonov. Zanimivo je tudi dejstvo, da je prebivalstvo dobilo za razne odkupe (les, živina, mleko in mlečni izdelki itd.) v preteklem letu 485 milijonov, za davke pa je plačalo 67 milijonov ali 13,8 % tega, kar je dobilo. Značilni pri vsem tem so še iztržki turizma in gostinstva, ki znašajo 200 milijonov. Povprečna potrošnja samega prebivalstva znaša mesečno okrog 15 milijonov. Ta povpreček poskoži v dobi turistične sezone za kake 4 milijone, ki grejo na račun turistov in gostov. Od maja pa do septembra meseca beležimo mesečno največ 19 milijonov iztržka v gostinstvu, v ostalih mesecih pa od 13 do 17 milijonov. Zanimivo je tudi, da je bilo v preteklem letu na področju okraja izplačanih plač 627 milijonov, za socialne dajatve (pokojsnine, invalidnine, otroški dodatki, podpore itd.) pa 374 milijonov. Mislim, da so številke jasne in jih ni treba nadalje analizirati.

Nadaljnje uspehe beležimo v preteklem letu tudi na področju investicijske izgradnje. Res je, da nam še niso pritekla vsa sredstva iz presežne akumulacije idrijskega rudnika (predvidenih 120 milijonov) in ki jih delimo z mestno občino v Idriji v razmerju 3:1. Okrajni proračun je sprejel doslej na račun presežene akumulacije 13 milijonov, kolektiv idrijskega rudnika pa nam je iz sklada za samostojno razpolaganje prispeval 20 milijonov. Z razpoložljivimi sredstvi smo v okviru plana doslej prispevali za dovršitev hotela »Planinski orel« v Trenti, ki je bil lani tudi izročen prometu, izvršili pripravljala dela na terenu v Kobaridu za kmetijsko šolo, za

Nova šola in stanovanjsko poslopje v Trenti

105,7 %. Od dohodkov iz gospodarstva so bili preseženi: del družbenega prispevka, prometni davek ter razni dohodki. Močan pa je bil izpad pri dohodkih od prebivalstva na vseh vrstah dohodnine, predvsem kmečke dohodnine, to pa zaradi izredno slabe letine, saj je narodni dohodek padel v kmetijstvu od 612 milijonov v letu 1952 na 359 milijonov v letu 1953. Izpad smo imeli tudi na taksah, na dohodkih uradov in ustanov in v raznih dohodkih. Kljub tem izpadom so bili presežki

gledališče v Tolminu, za nabavo živine, s katero kmetje nadomeščajo bangovo in tuberkulozno govedo, za šole na Pečcinah, Pomkvalih in na Slapu itd. Iz okrajnega sklada za kreditiranje gospodarskih investicij pa smo doslej podprli čevljarsko podjetje »Jelena« v Tolminu, ki gradi novo delavnico, lesno podjetje »Krna« v Klavžah za nabavo novega stroja in trgovsko podjetje »Sočac« za kritje neoparavnih obveznosti iz prejšnjih let.

V preteklem letu smo zgradili no-

vo šolo in stanovanjsko poslopje za učitelja, uredili električno centralo in s telefonom povezali Trento. Napravljen je bil nadalje nov most v Logu čezsoškem, končano naselje Nova Borjana, zgrajena ter pokrita je nova mlekarina in sirarna v Kobaridu, zgrajeni 2 stanovanjski poslopji v Tolminu itd. Izmed krajev v okraju je bila v Idriji najmočnejša investicijska dejavnost na področju družbenega standarda, o čemer pa smo že pisali. Prav tako močna je bila tudi investicijska dejavnost idrijskega rudnika, čigar nova mehanična delavnica je dograjena ter pod streho itd. Če izločimo komunalno dejavnost v Idriji, za katero je bilo investiranih 87 milijonov dinarjev, ugotovimo, da je bilo s strani podjetij, ustanov in ljudskih odborov investiranih v gradnje še okrog 200 milijonov, za opremo pa okrog 170 milijonov. Od tega pade glavni delež na investicije idrijskega rudnika, in sicer za gradnje okrog 180 milijonov in za opremo 75 milijonov. Skupno je bilo torej vseh investicij na področju okraja okrog 450 milijonov. Veliko pridobitev za okraj pa pomeni tudi dograditev modernega mlina na Slapu, ki je sedaj naš najmodernejši objekt in ki bo začel obratovati v prvih mesecih letošnjega leta. Take investicijske dejavnosti v našem okraju — mislim — doslej še ni bilo.

Na področju živilnorojske smo vodili borbo proti bangu in tuberkulozi. Pri tem smo se posluževali umetnega osemenjanja kot pomembnega činitelja v boju proti boleznim in za napredek živilnorojske. Akcija umetnega osemenjanja je trajala od 10. januarja do 20. marca lani v tolminski in kobariški občini. Osemenjenih je bilo 351 glav (17,9 % vseh ženskih živali). Brejih je ostalo 241 (10,7 % vseh ženskih živali). Osemenitev je bila torej uspešna v 61 % vseh primerov. Rezultat je sicer nizek, vendar boljši kot v OLO Radovljici in Kranju. Boljši rezultat znižujejo nezaupanje in številne predsodke živilnorojscev. Zaradi nezaupanja so kmetje prignali najslabše krave. Krivda pa je na drugi strani tudi v slabi prehani plemenjakov, kar je bila posledica sušnega leta 1952. Napačna gledanja na akcijo in predsodki so ob rojstvu telet splahneli. Teleta so lepo in normalno razvita. Ogledanih in registriranih je bilo doslej 146 telet (76 bikcev in 70 junčkov). Od teh so kmetje namenili 100 za rejo in 46 za zakol. V decembru smo pristopili k novi akciji v Kobaridu, v Tolminu pa bomo z njo začeli v tem mesecu. Računamo, da bomo v novi akciji umetno osemenili okrog 500 glav ali 25 odstotkov vseh ženskih živali v pašnem rajonu. V Kobaridu je v ta namen že pripravljena ambulanta z osemenjalnico.

Na drugi strani smo se borili proti bangu in TBC z zdravljenjem in izločevanjem bolnih živali. Akcija proti bangu in tuberkulozi smo začeli lani februarja in je trajala 3 mesece. Okrajni in veterinarski veterinarske bolnice v Ljubljani so obiskali v tem času 3.315 gospodarstev. Število pregledanih goved na tuberkulozi in odvzetih krvnih vzorcev za bang je bilo 9.708. Od teh je reagiralo pozitivno 1.191, sumljivo pa 490. Akcija je bila izvršena na področju treh rajonov bangovega področja (bivši tolminski okraj), razen na predelih Tribuše, Planote, gornjega dela Baške grape in obeh Lomov). Od skupnega števila 12.935 glav je bilo odvzetih 75 % krvnih vzorcev. Od tega je bilo pozitivnih 12,28 %, sumljivih pa 5 odstotkov. Drugo akcijo proti bangu smo organizirali v septembru in oktobru na področju prvega rajona. Odvzetih je bilo 1500 krvnih vzorcev. Od 1500 krav, starih nad 4 leta, je reagiralo pozitivno in sumljivo 722 glav ali 48,13 %. Vsi ti primeri so bili žigosani z žarečim žigom v rogove. To pa zaradi tega, ker se bodo morale te krave do leta 1957 izločiti za zakol.

Borbo proti tuberkulozi smo vodili na področju celega okraja. Cepljenih je bilo 10.730 glav goveje živine. Pozitivno jih je reagiralo 176 ali 1,64 %, sumljivih pa je bilo 272 ali 2,55 %. Iz teh števil je razvidno, da tuberkuloza goveje živine ni tako razširjena in nevarna kot bangova bolezen.

Izločevanje bolnih živali se je pričelo in se izvaja na področju ce-

(Nadaljevanje na 11. strani)

Težaško delo IVANA REGENTA

Zivljenje pristavičnega fakina Jožeta Regenta, očca Ivana Regenta ni bilo v tržaškem pristanišču ne lahko ne zdravo. Večših dela in znoja preveč, nepretrgoma skozi nekoliko dni in noči; nato pa mučno čakanje iz duha v dan na delo — na zaslužek.

Snu njegovemu, Ivanu Regentu, tudi ni bilo mučno nositi. Nekaj nato, ker je bil revčen in se ni mogel izklopiti iz težkih razmer, nekaj pa po njegovi lastni krivdi, ker se je hotel boriti za boljši in lažji kruh tistih delovnih ljudi, med katerimi je zrastle. In kdor se hoče boriti posebno, naravnost premočrno in brez meščarjenja, da bi bilo vsem bolje, da ne bi nihče občutil krivice, takemu ne more teči življenje brez skrbi. Ivan Regent ni nosil tako kot njegov oče breznem v pristanišču, nosil pa je nad 50 let javno breme odgovornosti javnega delavca, najprej v pripravljajnu ljudi za socialistične ideje, nato v nevarni obrambi teh idej pred vsemi fašističnimi in nacističnimi

ka zasluga tudi Ivana Regenta je, da je socialistično gibanje v Trstu postalo močan veletoč, ki je za seboj potegnilo vse delavske množice Tržaškega in jih sklopile v trdo, nepopustljivo fronto, ki je zmagovala na občinskih in državnih volitvah.

Z INTERNACIONALIZMOM ZA SLOVENSKE NARODNE PRAVICE

V Trstu so bili Slovenci tudi že pod Avstrijo podjarmljeni in izkoriščeni v narodnem in socialnem pogledu. Italijani so imeli v rokah vsa veliko in malo industrijo, Nemci in Italijani skoro vse denarno zavode, Italijani vsa trgovino in zavarovalne zavode. Italijanska tržaška občina ni dala Slovincem v mestu nobenih šolskih in splošnih prosvetnih ustanov. Z mogoče socialistov so rasle tudi zmage tržaških Slovencev, saj so bili vključeni v socialističnih organizacijah tisoč in tisoč slovenskih delavcev. Takratni voditelji italijanske socialistične stranke kot n. pr. Pittoni, Oliva, Vivante in drugi so vedeli, da so Slovenci izkoriščani in podjarmljeni, brez narodnih pravic in zato so videli v zmagi slovenskega taborišča Mathausen vrnitvi kakov 300 preživelih internirancev od transporta 1200 ljudi, ki so jih bili vzele iz taborišča Cadro v Montetotte v Italiji.

Priobčujemo samo enega izmed členov v kilometre in kilometre dolgi verigi zločinov nad našimi ljudmi — spomni nekdanjega interniranca v Cairo Montetotte in nato v Mathausenu.

OD SMRTI VSTALI...

V ponedeljek, 26. januarja je poteklo 10 let od zloglasnega taborišča Mathausen vrnitvi kakov 300 preživelih internirancev od transporta 1200 ljudi, ki so jih bili vzele iz taborišča Cadro v Montetotte v Italiji.

Priobčujemo samo enega izmed členov v kilometre in kilometre dolgi verigi zločinov nad našimi ljudmi — spomni nekdanjega interniranca v Cairo Montetotte in nato v Mathausenu.

Bil je večer, ko se je na postaji ustavljal vlak. Mirzel oktobrski večer. Zivinske vagoncne odpravljajo. Iz njih se usipajo sestradi in umazani ljudje. Kdo in odkod so? Interniranci, osumljeni sodelovanja v osvobodilni borbi. Dva dni in dve noči so se vozili iz Italije, sluzeni in chrnilo mladice, mora sedemdesetletni Regent nositi kar naprej svoje skrbi in svoje delo: dan za dnem, teden za tednom: seje, posvetovanja, predavanja, pisanje člankov in razprav, mrzlično delo, ki prija bolj mlademu človeku kot pa njegovi preudarni in izkušeni starosti.

Kaj so bili ljudje? Primorci, ki so v očeh italijanskih fašističnih imperialistov napravili zločin, ker so se — na svoji zemlji uprli tujemu osvajaču in podprli osvobodilno gibanje. Fašistična pravica in vatičanska pobožnost sta jih spravili semkaj...

Dolga kolona izmučenih mož in fantov stopa v hrib, v dve uri oddaljeno taborišče. Muči jih neznozna žejna, noga so teške, hrbti ukrvljeni... SS-ovci priganjajo: »Schnel, schnel.« — »Hitreje, hitreje.«

Tovariš, ki ga je premagala žejna, se skloni, da bi si ohladil in namočil ustnice v studenčnici... »Držite zarezgla hrzostalka. Cel rafal je sprožil SS-ovec v njegovo. Niti glasu ni dal več od sebe. Obtežal je v mlaki krvi... Nihče iz kolone mu ni smel pomagati. Vse je spretelo: Kam smo le prišli!

Velik orel s kljukastim križem, simbolom nacizma, nas je pozdravil. Ruševine istrske hiše, ki so jo sežgali okupatorji

Velik orel s kljukastim križem, simbolom nacizma, nas je pozdravil. Ruševine istrske hiše, ki so jo sežgali okupatorji

SAMOUK — PROSVETNI DELAVEC

Ker so bili Slovenci na Tržaškem zastopani glede svojih narodnostnih pravic, so se ostreje ottili krivice, ki se jim gode na prosvetnem področju, so se bolj občutili škodo, ki so jo zaradi zaostalosti v solstvu morali prenašati. Samouk Ivan Regent je znal ceniti prosvetno delo med delavskimi krogovi in zato je velik del njegovega javnega prizadevanja šel za to, da vzrasejo v vseh slovenskih delavskih predmestjih slovenska delavska prosvetna društva. On je bil med ustanovitelji prosvetne matice deljidskih odred, ki je rasla iz leta v leto ter v letih po prvi svetovni vojni dosegla število 64 velenjenih društev z močnimi knjižnicami, zborniki in dramskimi krožki. Fašistično divjanje je vse to na mah uničilo.

V PREIZKUSNI VOJNIH VIHARJEV

Na hudo preskušeno so bile postavljene vse socialistične stranke v prvi svetovni vojni v prvem letu konca spopada imperialističnih sil. Slabo so prestala to izkušajo vodstva socialističnih strank v Evropi, ker so postopila pod pritiskom svojih vlad: iz oportunizma, iz nacionalističnih nagibov, zaradi preslahotnega duha internacionalizma. Kot zvest sin svojega naroda se je Ivan Regent boril zmeraj v vrstah jugoslovanske socialdemokratske stranke

in bil leta 1914 na kongresu v Ljubljani izvoljen v vodstvo, kasneje v metu vojnih viharjev pa celo za predsednika. Ob ustanovitvi Jugoslavije ni jugoslovanska socialdemokratska stranka izpolnila svoje zgodovinske naloge, kot bi jo morala, in smo zato dobili velsrbsko državo namesto enakopravne federativne države. Regent ni sklonil glave pred novo jugoslovansko buržoazijo; težko skrbi so ga navdale, kako rešiti tržaške socialistične pozicije in narodne pravice Slovencev pred nastopajočim italijanskim imperializmom. V italijanski soc. stranki ni bilo tistega pravičnega duha internacionalizma, ki je vodil predvojni tržaške socialiste slovenske in italijanske komunistične stranke že leta 1921. Ni se izmislil idealom komunizma niti v letih najhujšega divjanja fasizma ter je do l. 1926 nosil vse breme in nevarnosti ter odgovornosti komunistične pokrajinske federacije za vso pokrajino.

Osemnajst let se je moral Regent potikati po svetu: pregan od fašizma, od šestojanuarske jugoslovanske militaristične kaste, od meščanskih francoskih krogov, od belgijske monarhistične policije. Dober del svojega življenja je moral preživeti v brezuspešni stalinski birokratizem na delu in nedelu, in vendar ni nikdar ugnasil v sebi laške pravega socializma.

Le za malo časa mu je bilo dano od leta 1945 do 1946, da je videl v Trstu združeni tržaški proletarijat klobujati vsem iredentističnim in neofašističnim spletakam.

V svobodni socialistični Sloveniji vlagal Ivan Regent že nad 6 let svoje bogate izkušnje v temelje nove vlade: iz oportunizma, iz nacionalističnih nagibov, zaradi preslahotnega duha internacionalizma. Kot zvest sin svojega naroda se je Ivan Regent boril zmeraj v vrstah jugoslovanske socialdemokratske stranke

ni, ko smo prišli pred taborišče. Visoko zidovje in na tem se bodoča žica, po kateri je tekot električni tok. Znotraj veliko dvorišče. Kratek in odsekani ukaz:

»Takoji oddati vse osebne stvari in oblake, nas se boji zadržati. Napolnjeni karkam v barakah dneva. Znova smo na poti v dve uri oddaljeno kazensko delovno taborišče z velikim kamnomolom. To je kraj smrti tisočev in tisočev naših ljudi!

Na novem mestu so nas znova sprejeli — pesti, puščinka kopita in kričanje. Res, lep sprejem. Marsikdo pritaženo vzdihne!

»Od tu ne bomo več odšli živiti. Res je bilo taborišče tako urejeno, da ni nihče preživel v njem šest mesecev, če ni odšel na delo, ali pa ga ni požrlo želo nenasičen krematorija. Želak duh po pečenem človeškim mesu je ležal nad taboriščem... Dan za dnem jutranji zbori od 6 do 8 ure v mrazu, obuti v lesene očke, brez nogavic, na pol oble-

čeni, po vojaško postrojeni. Hrana: topla voda z bučkami, pesa in rapo. O maslobi niti sledu. Kruhna 20 dekgramov iz moke in nekaj pripek, ki so bile neprebavljive.

Smrt je imela tu vsak dan bogato žetev. Od izpranosti so padali tolniči v kamnomolu, v barakah, v bolnici in pod udarci podvijanih kriminalcev v taborišču. Kolkokrat se mi je vzbudila misel: Človek, koliko je še vredno tvoje življenje!

Se se spominjam profesorja Pijevca iz Ljubljane, kako se je poslavjal od nas s pogledom, ki je rezal v srce, prej, kot so ga odnesli v krematorij. Krematorij je požrl Erjavca iz Šebreljskega vrha, Rupnika iz Zadloga pri Crnem vrhu, Zelena iz Vrhe in še na desetine drugih iz vseh krajev Primorske. V pravem pomenu besede so zgoreli kot žrtve za svobodo.

Vseh teh žrtve ne smemo pozabiti! Naj nam bodo v opomin pri našem vsakdanjem delu, naj nam vzbujajo čujnost, da smo še kar naprej v borbi.

FRANCO dviga glavo

S sporom okrog Gibraltarja in španskega Maroka se hoče fašistični diktator zopet uveljaviti na mednarodni politični pozornici

Te dni je Španija iznenada stopila v osredje mednarodnega političnega dogajanja. Na zborovanju v Tetuanu (Španski Maroko) je skupina verskih voditeljev in dostojanstvenikov uradno proglašala razcepitve med francosko in špansko cono in zahtevala, naj bo Španski Maroko pod izključno oblastjo tetuanskega kalifa Mulajja El Hasa. n. Odlučno so povedali, da Španski Maroko ni nikoli priznal politične in verske oblasti novega sultana Ben Arafa, ki so ga postavlili v osredje mednarodnega političnega dogajanja.

Krati za dogodki v Maroku je prišel v osredje tudi spor okrog Gibraltarja. Več tisoč španskih študentov je demonstriralo po ulicah španskih mest in zahtevalo priključitev Gibraltarja Španiji. Direktni povod za te demonstracije so bile vesti o bližnjem uradnem obisku angleške kraljice Elizabete Gibraltarju.

Kje je ozadje teh sporov in kakšni so nameni španskega diktatorja je pravzaprav težko napisati. Jasno je le to, da se v teh sporih križajo imperialistične težnje posameznih držav, ki jim je skrb za lastno uveljavljanje prva, skrb za ljudstvo pa deveta brigma.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

CUDNA VERA V POTOVANJE DUŠE SPECEGA ČLOVEKA

Nekateri svetovni narodi še verujejo, da duša človeka med spanjem zapusti telo skozi usta in da bi človek umrl, če bi se duša v trenutku prebujenja ne mogla vrniti v telo. Zato velja za umoro podobno zločin, če se zakrije obraz spečega, ker bi to lahko preprečilo ali oviralo povratek duše v telo.

TOVARNI ZA PENICILIN V BEOGRADU

V Beogradu je začela obratovati prva tovarna za izdelovanje penicilina, ki jo je opremil Otroški fond ZN (UNICEF). S pridobljenim prihodkom bodo zaščitili otroke v Jugoslaviji pred pljučnico, škrlatinko, gripo in drugim kašnim boleznimi. Letno bodo pomagali UNICEF odprti še dve drugi tovarni za penicilin in sicer v Čili in Indiji.

TELEFONSKI KABEL ČEZ ATLANTIK

Britanske kanadske in ameriške telefonske družbe bodo skupaj položile prvi telefonski kabel čez Atlantik, ki bo potrojil sedanjo kapaciteto prekatlantskih radiotelefonskih zvez. Kabel bodo položili v treh letih.

Prekatlantski del kabla bo dolg 2000 morskih milj in ga bodo položili v globini do treh morskih milj na morskem dnu med Škotsko in otoki Nove Fundlandije pred kanadsko obalo. Na svojem zahodnem koncu bo kabel povezan z drugim podmorskim kablom, ki bo vezal otok z Novo Škotsko na kanadski celini. Od tu bodo zgradili 350 milj dolg kratkovalovni relajni sistem, ki bo spajal prekatlantski vod z Združenimi državami.

BORBA PROTI KOBILICAM

Borba proti širjenju kobilice na obsežnih področjih v Somaliji in Abesiniji se bliža svojemu vrhuncu. Po poročilih, ki jih je prejel raziskovalni center za boji proti kobilicam so na tem področju uničili že nekaj 7.000 rojev kobilic. Pri tem pa ni moglo preprečiti, da se bi številni roji uničenju ubožali. Sedaj pričakujejo te roje v Kenji, Tanganiki in Ugandi. Drugo nevarno področje predstavljajo obale Rdečega morja v Eritreji, Sudan in Saudova Arabija. Če ne bodo uvedli potrebnih zaščitnih ukrepov je zelo verjetno, da bodo že spomladaj doživeli invazijo kobilice v deželah Srednjega vzhoda, Zahodne Afrike, rodovinskih področjih v Maroku, Alžiru, Tunisu in Libiji.

FRANCO dviga glavo

S sporom okrog Gibraltarja in španskega Maroka se hoče fašistični diktator zopet uveljaviti na mednarodni politični pozornici

Te dni je Španija iznenada stopila v osredje mednarodnega političnega dogajanja. Na zborovanju v Tetuanu (Španski Maroko) je skupina verskih voditeljev in dostojanstvenikov uradno proglašala razcepitve med francosko in špansko cono in zahtevala, naj bo Španski Maroko pod izključno oblastjo tetuanskega kalifa Mulajja El Hasa. n. Odlučno so povedali, da Španski Maroko ni nikoli priznal politične in verske oblasti novega sultana Ben Arafa, ki so ga postavlili v osredje mednarodnega političnega dogajanja.

Krati za dogodki v Maroku je prišel v osredje tudi spor okrog Gibraltarja. Več tisoč španskih študentov je demonstriralo po ulicah španskih mest in zahtevalo priključitev Gibraltarja Španiji. Direktni povod za te demonstracije so bile vesti o bližnjem uradnem obisku angleške kraljice Elizabete Gibraltarju.

Kje je ozadje teh sporov in kakšni so nameni španskega diktatorja je pravzaprav težko napisati. Jasno je le to, da se v teh sporih križajo imperialistične težnje posameznih držav, ki jim je skrb za lastno uveljavljanje prva, skrb za ljudstvo pa deveta brigma.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

CUDNA VERA V POTOVANJE DUŠE SPECEGA ČLOVEKA

Nekateri svetovni narodi še verujejo, da duša človeka med spanjem zapusti telo skozi usta in da bi človek umrl, če bi se duša v trenutku prebujenja ne mogla vrniti v telo. Zato velja za umoro podobno zločin, če se zakrije obraz spečega, ker bi to lahko preprečilo ali oviralo povratek duše v telo.

TOVARNI ZA PENICILIN V BEOGRADU

V Beogradu je začela obratovati prva tovarna za izdelovanje penicilina, ki jo je opremil Otroški fond ZN (UNICEF). S pridobljenim prihodkom bodo zaščitili otroke v Jugoslaviji pred pljučnico, škrlatinko, gripo in drugim kašnim boleznimi. Letno bodo pomagali UNICEF odprti še dve drugi tovarni za penicilin in sicer v Čili in Indiji.

TELEFONSKI KABEL ČEZ ATLANTIK

Britanske kanadske in ameriške telefonske družbe bodo skupaj položile prvi telefonski kabel čez Atlantik, ki bo potrojil sedanjo kapaciteto prekatlantskih radiotelefonskih zvez. Kabel bodo položili v treh letih.

Prekatlantski del kabla bo dolg 2000 morskih milj in ga bodo položili v globini do treh morskih milj na morskem dnu med Škotsko in otoki Nove Fundlandije pred kanadsko obalo. Na svojem zahodnem koncu bo kabel povezan z drugim podmorskim kablom, ki bo vezal otok z Novo Škotsko na kanadski celini. Od tu bodo zgradili 350 milj dolg kratkovalovni relajni sistem, ki bo spajal prekatlantski vod z Združenimi državami.

BORBA PROTI KOBILICAM

Borba proti širjenju kobilice na obsežnih področjih v Somaliji in Abesiniji se bliža svojemu vrhuncu. Po poročilih, ki jih je prejel raziskovalni center za boji proti kobilicam so na tem področju uničili že nekaj 7.000 rojev kobilic. Pri tem pa ni moglo preprečiti, da se bi številni roji uničenju ubožali. Sedaj pričakujejo te roje v Kenji, Tanganiki in Ugandi. Drugo nevarno področje predstavljajo obale Rdečega morja v Eritreji, Sudan in Saudova Arabija. Če ne bodo uvedli potrebnih zaščitnih ukrepov je zelo verjetno, da bodo že spomladaj doživeli invazijo kobilice v deželah Srednjega vzhoda, Zahodne Afrike, rodovinskih področjih v Maroku, Alžiru, Tunisu in Libiji.

zahuje tetuanskega zbora, da je treba ločiti Španski Maroko od Francoskega in izročiti oblast na tem področju tetuanskemu kalifu. Jasno je, da Franco, od čigar krvavim fašističnim režimom je španski delovni ljudje, ni prav nič pri srcu teženja maroškega ljudstva, ki si želi neodvisnost in odklanja prav tako španski kolonializem kakor francoskega. Franco skuša predvsem izkoristiti nastali položaj in ustvariti v svetu videz, da podpira težnje maroškega ljudstva. S tem bi si seveda zagotovil podporo arabskih držav pri svojih prizadevanjih, da bi se zopet pojavila na mednarodni politični pozornici.

FRANCO FORSIRA TUDI VPRASANJE GIBALTARJA

Maroko pa ni edino vprašanje, o katerem razpravljajo danes po vsem svetu v zvezi s Španijo. Vzporedno z maroško akcijo je prišla močno do izraza tudi povečana kampanja za Gibraltar, ki daje slutiti, da gre tu za širše kombinacije v Francovi zunanji politiki. od Londona, da nazovemo uradni: obiski kraljice Elizabete opuste.

V Angliji so vesti iz Španje vzbudile vzmernjenje in bodo o španskih rivendikacijah do Gibraltarja razpravljali tudi v Spodnjem domu. Laburistični poslanci bodo namreč zahtevali od vlade, naj jim odgovori, ali bo britanska vlada še pošiljala orožje Španiji, če bo leta nadaljevala s svojimi neprijeteljiskimi izjavami glede Gibraltarja.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

CUDNA VERA V POTOVANJE DUŠE SPECEGA ČLOVEKA

Nekateri svetovni narodi še verujejo, da duša človeka med spanjem zapusti telo skozi usta in da bi človek umrl, če bi se duša v trenutku prebujenja ne mogla vrniti v telo. Zato velja za umoro podobno zločin, če se zakrije obraz spečega, ker bi to lahko preprečilo ali oviralo povratek duše v telo.

TOVARNI ZA PENICILIN V BEOGRADU

V Beogradu je začela obratovati prva tovarna za izdelovanje penicilina, ki jo je opremil Otroški fond ZN (UNICEF). S pridobljenim prihodkom bodo zaščitili otroke v Jugoslaviji pred pljučnico, škrlatinko, gripo in drugim kašnim boleznimi. Letno bodo pomagali UNICEF odprti še dve drugi tovarni za penicilin in sicer v Čili in Indiji.

TELEFONSKI KABEL ČEZ ATLANTIK

Britanske kanadske in ameriške telefonske družbe bodo skupaj položile prvi telefonski kabel čez Atlantik, ki bo potrojil sedanjo kapaciteto prekatlantskih radiotelefonskih zvez. Kabel bodo položili v treh letih.

Prekatlantski del kabla bo dolg 2000 morskih milj in ga bodo položili v globini do treh morskih milj na morskem dnu med Škotsko in otoki Nove Fundlandije pred kanadsko obalo. Na svojem zahodnem koncu bo kabel povezan z drugim podmorskim kablom, ki bo vezal otok z Novo Škotsko na kanadski celini. Od tu bodo zgradili 350 milj dolg kratkovalovni relajni sistem, ki bo spajal prekatlantski vod z Združenimi državami.

BORBA PROTI KOBILICAM

Borba proti širjenju kobilice na obsežnih področjih v Somaliji in Abesiniji se bliža svojemu vrhuncu. Po poročilih, ki jih je prejel raziskovalni center za boji proti kobilicam so na tem področju uničili že nekaj 7.000 rojev kobilic. Pri tem pa ni moglo preprečiti, da se bi številni roji uničenju ubožali. Sedaj pričakujejo te roje v Kenji, Tanganiki in Ugandi. Drugo nevarno področje predstavljajo obale Rdečega morja v Eritreji, Sudan in Saudova Arabija. Če ne bodo uvedli potrebnih zaščitnih ukrepov je zelo verjetno, da bodo že spomladaj doživeli invazijo kobilice v deželah Srednjega vzhoda, Zahodne Afrike, rodovinskih področjih v Maroku, Alžiru, Tunisu in Libiji.

zahtevu tetuanskega zbora, da je treba ločiti Španski Maroko od Francoskega in izročiti oblast na tem področju tetuanskemu kalifu. Jasno je, da Franco, od čigar krvavim fašističnim režimom je španski delovni ljudje, ni prav nič pri srcu teženja maroškega ljudstva, ki si želi neodvisnost in odklanja prav tako španski kolonializem kakor francoskega. Franco skuša predvsem izkoristiti nastali položaj in ustvariti v svetu videz, da podpira težnje maroškega ljudstva. S tem bi si seveda zagotovil podporo arabskih držav pri svojih prizadevanjih, da bi se zopet pojavila na mednarodni politični pozornici.

FRANCO FORSIRA TUDI VPRASANJE GIBALTARJA

Maroko pa ni edino vprašanje, o katerem razpravljajo danes po vsem svetu v zvezi s Španijo. Vzporedno z maroško akcijo je prišla močno do izraza tudi povečana kampanja za Gibraltar, ki daje slutiti, da gre tu za širše kombinacije v Francovi zunanji politiki. od Londona, da nazovemo uradni: obiski kraljice Elizabete opuste.

V Angliji so vesti iz Španje vzbudile vzmernjenje in bodo o španskih rivendikacijah do Gibraltarja razpravljali tudi v Spodnjem domu. Laburistični poslanci bodo namreč zahtevali od vlade, naj jim odgovori, ali bo britanska vlada še pošiljala orožje Španiji, če bo leta nadaljevala s svojimi neprijeteljiskimi izjavami glede Gibraltarja.

ZANIMIVOSTI PO SVETU

CUDNA VERA V POTOVANJE DUŠE SPECEGA ČLOVEKA

Nekateri svetovni narodi še verujejo, da duša človeka med spanjem zapusti telo skozi usta in da bi človek umrl, če bi se duša v trenutku prebujenja ne mogla vrniti v telo. Zato velja za umoro podobno zločin, če se zakrije obraz spečega, ker bi to lahko preprečilo ali oviralo povratek duše v telo.

TOVARNI ZA PENICILIN V BEOGRADU

V Beogradu je začela obratovati prva tovarna za izdelovanje penicilina, ki jo je opremil Otroški fond ZN (UNICEF). S pridobljenim prihodkom bodo zaščitili otroke v Jugoslaviji pred pljučnico, škrlatinko, gripo in drugim kašnim boleznimi. Letno bodo pomagali UNICEF odprti še dve drugi tovarni za penicilin in sicer v Čili in Indiji.

TELEFONSKI KABEL ČEZ ATLANTIK

Britanske kanadske in ameriške telefonske družbe bodo skupaj položile prvi telefonski kabel čez Atlantik, ki bo potrojil sedanjo kapaciteto prekatlantskih radiotelefonskih zvez. Kabel bodo položili v treh letih.

Prekatlantski del kabla bo dolg 2000 morskih milj in ga bodo položili v globini do treh morskih milj na morskem dnu med Škotsko in otoki Nove Fundlandije pred kanadsko obalo. Na svojem zahodnem koncu bo kabel povezan z drugim podmorskim kablom, ki bo vezal otok z Novo Škotsko na kanadski celini. Od tu bodo zgradili 350 milj dolg kratkovalovni relajni sistem, ki bo spajal prekatlantski vod z Združenimi državami.

BORBA PROTI KOBILICAM

Borba proti širjenju kobilice na obsežnih področjih v Somaliji in Abesiniji se bliža svojemu vrhuncu. Po poročilih, ki jih je prejel raziskovalni center za boji proti kobilicam so na tem področju uničili že nekaj 7.000 rojev kobilic. Pri tem pa ni moglo preprečiti, da se bi številni roji uničenju ubožali. Sedaj pričakujejo te roje v Kenji, Tanganiki in Ugandi. Drugo nevarno področje predstavljajo obale Rdečega morja v Eritreji, Sudan in Saudova Arabija. Če ne bodo uvedli potrebnih zaščitnih ukrepov je zelo verjetno, da bodo že spomladaj doživeli invazijo kobilice v deželah Srednjega vzhoda, Zahodne Afrike, rodovinskih področjih v Maroku, Alžiru, Tunisu in Libiji.

terisi med posameznimi državami je zelo zamotana reč, zlasti še, če so te države navidez najboljše prijatelji.

Tudi ameriški tisk je zelo skop v zvezi z opisovanjem in komentiranjem dogodkov v Španji. Do zdaj sta kritizirala Francovo politiko le dva lista »New York Herald Tribune« in »New York Times«. Prvi piše, da bi morale ZDA opozoriti Franco, kam lahko privede njegova politika, drugi pa pravni, da zveza med ZDA in Francosko podžiga Francove ambicije in da bo torej Amerika nosila del odgovornosti za posledice njegovih korakov.

Samo za objokane ljudi

Rožice, ki jih pod zgornjim naslovom vežem v več ali manj lepe šopke, niso vse na mojem vrtnu zrasle. Štikam za njimi po sirmem svetu, kot čebelarji za pobeglini roji. In da bo za nas užitna, moram marsikatero od vrha do tal preobčuti v lašo narodno nošo ali ji pa vsaj natakati na glavo šajarski klobuk ali polhovo kufino. Poleg teh priklatenk imam tudi mnoge naše, ki so pa tako stare, da se jih le malo kdo še spominja. Škoda jih je, da bi utonile v pozabi. Takim popravim razcefrano zobe, jim prišijem kako novo krpo ali svetel gum in jih pošljem v svet kot nove. Zakaj bi ne smel delati tako? Ali nisem ondan jedel v Sežani golaž, ki je bil nekromno rečeno »najmanj tri tedne star! In sem platal zanj prav toliko kot bi platal, če bi bil popolnoma nov«. Če sedem let vse prav pride, pravijo med ljudje — tudi golaž nemara. Ergo...!

Poslušajte!

Tončka, stara sedem let, in njen bratec Jožek, star šest let, gresta neko nedeljo popoldne prvič sama v širni svet — v pol ure oddaljeno sosedno vas. Zvečer sta se vrnila in sta seveda imela polno torbo najčudovitejših novic in doživljanj s tega izleta. Celo uro je moral potrpežljivo stek poslušati, kaj vse sta videla in doživela. Ob koncu, ko je že kazalo, da bo velika zaloga že izprazna, se Jožek še domisli:

»Oh, ata, pa veš, kaj sva še videla? Pred nego ostarijo je bil k murvi privezan velik osel. Tako velik je bil, veš ata, tako velik skoraj kakor si ti!«

Starejši Tončki se je pa zdelo, da Jožek le preveč pretirava. S hudo resnim obrazom ga je zavrnil: »Moži, moži! Kaj se tako lažeš! Tako velikega osla, kot je naš ata, ni na vsem svetu!«

Neka žena v ameriškem mestu je sedela na okni in brizala s krpo sipe na zunanji strani. Nenadoma je pa omahnila in padla v globino. Velika nesreča bi se bila zgodila, če ne bi prav takrat vozil mimo mestni avto, ki je pobiral smeti. Žena je oblo cepnila na vrh teh smeti in se neposkodovala peljala po ulici naprej. Od prestranosti ni mogla nekaj minut do besede.

Na bližnjem križišču je stal Kitajec in občudoval čestni promet. Zagledal sedno, sedčo na smeti, in je od začudenja dvignil roke.

»Povej mi, Laško, ali je bil oče tvoje zaročence kaj hud, ko si ga vprašal za njeno roko?«

»Hud? Še drugo ko hud! Tako stranso me je tresel za desnico, da sem mislil, da mi jo bo odtrgal!«

Mlada žena Antonietta Giusto iz Sirakuze, ki je lani prva videla, kako je »Sirakuska Marija jokala, je te dni dobila novo dokaz naklonjenosti sudezence Marije. Rodila je otroka stočno isti dan in isto uro, kakor ji je naznanila Marija. Domača duhovščina je to vest razglasila z velikim pompom, prišlo so nove množice romarjev in znova so deževali denari v blagajne ubožnih pastirjev. Toda tudi v Italiji se trenzi ljudje sprošujejo, kdaj bo konec izkoriščanja ljudske lahkovernosti in selbine namene klera.

»Nič, res! Me je presekala.«

»Kako potratni so tile Amerikanci!« je rekel sorojaku v bližini. »Poglej! V smeti so vrgli zeno, ki bi bila lahko še deset let uporabna!«

»Nič, res! Me je presekala.«</

Resni problemi šolstva in prosvete v postojnskem okraju

ZASTARELA ŠOLSKA POSLOPJA IN VELIKO POMANJKANJE UČIL
— 4 TELOVADNICE NA 47.000 PREBIVALCEV — Z 850 MILIJONI
BI KRILI NAJNUJNEJŠE POTREBE

Stara Jugoslavija in fašistična Italija nista posvečali razvoju šolstva na območju sedanjega postojnskega okraja skoraj nobenih skrbi. Vsega skupaj so zgradili enooddelčno šolo v Otavah in nekaj manjših zgradb za otroške vrtnice, dočim o solah splošno izobraževalnega značaja ni bilo govora. Zato je danes v postojnskem okraju še vedno 6 osnovnih šol brez lastnih šolskih poslopij (Cajnarje, Novokračine, Jelsane, Suhorje, Veliko Brdo in Zabice). Mnoga šolska poslopja so že zelo stara in ne odgovarjajo več današnjim potrebam. Naj omenimo samo normo za kubaturo zraka ki bi morala znašati 12 kubičnih metrov na posameznega učenca. V večini šol postojnskega okraja pa je le od 3 do 8 kubičnih metrov. Od 51 šol v okraju je le ena z odgovarjajočo normo kubature zraka.

Zelo pereče je vprašanje gimnazij, saj imata od petih gimnazij v okraju le dve lastni šolski poslopji. V Postojni si delita gimnazija in osnovna šola 18 učilnic, razen tega pa uporabljata te učilnice tudi glasbena in vaješka šola. Povprečno pride na razred 63 učencev. Na gimnaziji v Ilirski Bistrici pride povprečno na eno učilnico 78 dijakov, na osnovni šoli v Trnovem 68 učencev, na osnovni šoli Trojica 77 učencev, na osnovni šoli in gimnaziji na Pivki, ki imata skupaj pet učilnic, pa 70 dijakov oziroma učencev.

Iz navedenih razlogov bi bile potrebne adaptacije in nove gradnje za naslednje šole: gimnazija Cerkljanske novogradnja za 200 dijakov, gimnazija Ilirska Bistrica novogradnja za 400 dijakov, gimnazija Stari trg novogradnja za 200 dijakov, gimnazija Pivka novogradnja za 400 dijakov in gimnazija Postojna novogradnja za 400 dijakov in gimnazija Postojna novogradnja za 700 dijakov. Izmed osnovnih šol potrebujejo nova šolska poslopja naslednje šole: Cajnarje enooddelčna šola, Jelsane dvoodelčna šola, Veliko brdo dvoodelčna šola, Novokračine dvoodelčna šola, Suhorje enooddelčna šola, Planina dvoodelčna šola, Trepcane štiriodelčna šola, Veliko Brdo dvoodelčna šola. Temeljite adaptacije pa je potrebno sedanje poslopje osnovne šole pri Trojici. Pri vseh navedenih šolah bi bilo potrebno zgraditi stanovanja za učitelje. Vseh 7 gimnazij ima eno samo šolsko telovadnico, izmed osnovnih šol pa nima nobena lastne telovadnice. Gimnaziji na Pivki in Starem trgu se poslužujeta telovadnice tamkajšnjega društva Partizan, dočim druge gimnazije in osnovne šole nimajo niti teh možnosti.

Okrajni ljudski odbor je pričel že leta 1948 graditi dijaški dom v Postojni, ki ga grade v etapah in je komaj do polovice zgrajen. Za dograditev tega doma bi bilo potrebnih vsaj še 45.000.000 din. Ker sta doslej na vsem Slovenskem Primorju le dve popolni gimnaziji, študira na postojnski gimnaziji tudi del dijaštva iz sezanskega in tolminskega okraja, ki je nujno navezan na oskrbo v dijaškem domu.

Po podatkih šolskih upraviteljev in občinskih odborov je potrebnih za opremo šol najmanj 1.400 stolov in 800 mizic, razen tega pa skoraj vsa oprema za pisarne in omare za učila. Prav tako vsaj polovica šol potrebuje katedre. Večino tega inventarja so nabavili še v bivši Avstriji in je že popolnoma izrabljen.

Večina šol in nižjih gimnazij je skoraj brez učil. Po podatkih in ugotovitvah šolskih inšpektorjev razpolagajo šole komaj z 10 odstotki potrebnih učil. Učila v onem predelu okraja ki je bil pod italijansko okupacijo, so bila povsem uničena, dočim je bilo v onem delu okraja, ki je pripadal bivši Jugoslaviji uničenih do 50 odstotkov vsakega učil. V prvih letih po osvoboditvi ni bilo mogoče učil nikoder nabaviti, v zadnjih letih pa so bila sredstva za nabavo učil tako skromna, da so si posamezne osnovne šole komaj lahko nabavile boljše zemljevid. Prav zaradi tega pomanjkanja učil se ne more pouk dovolj razviti. Za nabavo učil bi potrebovali letno en milijon 400.000 din, dokler ne bi opremili šole z najnujnejšimi učili.

Vsekakor bo treba v bližnji prihodnosti misliti tudi na gradnjo stavbe Zavoda za raziskovanje kraša. Zavod za raziskovanje kraša je prevzel delo bivšega italijanskega speleološkega inštituta in razširil svoj delokrog na vse kraške probleme. Sodelavci zavoda so do sedaj odkrili vrsto neznanih jam, izsledili nove podzemeljske pretoke, ugotovili nove paleolitske postaje v naših jamah in našli redke primere jamske favne. Zavod ima svoj pomen ne le v znanstvenem, temveč tudi v gospodarskem, turističnem in narodno obrambnem pogledu.

V okraju, ki šteje okrog 47.000 prebivalcev, so za telesno vzgojo na razpolago vsega skupaj 4 telovadnice, ki imajo le delno potrebno opremo. Za razvoj telesne vzgoje bi bilo potrebno, da ima vsaj vsaka osemletka in gimnazija sodobno opremljeno telovadnico, razen tega pa bi morali zgraditi telovadnice tudi za društva Partizan. Da bi zadostili vsaj najnujnejšim potrebam, bi bilo

Slovenska gimnazija v Kopru ob polletju

Kje so vzroki slabih uspehov v nižjih razredih

Če beremo razna poročila o uspehih, ki so jih pokazale srednje šole širom naše ožje domovine, bomo skoraj povsod našli na odstotke in številke, ki nam jasno govore, da naše srednje šole še niso uspele doseči tistih rezultatov, za katere bi lahko dejali, da nas povsem zadovoljujejo.

Tako je tudi z gimnazijo v Kopru. Statistika ob koncu prvega polletja sicer ni porazna, vendar nas ne more in ne sme zadovoljiti. Z zaskrbenostjo nas navdaja slab uspeh nekaterih razredov, ki so se dokaj slabo odrezali. To so predvsem nižji razredi in med temi so prvi razredi, ki zadajajo največjo preglavico vzgojiteljem in seveda tudi staršem, ki so predvsem najbolj prizadeti. Kajti materi ali očetu ni vseeno, kakšno spričevalo jim prinese njihov otrok domov.

Da, ti prvi razredi so včasih prav huda zadeva. Vse tarna zaradi njih. Vzgojitelji, starši, javnost in šolska oblast. Profesorji pravijo, da so ti naši mali dijaki prišli precej nepravilno na srednjo šolo, kar bo za gotov odstotek učencev tudi res. Učitelji pravijo, da se na vso moč trudijo, da bi jim poverjeni učenci obvladali vso snov, ki je predpisana za osnovno šolo, kar jim je tudi treba priznati, vsaj večini. In vendar so tukaj suhoparne številke in statistike, ki nam govore jasno in logično, da nekaj ni v redu. Mogoče je to zaradi tega, ker srednja šola ni več izbira šola, temveč obvezna za vse, tudi za tiste otroke, ki neredi hodijo v šolo. Ne moremo zanikati, da je precej takih otrok, ki jih šolsko delo prav malo ali nič ne zanima. O tem bi vam vedeli marsikaj povedati učitelji in profesorji.

Veliko se piše in diskutira vsepovsod, da so učni načrti preobširni in da so naši srednješolci preobremenjeni. To je tudi res in zato se dela s polno paro na reformi našega splošnoizobraževalnega šolstva. Upajmo, da bodo to reformo kmalu izdelali in da se bomo vsi skupaj, kar se nas bavi z vzgojo naše mladine, oddahnil in z večjim zaupanjem gledali na vzgojne probleme.

V višjih razredih na gimnaziji v Kopru so uspehi dobri, saj jih je izdelalo v štirih razredih višje gimnazije 74, 80% vseh dijakov, torej dve tretjini višješolcev, kar je za prvo polletje povsem zadovoljivo. V nižjih razredih je pa slika drugačna in nič kaj razveseljiva. V treh prvih razredih je 43, 32% pozitivnih dijakov, torej niti polovica. Drugi nižji razredi pa pokazujejo 47, 37% dijakov, ki so prekoračili prag prvega polletja brez slabe ocene. Na vsej gimnaziji je pa 54,66% dijakov, ki so lahkega srca in brez skrbi odšli na zimske počitnice.

Ti uspehi oziroma neuspehi nas ne smejo prehodno potlačiti in tudi ne smemo zaradi tega vreči pu-

treba zgraditi in opremiti še 9 telovadnic. V okraju so dani vsi pogoji za razvoj telesne vzgoje, ki ima precej tradicije, glavna ovira je le pomanjkanje telovadnih sredstev. Republiška sredstva in pomoč okraja v tem pogledu nikakor ne zadoščajo.

Ljudsko prosvetno delo je razmeroma dobro razvito, saj deluje 24 kulturno prosvetnih društev in 38 ljudskih knjižnic. Kljub prizadevanju teh društev, da bi s kulturnimi nastopi pridobili sredstva za opremo odrov in nabavo knjig, so imeli na tem področju malo uspehov. Vzrok je v nesoglasju med dohodki prireditelj in cenami odrskih potrebščin in rekvizitov. Dočim se je vstopna kulturnih prireditelj v primerj s predvojnimi cenami dvignila največ za 50 odstotkov, se je cena odrski opreme in drugemu materialu dvignila tudi za 50 odstotkov. Zato je nadaljnje uspešno delo kulturnoprosvetnih društev mogoče le ob podpori iz javnih sredstev.

Za vse predvidene potrebe šolstva ter kulturnoprosvetnega dela bi bilo na osnovi natančnejših predračunov potrebnih za prihodnje desetletje približno 850 milijonov dinarjev.

Jože Jerala

V prihodnjih dneh na filmskem platnu

REBECCA

V Monte Carlu sta se srečala Alica in vdovec Maks de Winter, lastnik čudovitega gradu Manderley v Cornwallu na Angleškem. Bogataš se je hotel vreti s pečine v morje, pa ga je slikarka Alica znotila. Zakaj je hotel v smrt, ni povedal, Alica in Maks sta se poročila. Manderley je dobil novo go-

Prizor iz ameriškega filma »Ob veliki ločnici, ki bo v prihodnjih dneh na sporedih naših kinematografov

spodarico, vse drugačno, kakor je bila pokojna Rebecca. Alica je bila skromna in iskrena in se je med lordi težko znašla. Povsod jo je preganjal Rebecin duh. Med Maksom in Alico je nastal prepad, čim je hotela zvedeti vzroke Rebecine smrti. Dve osebi sta vedeli za skrivnost: Rebecina služabnica Mrs. Danvers in Rebecin ljubček Jack.

Maks je kmalu po poroki z Rebeco odkril, da se je poročil z rafinirano lahkoživko. Ko mu je nekoč dejala, da bo imela otroka z drugim, jo je tako nesrečno udaril, da se je pri padcu ubila. Mrtvo je zanesel za jadrnico in jo potopil. Ko so ob neki nesreči našli jadrnico, so začeli sumiti, da gre za umor. Preiskava je dognala, da je imela Rebecca razmerje z Jackom, vendar brez posledic, in da je namerno izzvala moža, da bi jo ubil, kajti bila je neozdravljivo bolna, imela je raka. Ljubosumna služabnica je zažgala grad, ko je videla, da je Alica dokončno zasedla mesto v Maksovem srcu.

Film je režiral znani ameriški režiser Hitchcock. Glavno vlogo Maksa de Winterja igra najboljši angleški igralec Laurence Olivier, vlogi Alice pa nastopa Joan Fontaine.

CAROBNA TEMNICA

Angleški barvni film »Carobna temnica« je posvečen izumitelju filmske kamere in pionirju barvnega filma Willamu-Greenu. Umrl je leta 1923 zapuščen, reven, bolan in izčrpan na nekem kongresu filmskih podjetnikov. Vse, kar je zapustil, je bilo v njegovem delu in njegovem izumu, od premoženja pa mu je ostala prizma, listek iz zastavljavnice za manšetne gumbe in en šiling devet penijev denarja — točno za en sedež v kinu!

Večni dolgoletni, ki jih je delal fotograf Friese-Greene za svoje poskuse, so pripravili družino na be-raško palico. Bil je idealist, ki je vse svoje znanje, veselje, ves svoj prosti čas, svoje premoženje in svojo družinsko srečo daroval barvne-mu filmu.

Film je režiral John Boulting, glavno vlogo pa igra Robert Donat.

PRVI SPELEOLOŠKI KONGRES V POSTOJNI

Obeta se nova doba gospodarskemu in turističnemu razvoju kraških predelov Jugoslavije

Pretekli teden so zborovali v Postojni jamarji iz vse Jugoslavije. Obenem z njimi pa so se zbrali na tem kongresu zastopniki vseh inštitutov za proučevanje kraša, znanstveniki, ki se bavijo s proučevanjem jamskega rastlinstva in živalstva ter številni inženirji-praktiki, ki jih veže na kras študij skrivnostnih podzemnih vodotokov. Na tem, za raziskovanje kraša zgodovinsko pomembnem kongresu, je sodelovalo 106 delegatov iz vseh republik.

Ob otvoritvi je pozdravil kongres predsednik sveta za prosveto in kulturo vlade LRS, univ. prof. dr. Anton Melik, ki je prav posebno poudarjal pomembnost sklicanja kongresa na tistih klasičnih kraških tleh, kjer je italijanski šovinizem vseskozi poudarjal italijanstvo teh predelov.

Delegat kongresa je čakalo težko delo. Treba je bilo v posameznih referatih ugotoviti stanje raziskovanja Kraša in podzemnega sveta v posameznih republikah. Razen tega pa so referenti v 17 predavanjih ozravnali vsa številna področja speleološke vede in nakazali smer bodočega dela. Teoretični del kongresa so spremljale tudi ekskurzije delegatov v jame postojnskega sistema, v znamenito Predjamsko jamo in še Škocjansko jamo. Mlajše jamarje delegate pa so starejši jamarji odvedli na praktično raziskovalno ekskurzijo v prestranski predel pri Postojni, ki je posejan s številnimi lepimi jamami in brezni.

Poročila o dosedanjem speleološkem delu po republikah so pokazala, da je bilo doslej raziskovanje jam najbolj sistematično v Sloveniji, delno tudi na Hrvaškem in v Srbiji, v drugih republikah pa je treba začeti orati ledino.

Ob zaključku so delegati postavili za razvoj speleologije tako važne zaključke, da bi jih lahko imenovali prelomnico v proučevanju jugoslovanskega kraša. Resolucija ugotavlja, da naša speologija dru-

gin dežel, čeprav obsega kraško obemlje zelo velik del naše države. Zato naj se v vseh republikah ustanove najpoznejše v 6 mesecih speleološka društva oziroma sekcije in nato povežajo v speleološko zvezo Jugoslavije. Inicijativo za ustanovitev zveze je kongres poveril Društvu za raziskovanje jam Slovenije in Zavodu za raziskovanje kraša v Postojni.

Inicijativni odbor naj sodeluje pri vseh velikih jamskih ekspedicijah, ki bi presegle možnosti raziskave po eni sami republici s tem, da bo za take ekspedicije povezal tudi jamarje več republik za skupno delo. V vseh republikah naj bi ustanovili Inštitute za proučevanje kraša in v vsej državi pa vsaj en biospeleološki inštitut. Obenem so sklenili, da bodo uvedli v vseh republikah enoten kataster

kraških objektov in začeli zbirati bibliografsko gradivo. Ker trpi naše primorsko in zlasti še otoško prebivalstvo Jadrana veliko pomanjkanje pitne vode v letnih mesecih, bodo začeli z intenzivnim proučevanjem obmorskih in podmorskih kraških izvirov. Ta konkretna gospodarska vprašanja predstavljajo razen vprašanja akumulacijskih bazenov v naših kraških poljih za proizvodnjo električne energije, eno najvažnejših nalog naše mlade speleologije.

Nič manj važna naloga pa ne čaka naših jamarjev pri odkrivanju novih podzemskih lepote za naš turizem, ki nam prinaša v deželo težke denarce.

Prav zato pa je treba turistično lepe podzemne jame zaščititi pred opustošenjem.

F. H.

Kulturna kronika

Film »V vrtincu«, ki so ga snemali po znanem istoimenem romanu pisateljice Margaret Mitchell, bomo v kratkem gledali tudi v Jugoslaviji. V glavnih vlogah nastopata Vivien Leigh (Scarlett O'Hara) in Clark Gable (Rhett Butler).

Od 2. decembra lani, ko je bila premiera Vesne, pa do konca preteklega tedna, si je ogledalo ta novi slovenski umetniški film že blizu 100.000 ljudi. Statistiki trdijo, da je to število največje po osvoboditvi v Sloveniji. Do zdaj je bil na prvem mestu ameriški film »Ali baba«.

V začetku februarja bodo v Zagrebu uprizorili komično opero v dveh dejanjih »Viteška ljubezen«, ki jo je skomponiral najznačnejši predstavnik naše glasbene romantike Ivan Zajc. Prva uprizoritev te opere je bila leta 1870 v Zagrebu.

Pred dnevi se je vrnila v domovino znana jugoslovanska pevka

Marijana Radev. Dosegla je izreden uspeh v Benetkah, kjer je nastopila v Menottijevi operi »Konzul«, in v Berlinu, kjer je pela v Beethovenovi IX. simfoniji. Kritike so bile polne priznanj. Dobil je tudi številne ponudbe za gostovanje v drugih državah.

Ameriški kritiki so razglasili film »Julij Cezar« za najboljši film v letu 1953. Za najboljšega igralca pa Jamesa Masona, ki igra vlogo Bruta v istem filmu. Zanimivo je, da je v anketi, ki jo je organiziralo uredništvo zagrebškega »Vijesnik u srijednu«, dobil največje število glasov ameriški film »En dan življenja«.

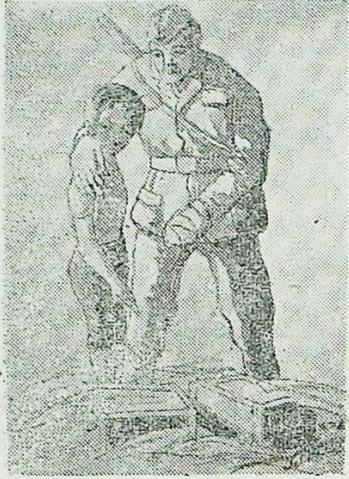
Za najboljšega slikarja v letu 1953 so proglasili francoskega umetnika Henrija Matisca, ker so njegov delo dala slikarstvu dvajsetega stoletja nove dimenzije. Matisse je nedavno praznoval 84-letnico svojega rojstva.

Pogumni Janezek

Kadarkoli je četa prišla v tisto savinjsko hrbovsko vas, se je kaj hitro pokazal izza hiš desetletni fantek razkuštranih las, zakrpanih hlač in z eno naramnico preko srajce. Nekaj časa je od daleč ogledoval partizane, nato se je pa pogumno spustil mednje in začel vpraševati: zakaj imajo nekateri partizani velike, drugi pa male puške in če s puško lahko ustrelijo čez hrib. Usedel se je poleg orožarja, ki je preševal naboj, jih čistil in jih očistene deval nazaj v zaboje.

»Zakaj pa imate to,« je radovedno vprašal in prijel z roko rumeno škatljo, kjer so bili naboji. Stari orožar, brkati Jurij se je nasmejil in odgovoril:

»Vidiš Janezek, to pa naši borci denejo v puško in kadar pridejo fa-

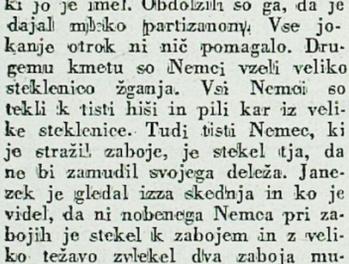

čisti, takrat pa letijo krogle proti njim. Vidiš Janezek, ti bi lahko po vasi poiskal, kdo ima take reči in kadar bi zopet prišli v vas, bi nam povedal.

»Če bom kdaj take stvari našel, bom povedal. Stekel je proti vrtu, kjer so nalagali mitraljeze in ranjence. Ko je četa zapustila vas, jo je Janezek spremljal, nato pa je sedel na griček in še dolgo gledal za četo, ki se je izgubljala proti gozdu.

Nekoč so prišli v vas Nemci. Preiskovali so po hišah. Nemci so zložili svoje orožje s konj in ga naložili na kup polog mekega skednja. Janezek je oprezoval za njimi. Iz zaskednja je gledal in tuhtal, kako bi kaj vzel in dal partizanom. Na dolnjem koncu vasi je nastalo kričanje Nemcev in vaščanov. Nemci so vzeli nekemu kmetu edino kravo, ki jo je imel. Obdoližili so ga, da je dejal mlako partizanom. Vse jokanje otrok ni nič pomagalo. Drugemu kmetu so Nemci vzeli veliko steklenico žganja. Vsi Nemci so tekli k tisti hiši in pili kar iz velike steklenice. Tudi tisti Nemec, ki je stražil zaboje, je stekel tja, da ne bi zamudil svojega deleža. Janezek je gledal izza skednja in ko je videl, da ni nobenega Nemca pri zabojih je stekel k zabojem in z veliko težavo zvelkel dva zaboja municije nekaj korakov proč od kupa k steni starega skednja in hitro oba zaboja zakril s staro jemenovo slamo, ki je tam ležala. Nato je stekel v hišo in skozi okno gledal, kaj se bo zgodilo. V daljavi se je zaslišalo pokanje. Nemci so stekli iz hiš, hitro nalagali tovore na konje. Skoraj tekli so iz vasi goneč tudi kravo, ki so jo ugrabili revnemu kmetu. Čim so Nemci odšli iz vasi, je Janezek stekel iz hiše, pobrskal po slami in ugotovil, da Nemci niso odkrili skrita zaboja in municije. Vaščani so obiskovali drug drugega in ugotavljali kaj so jim Nemci ukradli.

»O joj, kdaj bo konec teh fašistov, ki samo ropajo in požigajo,« je dejala Janezekova mama sosedu. »Le kje so partizani, da bi jih pregnali. Proti večeru je pa prišla v vas cela brigada. Janezek ni še nikoli videl toliko partizanov. Imeli so konje, mule, harmonike in celo en

top, ki so ga vzeli Nemcem. Janezek je dolgo iskal starega brkatega orožarja med veliko množico partizanov. Nazadnje pa ga je le našel. Sedel je pri sosedovih za štedilnikom in čmel obvezano roko. Ravno pripovedoval je, da je doma z Dolenjsko strani in da ima doma takega fantka, kot je Janezek, samo, da nima črnih las temveč kostanjeve. Levo roko je držal na kolenu, z desno si je pa vihal brke. Janezek ga je pocukal za zdravo roko in mu rekel: »Vi partizan, jaz imam pa nekaj spravljene za vas.«

»Oho, kaj pa imaš takega, Janezek?«

»Tisto no, kako se že reče, tiste nabojce, s katerimi se strelja. Pojdite z menoj.« Stari orožar je krenil iz kuhinje z Janezkom, ki ga je peljal za skedenj. Tam je Janezek odvrget slamo in pokazala sta se dva zaboja polna municije za mitraljez.

»Ojej fantek, kje si pa dobil, kdo ti je dal?« je začudeno vzkliknil orožar in potrepljal Janezka po ramenu. Prišli so tudi drugi partizani in občudovali Janezka, kako je znal vzeti in skriti municijo. Zvečer so se v veliki sobi pri sosedovih zbrali vaščani in tudi partizani. Janezek je zlezal na peč, da bi bolje videl po sobi. Komisar bataljona je vaščanom pripovedoval kako je po svetu in kako partizani po Sloveniji tolčejo fašiste. »Pa še nekaj vam bom povedal, dragi vaščani, da imate tudi v vaši vasi junaka. Nemcem je vzel dva zaboja municije, jo skril in dal naši četi. Tako vidite tudi najmlajši pomagajo partizanom. Brkati orožar je z roko pokazal na peč, kjer je sedel Janezek in dejal: »Poglejte, tale je bil danes velik in pogumen junak vaše vasi.«

Janezek je bil vesel svojega junaka dejanja, pa tudi vaščani so bili veseli, da imajo v svoji sredi malega partizanskega junaka.

Zakaj imajo petelini rdečo rožo

Nekoč sta šla petelin in kokoš po polju in iskala hrane. Toda ničesar nista našla. Takrat pride k njima ververica:

»Kaj pa so je vama zgodilo, da sta tako žalostna?«

»Kako bi lo bila vesela ko pa ne moreva najti niti zrna hrane?«

»Potem pojdita kar z menoj,« ju povabi ververica, »imam polno sladkih orehov!«

Peljala ju je v svoj domek in jima dala jesti. Kokoš se je tako

najedla, da se ni mogla niti premakniti. Takrat reče petelin:

»Napraviš bom voziček in te odpeljal domov!«

Takoj se je lotil dela. In ko je bil voziček pripravljen, reče petelin ververici:

»Bila si dobra z nama in si nama dala jesti. Zato lahko zležeš tudi ti v voziček, malo te bom popeljal.«

Tako je sedla tudi ververica. Kokoš jo še naročila petelinu:

»Toda vozi počasi, da naju ne zvrne!«

Petelin obljubi, da bo pazil in povleče voziček, ki je tako zdryel po bregu navzdol, da je kar piskalo od velike hitrosti. Srečala jih je vrana in zavpila:

»Počasi se peljite, prijatelji, sicer se boste zvrnili.«

Toda petelin je bil že po naravi tmast in ni hotel ubogati. Samo pogledal je, kdo mu to deli nauke in pravkar je hotel odgovoriti, ko se je zapletel ob drevesne korenine in padel. Voziček se je zvrnil in po hribu navzdol so se valili petelin, kokoš in ververica, za njimi pa še voziček.

Veverica se je tako pobila, da se ji še danes pozna ja smrčku, petelina pa je bilo tako zelo sram, da je postal na glavi rdeč. Zato imajo še danes vsi petelini rdečo rožo.

Moj rojstni kraj

Na majhnem griču leži vas Veliki vrh. Ta vas mi je najljubša kajti tam sem se rodil in tam preživljam svojo mladost. Vsi hribi so porasli z gozdovi, s hriba Piškavca pa je lep razgled po vsej okolici. Če je jasno, vidiš v ozadju Snežnik, ki je najvišji vrh v Loški dolini.

Spomladi se razcvete po hribih spomladansko cvetje, ki privablja številne čebele.

Čeprav je ta vasica zelo majhna, ji grozote vojne niso prizanesle. Toda tudi mi smo doprinesli svoj delež za osvoboditev. V naši vasi se je rodil tudi narodni heroj Stanko Semčič-Daki.

Kadar sem v tujih krajih, se mi toži po domači vasi.

Spisal UZELAC VASO, učenec prvega razreda gimnazije iz Nove vasi pri Rakeku.

Pionirska križanka

Voddravno: 1. Iz tankih deščic sestavljena tla, 6. veznik, 7. osebni zaimek, 8. kamen v kraških jamah, 9. krabica za ljudski odbor, 11. del živalske noge, 13. predlog, 15. škodujem, zaviram delo, napoti sem, 18. zajec (srbohr.), 19. polovica kepe, 20. znanstvenik, ki se bavi z anatomijo.

Pa spet nova znanika! To je LI-PUZIČ LIDONIJA iz KOSANE pri Dobrovem v Brdih. Pravi, da že od začetka šolskega leta pridno prebira naš list in rešuje križanke, toda do zdaj še ni imela toliko poguma, da bi pisala. Zdaj je poslala rešitve kar dveh križank in vse pravilno. No, ker je tudi videla, da njeno pismo ni romalo v koš in če ji še zagotovim, da jo zelo radi sprejemo med naše male sodelavce, se bo gotovo še oglasila.

Mala GRBAC DESANKA iz POSTOJNE hodi komaj v 1. razred osnovne šole, pa že zelo lepo piše tiskane črke. Prvo polletje je izdelala z odličnim uspehom in je zato prejela lepo slikanico. Pa tudi stric Miha je s teboj zadovoljen, ljubamoha Desanka, ker nanj nisi pozabila.

Desanka pa je sestrica naše stare znanke in zveste dopisničarke GRBAC STANKE, ki je tudi poslala rešitve križanke in lepe pozdrave. Prijazno pismo sem dobil iz STRMICE pri Postojni, podpisali so

se naši stari znanici: JENCEK ALDO, KOLENC MARIJA, RUPNIK ALBERTA, RUPNIK ALBERT, JENCEK ZINKA, SIRCA LADO, PODOBOJ MAGDA in tudi tovarišica učiteljica Jurca Tončka. Rupnik Albert je še poslal rešitev križanke in mi zaupal, da je naš pridni Jencek Lado izdelal v postojnski gimnaziji z odličnim uspehom, čeprav je bilo veliko slabih ocen. To je zelo lepo in v imenu vseh naših malih dopisnikov čestitam pridnemu dijaku. Vsem pionirjem iz Strmice, kakor tudi tov. učiteljici pa najlepša hvalla za pozdrave.

Pa ostanimo še malo v POSTOJNI. Lepo, toda dolgo pravljico je poslala naša zvesta HERFART BRANKA, ki je v šoli lepo izdelala in sedaj uživa počitnice. Toda pridna Branka ne piše samo lepih pravljič, ampak tudi pesmi. Danes je poslala kar dve. Seveda bom ob priliki vse objavil!

Iz SMIHELA pod NANOSOM sta se oglasila ALDO in STANKO DERENCIN, ki držita svojo obljubo, da bosta ostala moja zvesta prijateljca. Počitnice preživljata vrla bratca pri sankanju, toda tudi knjig nista pozabila in tudi ne strica v Koprju. Prav lepe pozdrave pošiljata tudi naši Tržačanki Ondini Majcen in njunim prejšnji učiteljici Aldi Volarič v Tolminu.

Zopet nova znanika! Naj vam predstavim — KALUZA LJUDMILA iz NARINA pri Pivki, učenka 2. razreda. Mala Ljudmila pravi, da ob dolgih zimskih večerih zelo rada bere knjige in bi zato rada, da bi ji tudi jaz kakšno poslal. Toda veš, draga moja Milka, to je pri nas takole, da si jo mora vsak pionir zaslužiti. To dobi kot nagrado za kako lepo objavljeno povest ali pesmico, ali pa za pravilno rešitev ugank, kadar objavim, da bo zrebanje. No, takrat mu mora biti tudi sreča naklonjena, da ga žreb zadene. Torej potrudi se!

Pesem o sneženem možu mi je poslal dijak ZORESKI, če sem prav prebral. Toda zelo rad bi vedel za njegovo polno ime, od kod je doma in v kateri razred hodi. No, sem pač radoveden in mislim, da vi vsi skupaj, z menoj vred. Zato nam bo gotovo naš novi znanec ustregel in nam vse to sporočil. Potem bom lahko tudi pričel njegovo pesem.

Iz ZATOLMINA že dolgo ni bilo nobenega glasu. Končno pa je našlo pismo SAVLI NADICE in RADKA pot v Koper. In veste, kaj je bilo v njem? Nikoli ne bi uganili, zato bom kar povedal! Lepa trobentica! To ste presenečeni, kaj? »V tej hudi zimici, boste rekli. Res, toda Nadica jo je utrgala v tistih toplih dneh, ko je deževalo in so pogrnale na nekem zidu ob gozdu prave, resnične trobentice, kakor bi prišla že pomlad. Za lepo pozornost se Nadici najtopleje zahvaljujem in objubljam, da bom njene dobre prispevke prav kmalu objavil. Najino obletnico dopisovanja, ljuba Nadica, pa bova praznovala z obljubo, da te lepe vezi ne bova pretrgala!

Tudi bratec Radko je pisal in poslal dve zelo lepi risbici, ki ju bom z veseljem objavil. Vidim, da je naš mali Radko dober risar. Menda ni treba posebej poudarjati, da sta naša mala dopisnika v šoli lepo izdelala in nista prinesla domov slabih ocen.

Se ena pionirka je zbrala toliko poguma, da se je prvič oglasila. To je VILHAR KATJA, učenka 1. d razreda gimn. iz POSTOJNE. Poslala je tudi lepo risbico in rešitev križanke. Katja zelo rada bere naš kofček, pa tudi druge novice iz Primorske. Zdaj, ko je led prebit, se bo gotovo večkrat oglasila.

Lešniki

1) Gledala sta se dva brkata, oba repata, pa sta se drug drugega bala?

2) Katere kose ni treba nikoli brusiti?

3) Koga ne more sonce nikoli obstajati?

Uganke je poslal DOBRIN VOJKO, uč. 4. r. osn. šole pri SV. TROJICI

Krof

Teta Liza, teta Liza
nam je spekla velik krof.
Kakor hlebec velik krof!
Kakor hlebec? — Kakor miza!

Dva s peči sta ga nosila,
štirim šle po zlu so kite,
preden množica na mizo
slavni krof je položila.
In še miza — verjemite —
se močno je zašibila.

Kaj se ne bi, saj ta krof
ni navaden pustni krof!

Tono moke porabila,
dva zaboja rumenila,
eno vrečo čokolade,
pet vagonov marmelade,
da ne štejem še sladkorja —
teta Liza z njim vsi morja
bi gotovo osladila,
sladek čaj do smrti pila!

No, vam šlo je zdaj v glavó,
da ta krof ni kar tako?!

Zdaj smo tanki, zdaj smo suhi.
Potlej homo kakor skleda
širni, okrogli, če seveda
nam ne počijo trebuhi.

Moj rojstni kraj

Na majhnem griču leži vas Veliki vrh. Ta vas mi je najljubša kajti tam sem se rodil in tam preživljam svojo mladost. Vsi hribi so porasli z gozdovi, s hriba Piškavca pa je lep razgled po vsej okolici. Če je jasno, vidiš v ozadju Snežnik, ki je najvišji vrh v Loški dolini.

Spomladi se razcvete po hribih spomladansko cvetje, ki privablja številne čebele.

Čeprav je ta vasica zelo majhna, ji grozote vojne niso prizanesle. Toda tudi mi smo doprinesli svoj delež za osvoboditev. V naši vasi se je rodil tudi narodni heroj Stanko Semčič-Daki.

Kadar sem v tujih krajih, se mi toži po domači vasi.

Spisal UZELAC VASO, učenec prvega razreda gimnazije iz Nove vasi pri Rakeku.

Pionirska križanka

Voddravno: 1. Iz tankih deščic sestavljena tla, 6. veznik, 7. osebni zaimek, 8. kamen v kraških jamah, 9. krabica za ljudski odbor, 11. del živalske noge, 13. predlog, 15. škodujem, zaviram delo, napoti sem, 18. zajec (srbohr.), 19. polovica kepe, 20. znanstvenik, ki se bavi z anatomijo.

Pa spet nova znanika! To je LI-PUZIČ LIDONIJA iz KOSANE pri Dobrovem v Brdih. Pravi, da že od začetka šolskega leta pridno prebira naš list in rešuje križanke, toda do zdaj še ni imela toliko poguma, da bi pisala. Zdaj je poslala rešitve kar dveh križank in vse pravilno. No, ker je tudi videla, da njeno pismo ni romalo v koš in če ji še zagotovim, da jo zelo radi sprejemo med naše male sodelavce, se bo gotovo še oglasila.

Mala GRBAC DESANKA iz POSTOJNE hodi komaj v 1. razred osnovne šole, pa že zelo lepo piše tiskane črke. Prvo polletje je izdelala z odličnim uspehom in je zato prejela lepo slikanico. Pa tudi stric Miha je s teboj zadovoljen, ljubamoha Desanka, ker nanj nisi pozabila.

Desanka pa je sestrica naše stare znanke in zveste dopisničarke GRBAC STANKE, ki je tudi poslala rešitve križanke in lepe pozdrave. Prijazno pismo sem dobil iz STRMICE pri Postojni, podpisali so

se naši stari znanici: JENCEK ALDO, KOLENC MARIJA, RUPNIK ALBERTA, RUPNIK ALBERT, JENCEK ZINKA, SIRCA LADO, PODOBOJ MAGDA in tudi tovarišica učiteljica Jurca Tončka. Rupnik Albert je še poslal rešitev križanke in mi zaupal, da je naš pridni Jencek Lado izdelal v postojnski gimnaziji z odličnim uspehom, čeprav je bilo veliko slabih ocen. To je zelo lepo in v imenu vseh naših malih dopisnikov čestitam pridnemu dijaku. Vsem pionirjem iz Strmice, kakor tudi tov. učiteljici pa najlepša hvalla za pozdrave.

Pa ostanimo še malo v POSTOJNI. Lepo, toda dolgo pravljico je poslala naša zvesta HERFART BRANKA, ki je v šoli lepo izdelala in sedaj uživa počitnice. Toda pridna Branka ne piše samo lepih pravljič, ampak tudi pesmi. Danes je poslala kar dve. Seveda bom ob priliki vse objavil!

Iz SMIHELA pod NANOSOM sta se oglasila ALDO in STANKO DERENCIN, ki držita svojo obljubo, da bosta ostala moja zvesta prijateljca. Počitnice preživljata vrla bratca pri sankanju, toda tudi knjig nista pozabila in tudi ne strica v Koprju. Prav lepe pozdrave pošiljata tudi naši Tržačanki Ondini Majcen in njunim prejšnji učiteljici Aldi Volarič v Tolminu.

Zopet nova znanika! Naj vam predstavim — KALUZA LJUDMILA iz NARINA pri Pivki, učenka 2. razreda. Mala Ljudmila pravi, da ob dolgih zimskih večerih zelo rada bere knjige in bi zato rada, da bi ji tudi jaz kakšno poslal. Toda veš, draga moja Milka, to je pri nas takole, da si jo mora vsak pionir zaslužiti. To dobi kot nagrado za kako lepo objavljeno povest ali pesmico, ali pa za pravilno rešitev ugank, kadar objavim, da bo zrebanje. No, takrat mu mora biti tudi sreča naklonjena, da ga žreb zadene. Torej potrudi se!

Pesem o sneženem možu mi je poslal dijak ZORESKI, če sem prav prebral. Toda zelo rad bi vedel za njegovo polno ime, od kod je doma in v kateri razred hodi. No, sem pač radoveden in mislim, da vi vsi skupaj, z menoj vred. Zato nam bo gotovo naš novi znanec ustregel in nam vse to sporočil. Potem bom lahko tudi pričel njegovo pesem.

Iz ZATOLMINA že dolgo ni bilo nobenega glasu. Končno pa je našlo pismo SAVLI NADICE in RADKA pot v Koper. In veste, kaj je bilo v njem? Nikoli ne bi uganili, zato bom kar povedal! Lepa trobentica! To ste presenečeni, kaj? »V tej hudi zimici, boste rekli. Res, toda Nadica jo je utrgala v tistih toplih dneh, ko je deževalo in so pogrnale na nekem zidu ob gozdu prave, resnične trobentice, kakor bi prišla že pomlad. Za lepo pozornost se Nadici najtopleje zahvaljujem in objubljam, da bom njene dobre prispevke prav kmalu objavil. Najino obletnico dopisovanja, ljuba Nadica, pa bova praznovala z obljubo, da te lepe vezi ne bova pretrgala!

Tudi bratec Radko je pisal in poslal dve zelo lepi risbici, ki ju bom z veseljem objavil. Vidim, da je naš mali Radko dober risar. Menda ni treba posebej poudarjati, da sta naša mala dopisnika v šoli lepo izdelala in nista prinesla domov slabih ocen.

Se ena pionirka je zbrala toliko poguma, da se je prvič oglasila. To je VILHAR KATJA, učenka 1. d razreda gimn. iz POSTOJNE. Poslala je tudi lepo risbico in rešitev križanke. Katja zelo rada bere naš kofček, pa tudi druge novice iz Primorske. Zdaj, ko je led prebit, se bo gotovo večkrat oglasila.

Lešniki

1) Gledala sta se dva brkata, oba repata, pa sta se drug drugega bala?

2) Katere kose ni treba nikoli brusiti?

3) Koga ne more sonce nikoli obstajati?

Uganke je poslal DOBRIN VOJKO, uč. 4. r. osn. šole pri SV. TROJICI

Posta strica Mike

Danes pa moram najprej odgovoriti mojim malim dopisnikom, ki gotovo že težko čakajo in se mogoče celo bojijo, da je njihovo skromno pismo romalo v koš. Toda brez strahu, ljubi moji! Temu požrešnežu stric Miha ne privošči niti zaloga. Prav na vsa vaša pisma odgovori, le malo potrpežljivosti je včasih treba, kajti poštar me kar pridno zalaga z vašimi pošiljkami. Povedati pa vam moram takoj, da sem tega silno vesel in da je zame radosten dan, ko vam takole odgovorjam. Pa začnimo!

Se vedno je na vrsti dedek Mraz. Naši pionirji in cicibani kar ne morejo pozabiti njegovega ljubeznivega obiska in lepih darov. O tem mi piše tudi ANICA ZAGORJEVA, učenka 4. razreda iz OBROVA. Verjetno so tam zelo pridni, kajti dedek Mraz jim je prinesel poleg slaščic še polno lepih in koristnih stvari. Šolskim otrokom pa je podaril celo harmoniko. Le-ti so mu seveda objubili, da se bodo tako pridno učili, da bo drugo leto z njimi še bolj zadovoljen. Ker so pionirji, bodo besedo prav gotovo tudi držali!

Prav lepe pozdrave iz CERKNICE mi je poslala naša dobra znanica KOROSEC ELKA, ki sedi lepo pri topli peči, ko pritiska zumaj hud mraz. Elka mi piše o lepotah njihovega Cerknškega jezera in me vabi, da bi si ga ogledal. Pravi, da me bodo lepo sprejeli, ker Slovenski Jadran ljudje dobro poznajo in veliko berejo. Najlepše se ti zahvaljujem za povabilo, ljuba moja Elka, toda zdaj je preveč mraz, da bi nosil svoje stare kosti po svetu. Tudi jaz sem raje lepo doma pri topli peči! Tvoja risbica dedka Mraza je lepa in jo bom objavil. Uganke iz književnosti pa si tudi pravilno rešila.

Tudi dlkima dobra prijateljica MIVEC LOJZI, prav tako iz CERKNICE, je pisala. Poslala je rešitve križanke in lepe pozdrave.

To pot imam tudi pisemce iz MARIBORA, kar ni ravno pogosto. Pisal je naš rojak DE CARTI RAFKO, u. i. r. g'imm. Naš mali Rafko je poslal dragocen prispevek, kako si sami napravimo radijski sprejemnik. Pismo je celo opremil z risbami. Toda žal mi je, da ni prav nič pripisal, tako ne vem, ali je Rafko to sestavil sam oziroma kje se je naučil. Upam, da se bo še oglasil.

Iz naše bele LJUBLJANE se je oglasila naša dobra mala znanica HABA VLADKA. Ker ima počitnice, se pridno sanki. Toda naša Vladka že lepo piše tiskane črke in tudi sama že bere. Do konca leta pa bo znala še mnogo več, ali ne Vladka?

Tudi iz DOLAN pri Pivki še vedno pišejo o dedku Mrazu. SMRDEL ANA pravi, da so lepo praznovali in dedek Mraz je obdaril vse otroke. No, zdaj pa jim je še poslal zimsko veselje — sneg!

Iz STUDENA pri Postojni je pisal ZDENKO, ki pa ni napisal tudi svojega priimka. Upam, da bo to storil drugič, tako da se bomo dobro poznali. Letos hodi naš Zdenko že v gimnazijo v Postojno in stanuje v dijaškem domu. Objubil je, da bo postal naš redni mali dopisnik.

Pa spet nova znanika! To je LI-PUZIČ LIDONIJA iz KOSANE pri Dobrovem v Brdih. Pravi, da že od začetka šolskega leta pridno prebira naš list in rešuje križanke, toda do zdaj še ni imela toliko poguma, da bi pisala. Zdaj je poslala rešitve kar dveh križank in vse pravilno. No, ker je tudi videla, da njeno pismo ni romalo v koš in če ji še zagotovim, da jo zelo radi sprejemo med naše male sodelavce, se bo gotovo še oglasila.

Mala GRBAC DESANKA iz POSTOJNE hodi komaj v 1. razred osnovne šole, pa že zelo lepo piše tiskane črke. Prvo polletje je izdelala z odličnim uspehom in je zato prejela lepo slikanico. Pa tudi stric Miha je s teboj zadovoljen, ljubamoha Desanka, ker nanj nisi pozabila.

Desanka pa je sestrica naše stare znanke in zveste dopisničarke GRBAC STANKE, ki je tudi poslala rešitve križanke in lepe pozdrave. Prijazno pismo sem dobil iz STRMICE pri Postojni, podpisali so

se naši stari znanici: JENCEK ALDO, KOLENC MARIJA, RUPNIK ALBERTA, RUPNIK ALBERT, JENCEK ZINKA, SIRCA LADO, PODOBOJ MAGDA in tudi tovarišica učiteljica Jurca Tončka. Rupnik Albert je še poslal rešitev križanke in mi zaupal, da je naš pridni Jencek Lado izdelal v postojnski gimnaziji z odličnim uspehom, čeprav je bilo veliko slabih ocen. To je zelo lepo in v imenu vseh naših malih dopisnikov čestitam pridnemu dijaku. Vsem pionirjem iz Strmice, kakor tudi tov. učiteljici pa najlepša hvalla za pozdrave.

Pa ostanimo še malo v POSTOJNI. Lepo, toda dolgo pravljico je poslala naša zvesta HERFART BRANKA, ki je v šoli lepo izdelala in sedaj uživa počitnice. Toda pridna Branka ne piše samo lepih pravljič, ampak tudi pesmi. Danes je poslala kar dve. Seveda bom ob priliki vse objavil!

Iz SMIHELA pod NANOSOM sta se oglasila ALDO in STANKO DERENCIN, ki držita svojo obljubo, da bosta ostala moja zvesta prijateljca. Počitnice preživljata vrla bratca pri sankanju, toda tudi knjig nista pozabila in tudi ne strica v Koprju. Prav lepe pozdrave pošiljata tudi naši Tržačanki Ondini Majcen in njunim prejšnji učiteljici Aldi Volarič v Tolminu.

Zopet nova znanika! Naj vam predstavim — KALUZA LJUDMILA iz NARINA pri Pivki, učenka 2. razreda. Mala Ljudmila pravi, da ob dolgih zimskih večerih zelo rada bere knjige in bi zato rada, da bi ji tudi jaz kakšno poslal. Toda veš, draga moja Milka, to je pri nas takole, da si jo mora vsak pionir zaslužiti. To dobi kot nagrado za kako lepo objavljeno povest ali pesmico, ali pa za pravilno rešitev ugank, kadar objavim, da bo zrebanje. No, takrat mu mora biti tudi sreča naklonjena, da ga žreb zadene. Torej potrudi se!

»Zimsko veselje« — narisal DERENCIN ALDO iz Smihela pod Nanosom

Gospodinjske težave pozimi

Pozimi gospodinjsko delo ni lahko, niti prijetno. Tema, v kateri morajo gospodinjice vstajati, da dobi družina pravočasno svoj zajtrk, mraz v vseh prostorih, kurjenje, ki tako zamaže roke in vzame veliko časa, vse to niso prijetnosti. Temu se pridružujejo težave s pranjem in sušenjem perila, mraz, v katerem je treba opraviti vsakodnevne nakupe in marsikaj drugega. Toda nič ne pomaga, tudi s tem se moramo spriznati, letnih časov ne moremo spremeniti, pač pa si skušamo pomagati.

Kar zadeva kurjavo, lahko zanjo zadolžimo malo večje otroke, ki nam jo bodo prinašali v stanovanje. Za sekanje in cepljenje drv pa je pripraven mož, ki mu bo to lahko prijetna domača zaposlitev.

Važno je, da se v mrzlem stanovanju dobro in tople oblečemo. Za to so kaj pripravne dolge hlače in na glavni ruta.

Stednik zakurimo takoj zjutraj, že zvečer pa lahko vse pripravimo, tako da potem samo pritaknemo vžgalico. Res je sicer bolj praktično pripraviti zajtrk na elektri-

Tudi sneg ima za gospodinjico nekaj dobrih lastnosti. Na snegu na pr. zelo lepo izprašimo preprogo, ki nam je ni treba obešati. Po takem izprašenju bodo barve na preprogi lepo žive in sveže, sneg pa bo ostal primerno umazan.

Posebno skrbno si moramo pozimi porazdeliti pranje perila. Bolje je večkrat prati, zato pa manj kosov naenkrat. Za gospodinjico, ki pri tem delu nima pomoči in je bolj slabotnega zdravja, je najbolje, da pa po možnosti posteljno perilo v čistilnico ali pralnico, kajti za mnoge žene je mraz, povezan z mokroto in naporom, izredno škodljiv. Da nam pa perilo pri obešanju ne bo zmrazilo, dodajmo zadnji vodi nekaj soli.

Dve oblecki za naše punčke. Prva ima na sedelcu in krilcu vezene rožice ali metuljčke, druga pa je iz karirastega volnenega blaga

»KONFEKCIJA« ugodna rešitev?

Marsikatera žena se sprašuje, kako naj bo sprico omejenih finančnih sredstev dobro oblečena. Problem res ni enostaven in v glavnem so možne tri rešitve:

Ce ste večji in spretni za praktične stvari, vam bo mogoče uspelo, da si boste šivali sami s pomočjo dobre svetovalca. To bi bila vsekakor najbolj ekonomična rešitev, toda zahteva časa, spretnosti in prakse.

Ce imate srečo, da poznate dobro šiviljo, ki vam za storjene usluge ne računa preveč, lahko to mirno imenujete drugo rešitev. Toda take sreče nima vsaka žena.

Kot tretjo rešitev pa bi lahko imenovali dejstvo, da morate vse šivanje plačevati, kolikor pač zanj zahtevajo.

Navadno je tudi možno kombinirati vsaj dve ali pa tudi vse tri rešitve to se pravi, kar morete sešijte sami, drugo pa boste plačali, kolikor pač stane. Toda še četrta rešitev je in prav na to pomisli malokatera žena: na konfekcijo. Večina naših žen okleva pri kupovanju gotovih oblek iz več vzrokov. Predvsem je težko prilagoditi tako obleko svoji postavi in okusu in potem so še navadno iz blaga slabše kvalitete.

Toda priznati moramo, da so se tudi te stvari v zadnjih letih izboljšale. Vsekakor vsaj izbor tekstila in barv omogoča krojaškim delavnicam, da razbijejo predsodke o konfekciji. Naše konfekcijske delavnice bi morale posvečati več pozornosti izbiri blaga, izdelavi in raznolikosti modelov, kakor tudi velikosti. Tako bi beseda »konfekcija« izgubila tudi pri nas še zadnji slabi prizvok.

Konfekcija po ugodnih cenah bi imela za zaposleno ženo veliko prednosti. Brez ozira na to, da žena želi obleko tudi imeti, kakor hitro se zanjo navduši, bi ji ta obleka prahrnila čakanje pri šivilji, čas za poskušnje in druge neprijetnosti. Seveda pa bi bil tudi sprico dragih krojaških uslug tak izhod dobrodošel.

Žene po svetu so že zdavnaj našle v konfekciji izhod iz zagate. V Franciji n. pr. »prêt à porter« vedno bolj osvaja tržišče. V Ameriki je to že zdavnaj rešeno vprašanje. Tam žene redko kdaj kupujejo blago za izdelavo, ki bi ga šele potem dale šivati. V severnoevropskih državah je prav tako konfekcija že dolgo v navadi. Lahko bi postala tudi pri nas! Seveda kulturno vodena konfekcija, ki polaga pažnjo na izbiro blaga, na solidno izdelavo in na ugodne cene.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

K. M. Dutovlje — Vaš šestmesečni otrok ima glavico nagnjeno verjetno res radi rahitisa, vendar so podatki v Vašem pismu preskopi, da bi to zdravnik mogel potrditi, ne da bi otroka videl. Ker se niste podpisali in ker ne vemo Vašega naslova, Vas ne moremo vprašati za najosnovnejše podatke — o porodu in o prehrani — iz česar bi bilo mogoče zaključiti, kaj več, kot dovoljuje Vaš kratki pismeni opis. Zato moramo svetovati predvsem: nesite otroka k zdravniku.

Ce je drža glave in hrbtenice posledica rahitisa, potem je za Vašega otroka pravilna prehrana najvažnejše zdravilo. Če pa drži otrok glavico postrani radi porodne poškodbe, potem ni izključeno, da se kljub pravilni prehrani in negi stvar ne bo izboljšala brez zdravniške pomoči. Vsak zdravnik Vam bo stvar pojasnil, kakor hitro bo otroka videl. Verjetno Vas bo rešil skrbi, ki Vas teži — ali bo pa napolnil otroka z Vami vred k ortopedu, ki naj svetuje pravočasno zdravljenje, če je potrebno.

ŽENE po svetu

V ŠPANIJI SE MORAJO ŽENE BORITI ZA OSNOVNE ČLOVEČANSKE PRAVICE

V Španiji se je našla žena, ki je izvršila predrzno dejanje. Predrzno zato, ker je napadla »sveto veljavno« ureditev države, ali z drugimi besedami diktaturo. Ta žena je španska odvetnica in pisateljica MERCEDES FORMICA, ki je v začetku novembra lanskega leta objavila v madridskem časopisu »ABC« članek z naslovom »El domicilio conyugal«. Svoj napad je uravnala naravnost na pravno podlago civilnih zakonov države, tako imenovane »Código Civil«.

Po objavi tega članka so pisali o tem vprašanju juristi in čitatelji, tako da se je stvar razmahnila in zdaj ni več govora samo o ločitvah zakonske zveze, ampak sploh o pravih žena na vseh področjih. Zadržna razprava, ki jo je objavil list »ABC«, ima naslov »Pravna manjvrednost žena« in nam odkriva marsikaj žalostnega.

»Domicilio conyugal« je bil torej samo izhodiščna točka pogunne začetnice tega pisanja. Kaj zahteva »código civil« v primeru ločitvenega procesa? Tudi če je krivda moža popolnoma dokazana, zahteva španski zakon »constitution en depósito«, kar pomeni, da se mora žena skupaj z otroki takoj ob pričetku ločitvenega procesa odseliti od doma in se zateči, kamor ve in zna. Medtem ostane mož v »domicilio conyugal«, to se pravi v dotedanjem skupnem stanovanju, čeprav je to stanovanje bilo ženino že pred poroko. Šele po izrečeni ločitvi mora mož to stanovanje zapustiti, seveda če ga sodišče prizna prejšnji lastnici, kar je zelo redek primer.

Pisateljica, ki je začela javno razpravo v »ABC«, je kot značilnost objavila primer nekega advokata, ki je zastopal v ločitveni tožbi ženo. Advokat je od sodišča zahteval, da lahko ostane žena »en depósito« v svojem stanovanju, kajti tam je sta-

novala še kot dekle s svojo materjo, ki je bila lastnica stanovanja. Po poroki se je k njima priselil tudi njen mož. Medtem je mati umrla, stanovanjska pogodba pa se je še vedno glasila na njeno ime. Toda kljub vsemu temu je sodišče razsodilo, da mora žena skupaj z otroki zapustiti stanovanje. Svojo odločitev so »autmeljili« z obrazložitvijo, da je del krivde tud ženin, kajti lahko bi predvidevala, kaj vse se ji lahko zgodi v življenju.

Število uničenih družin in zakonov je v Španiji izredno visoko, zamivo pa je, da je ločitvenih procesov vedno manj. Zakaj? Velike težave so že v tem, da ljudje sicer dobijo civilno ločitev, toda niti cerkev niti država nikoli ne priznata razporeke in zato ne more biti o ponovni poroki ločenih zakoncev nobenega govora. Drugi vzrok pa je ta, da je ločitev zvezana z velikanskimi stroški in neštevilnimi pristojnostmi civilnih sodišč in škofijskih tribunolov, ki vedno končno veljavno odločijo, ali se zakonca lahko ločita ali ne.

Toda to še ni vse. Poročena žena nima v Španiji prav nobenih osnovnih človečanskih pravic. Poročena žena namreč (tudi če je ločena, ker je po cerkvenih zakonih še vedno poročena) ne more skleniti nobenega delovnega razmerja, ne more dobiti potnega lista ali izhodne vize iz Španije, ne more razpolagati niti z lastnim premoženjem, ne more imeti nobenih poslovnih stikov, vzeti ali odkloniti kake dediščine brez pismenega privoljenja svojega moža. Nek člen »código civil« jasno pravi, da je žena nesposobna, da bi izvrševala dela odraslega, polnoletnega človeka. Zato piše nek jurist v listu »ABC«, da španski zakon postavlja ženo na isto stopnjo brezpravnosti kot nemoralne in kaznovane ljudi. V primeru skrbništva nad mladoletniki velja žena manj kot kak duševno bolan ali gluhomem očencu.

Tudi v družinskem posvetovanju nima žena nobene besede in tudi ne more podpisati oporoke kot priča, prav tako ne more nastopati pred sodiščem, če nima pismenega privoljenja svojega soproga.

»Te omejitve niso samo neutemeljne,« piše »ABC«, »ampak žalijo ženo kot človeka. Po vsem svetu vedno bolj prevladuje tendenca o enakopravnosti moža in žene. Vse kolikar napredne države skušajo izravnati neljube ostanke iz preteklosti na tem področju. Samo še v deželah, ki jim vlada islam, imajo ženo za sužnjo...«

Nogavice so prav gotovo naša slaba stran. Njihovo trajnost povečamo, če iz starih in obnošenih nogavic iste barve vsijemo novemu paru dvojno peto in prste. Najbolje je, da to storimo takoj, še predno smo začeli nogavice nositi.

Španska odvetnica in pisateljica MERCEDES FORMICA

ZADEVA

BOJAN SINKO

Sam Brown se je medtem naslanjal na drevo pred hotelom »Kraljica Viktorija« in gledal na uro, koliko še manjka do polnoči, ko ga bo zamenjal njegov naslednik. Agatja Semjonovna Popova pa je ob istem času nastopila svojo običajno večerno pot v rikiški D Dunovi »ribiški« koči.

Rejeni kitajski lastnik »Morskega vraga« se ni zmotil. Sinočni pevkin beg se mu je bogato izplačal: zabavišče je bilo nabito polno že pred običajno uro. Tokrat poslušalci niso mogli verjeti svojim ušesom in očem: mehiška pevka je pela le vesele pesmi in z obraza ji je izginila sleherna sled tiste skoraj bolne otožnosti, ki so je bili pri njej vajeni večer za večerom. Tuji o njenih zaničljivih pogledih ni bilo več sledu.

Njene pesmi pa so bile mnogo krajše, odmeri, med katerimi si je v garderobi urejala svojo zunanost, pa zato toliko daljši. Edini, ki je morda slutil, kakšen je vzrok njenim dolgim odmorom, je bil lastnik zabavišča. Njemu ni bilo prav nič mar, da si je Dolores našla ljubčka.

Zanj je bil merodajen samo izkupiček v zabavišču in tukaj se je njegova pamet začela in nehala.

Se nekaj je bilo nocoj, kar ni spominjalo na prejšnje večere: pevka je pela do določene ure, dodala za konec še eno pesem, nato pa je ni bilo več na spregled. Ze okajeni

mornarji so se jezili in grdo preklinjali, lastnik zabavišča pa se je zadovoljno smehljaj. Cim večja je bila njihova jeza, tem hujša je postajala tudi njihova žejja. In to se je lepo ujemalo z njegovo računico.

Po drugi uri ponoči je avtoizvošček s svojim Packardom na trgu pred hotelom »Kraljica Viktorija« skoraj povozil nekega poznega sprehajalca, ki je v zadnjem hipu odskočil pred drvečim vozilom in postal za njim divjo irsko kletvico. Ce bi ta pozni sprehajalec vedel, da sedi v avtu Ivan Oblak, oziroma lažni Stuart Mason v tesnem objemu z mehiško pevko Dolores Armendariz, bi še bolj divje zaklel, saj je strážil prazno kletko, pobegli ptiček pa se je veselo ženil pod okriljem sanjave tropske noči...

13. poglavje BOMBAY

V zgodnjih jutranjih urah nekega septembrskega dne 1949 se je zasedrila britanska potniška ladja »Liverpool« daleč izven bombayskega pristanišča. Ko so carinski in sanitarni uradniki opravili svoje delo, je za njihovo motorno ladjo zarezal morske valove tudi motorni čoln z »Liverpoola«. V njem so sedeli potniki, ki so se v Bombayu izkrcali. Med njimi je bil tudi ameriški novinar Stuart Mason v spremstvu plavalase dame s kakor nebo modrimi očmi.

Potniki na »Liverpoolu« so ugibali, ali je dama njegova žena, zaročenka, ali samo znanca. Imela sta kabini, ki sta bili druga poleg druge, pri obrokih sta sedela vedno drug nosproti drugemu in na palubi sta se skupaj sprehajala. Toda še nekaj so opazili potniki na »Liverpoolu«: ameriški novinar ni s svojo spremljevalko ves čas vožnje od Singapura do Bombaya spregovoril niti besedice. Nekateri so bili celo mnenja, da je Stuart Mason bolan. Kljub tropskemu soncu je bil njegov obraz blede, njegove oči pa globoko vdrtle. Dober opazovalec bi videl v njem trpečega človeka.

V pristanišču je zajel potnike z »Liverpoola« pisan vrvež indijskega pristanišča. Polnagi fantalini so predvajali svoje potapljaške sposobnosti, zgovorni trgovci v dolgih belih oblekah pa so jih skušali zaplesti v kupčijo, še preden so prav stopili na trdna tla. Njihova vztrajnost je bila vsega občudovanja vredna. Čeprav niso kazali prišleci prav nobenega zanimanja za njihovo blago in kajpak še manj za kupčijo, niso indijski trgovci tako dolgo odnehali, dokler se jim niso »kupi« izgubili v množici Indijcev in Indijk pred »Gateway of India«, vrati, ki so jih zgradili v čast britanskega kralja Jurija V. ob njegovem pristanku v Indiji l. 1911. Lažni Stuart Mason je opazoval golonoge policiste v modrih uniformah in rumenih čepicah, ki so si dostojanstveno utirali pot med pisano množico. Na prodaj je bilo vse mogoče in nemogoče od kač v košarah pa do najrazličnejših okraskov.

Od svojih sopotnikov se nista lažni Stuart Mason in njegova plavalasa spremljevalka niti poslovila. Izginila sta pod ogromnim lokom že omenjenih pristaniških vrat in se čez nekaj trenutkov izgubila v bližnjem hotelu »Tadž-Mahak«, ki se je ponašal s štiristo sobami, urejenimi tako, da so gostje čim manj trpeli zaradi tropske klime.

Ce bi si Ivan Oblak in Agatja Semjonovna Popova — da ju imenujemo s pravim imenom — ogledala mesto, bi ugotovila, da so vsa javna poslopja zgrajena v viktorijanskem stilu. V Malabar Hillu bi videla »stoilpe molčanja«, zelo verjetno najsvojevrstnejše pokopališče sveta. Na strmem in dva manjša stolpa. Na njih izpostavlja sekta Parsov, ki pobožju molijo v zrak sredi lepo negovanega parka trije veliki je v Bombayu med vsemi indijskimi mesti najmočnejše zastopana, svoje mrličje mrhovinarjem. To svojevrstno »pokopavanje« mrličev je v najtesnejši zvezi z verskim polnovanjem Parsov, ki so pred več kot 1200 leti prišli iz Perzije, kar nam pove tudi njihovo ime. Po Zaratustri častijo kot božanstvi ogenj in zemljo. Zato tudi svojih mrličev ne ee-

Lanski gospodarski uspehi tolminskega okraja

RADIO · OGLASI · OBJAVE

(Nadaljevanje s 5. strani)

lega okraja. Živimorejcem, ki izločajo bolno govedo, dajemo pomoč za nabavo nove. Sredstva za to akcijo je dal kolektiv idrijskega rudnika v višini 3 milijonov dinarjev iz svojega sklada za prosto razpolaganje. Doslej je bilo porabljenih 27 odstotkov ali 774.500 din. Izločenih je bilo 86 glav (10 bankovih in 76 tuberkuloznih) goveje živine. Na eno glavo izločene oziroma novo nabavljene govede pride do sedaj povprečno 9000 din pomoči. V planu je izločitev 318 glav, in sicer 53 bankove in 265 tuberkulozne. Če od teh odbijemo 108 sumljivih primerov, ki morajo biti ponovno preizkušeni, nam ostane za izločitev 210 glav. Ker smo pa že izločili 86 glav, nam ostane še 124 glav ali 59 %. Samo še 5 pozitivnih bankovih primerov je v Idrijskem, Mlinskem in v Volčah. Z izločitvijo teh bomo odprli za promet z živino govedo področje, breginsko občino v celoti, kobarško predele na desnem bregu Soče, Baško grapo in nekatere predele idrijskega področja. To bo vse kakor pomenilo večji razmah našega gospodarskega življenja. Živimorejci z zanimanjem zasledujejo akcijo, razumejo njeno potrebo, gospodarsko korist in pri njej tudi sodelujejo.

Nadaljnja akcija za izboljšanje stanja naših goved je nabava dobrih bikov. Lani smo kupili 50 bikov, od teh izven okraja 19, ostale pa v okraju samem. Tudi tu smo pomagali živimorejcem. Povprečna pomoč v denarju pri nakupu bika je znašala 10.930 din. Prejemniki pomoči pa so se obvezali, da bodo redili plemenjake najmanj dve leti. Pozabiti tudi ne smemo selekcije goved, ki se že vrši. Doslej je bilo sprejetih v rodovnik 730 glav goveje živine, ki bodo pod stalno kontrolo prizvojnihi lastnosti.

Mnogo akcij smo izvedli in dosegli dobre uspehe tudi na ostalih področjih našega kmetijstva, ki pa so za nas podrejenega pomena.

Še nekaj besed o našem delu na področju gospodarstva, in sicer ne državnega sektorja. Pogodili smo 220 ha površin in pri tem uporabili 572.000 sadik in 687 kg semena. Čiščenje je bilo izvršeno na površini 301 ha gozdov. Skrbeli smo za var-

stvo gozdov, za urejevanje gozdov, za vzdrževanje gozdnih komunikacij, za vzdrževanje drevesnic in smo uredili drevesnice. Vsi izdatki za vzdrževanje in nego gozdov so znašali lani 12 milijonov dinarjev, medtem pa so znašali dohodki gozdov 26 milijonov. V okrajnem in v občinskih skladih za obnovo gozdov imamo na koncu leta še 14 milijonov dinarjev, ki jih bo treba pametno in pruden naložiti v gozdove v tekočem letu. Sečnih dovoljenj smo izdali lani 1081, posekali 5564 kub. metrov iglavcev in 15.175 kub. metrov listavcev. Skupno je bilo torej posekanega 20.739 kub. metrov lesa in, če k temu prištejemo še poseke v senočetih 2.409 kub. metrov, tedaj dobimo celotni posek v nedržavnih gozdovih v višini 23.148 kub. metrov.

Tudi na področju državnih gozdov beležimo v preteklem letu uspešno in vsestransko dejavnost. Tako je Gozdno gospodarstvo posadilo na področju 42 ha gozdov 125.000 sadik in posejalo 300 kg semena. Prečistilo in uredilo je gozdove na površini 199 ha, izboljšalo in popravilo je 35 km gozdnih poti, skrbelo za varstvo gozdov, posejalo na

svojih drevesnicah na površini 15.200 kvadratnih metrov 93 kg semena, gradilo novo cesto v Trunt, popravljalo barake in svoje zgradbe itd. Za vsa ta dela znašajo stroški nad 8 milijonov din. Na področju eksploatacije gozdov pa moram omeniti, da so posekali 20.500 kub. metrov lesa. Plan poseke je bil dosežen 95-odstotno. Okrog 1.500 kubičnih so vrgli na tla snegolomi. Ob koncu leta smo imeli v naših gozdovih na področju Gozdne uprave v Idriji veliko mesrečo, saj sta nam sneg in zmrzal polomila nič manj kot 50 do 53.000 kub. metrov lesa na panju.

Izredno delavna je bila tudi sekcija za pogozdovanje v Bovcu. Pogozdila je 241 ha neplodnih površin z 822.000 sadikami in porabila 350 kg semena. Melioracijska dela so bila izvršena s prepleti melišč v skupni dolžini 9.400 m, postavila je novih ograj v dolžini 6.000 m, suhih zidov v izmeri 390 kub. metrov. Sekcija je prečistila kulture na površini 80 ha, skrbela za nego 3 drevesnic, kjer je bilo posejanega 900 kg semena. Skupaj z ostalimi upravnimi izdatki je sekcija lani potrošila skupaj 10 milijonov dinarjev.

Zveza borcev v Sežani

Okrajna Zveza borcev se je od lanskega občnega zbora zelo uveljavila in pridobila na ugledu. To pa zato, ker se zavzema za vojne sirote in zanje skrbi. Preteklo leto je organizirala zdravniški pregled vseh vojnih sirot. Po tem pregledu je precejšnje število teh odšlo na brezplačno tinitedensko letovanje v Cerklno, nekateri pa k morju. Teh zdravstvenih in vzgojnih koristnih letovanj bi se lahko udeležilo še več otrok, če bi se bili odzvali vsi tisti, ki so se prijavili. Tako je ostalo precej mest neizkoriščenih.

Vojnim sirotam, ki študirajo ali pa se uče poklica, je okrajni odbor potom glavnega odbora preskrbel štipendije, ki znašajo od 1500 do 4000 din mesečno. Številne sirote so bile med letom in za Novoletno jelko obdarovane s koristnimi predmeti.

Organizacija ZB je s prireditvami in partizanskimi tabori veliko pripomogla k dvigu in utrditvi politične zavesti in domovinske ljubezni ne samo pri članih, temveč tudi pri prebivalstvu. Nanavnost veličastna je bila udeležba na Okroglici. Tudi pri drugih manifestacijah je bila udeležba številna.

Na okrajni konferenci, ki je bila v soboto, so delegati obravnavali vprašanje postavitve spomenika padlim borcem v Sežani in materialno ter vzgojno skrb za partizanske sirote. Za svojo osnovno nalogo je Zveza borcev vzela ohraniti in prenašati na mladi rod tradicije NOB. Sprejela je sklep, da občinski odbori do 31. maja zaključijo s pisanjem spominov in kronik iz NOB. Prav tako, da uredijo gradivo za spominsko knjigo padlih.

Ob zaključitvi konference so borci poslali čestitke k 70-letnici rojstva borcu — heroju socialistične-

skrbi za vojne sirote

ga dela — tovarišu Ivanu Regentu. K. M.

Ilirska Bistrica

PRIPRAVE ZA VOLITVE V ODBOR ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Volitve v odbor socialnega zavarovanja izpostave v Ilirski Bistrici bodo 30. januarja. Priprave poteka jo prav dobro. Sindikalni svet ter sindikalne podružnice so imele sestanke, na katerih so razpravljali o važnosti teh volitev in nalogah bodočih predstavnikov zavarovancev, ki bodo delali v tej osnovni oblasti družbene zaščite delovnih ljudi. Zavarovancem so prikazani tudi veliki izdatki iz fonda socialnega zavarovanja v preteklem letu za zdravljenje.

Volilne enote in volišča so bila določena prve dni tega meseca ter postavljeni volilni odbori. V odbor bo izvoljenih sedem članov, v sedmih volilnih enotah, in sicer na vsiki 300 do 350 zavarovancev po en član odbora. V vseh volilnih enotah so se vršila predvolilna zborovanja, predlagali so kandidate ter o njih razpravljali.

Upamo, da bodo kandidati, ki bodo 30. januarja izvoljeni v odbor, pravično zastopali interese zavarovancev.

Matič Krsta

63-LETNI VDOVEC, sam, s precejšnjim premoženjem iz izolske okolice bi želel spoznanja v vrhu žentive z vdovo ali samsko prijetno zunanostjo, staro od 50 do 60 let. Ponudbe na Bernetič Albert, Izola, poštno ležeče.

GIAN MIRA iz tolminske okolice se naproša, da javi svoj naslov na upravo lista »Slovenski Jadran« v Kopru.

Joj, kako ste se zredili!

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Vsi veste, kako skromno živim, pa sem vendar obremenjena še s petimi kilogrami. K zdravniku pojdem! To ni naravna debelost. Zabuhtlost bo, ali pa imam, reva, na jetrih kakkega vraga«, me je prepričevala.

Uboga teta Ana! Njena edina in največja skrb in nesreča je — debelost. Kruta žalitev!

»Joj, kako si se lepo zredil!«, sem po tetnem obisku nagovoril prijatelja Miho. Do ušes se je zasmeljal, mi hvaležno stisnil roko in me pri priči povabil na liter črnine. Res je, moški se bolj razumemo med seboj.

žigajo ali pokopavajo. Na visokih in zgoraj odprtih stolpih postanejo njihovi mriči hrana jastrebov, ki v jatah prežijo na drevesih in zidovih stolpov na novo hrano. Stolpi so tako urejeni, da je mogoče »pokopati« dnevno do petnajst mričev. Gorje tujcu, ki bi se povzpel na stolp, kamor nimajo pristopa niti Parsi!

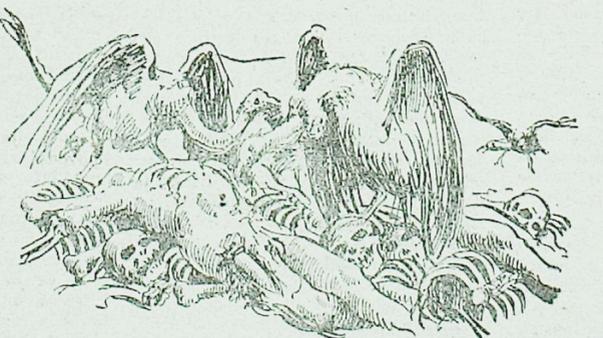
V slabih desetih minutah oberejo jastrebi mriča do kosti. Sonce kosti izsuši, dež pa jih pozneje odplavi po posebnem kanalu v morje.

Nedaleč od tega kraja, kjer odmeva ves dan vreščanje lačnih jastrebov, pa se odvija po avtomobilski cesti na Malabar Hillu velemestno življenje. Najmodernejši Buicki, Chryslerji in Packardi neslišno drviijo ob obeh straneh ceste, pokoravajoč se znakom golonogih stražnikov v rumenih čepicah. Odtod je krasen razgled na ob vznožju ležeče mesto in pristanišče. Bombay je kot vsa Indija: tudi po dvajsetletnem bivanju niso mogli beli tujci nikoli povsem razumeti običajev indijskega ljudstva, njegovih 188 jezikov in vsehkih sekt. Nasprotij in posebnosti kar mrgoli na vsakem koraku. Ker pa so za nadaljnjo življenjsko pot Ivana Oblaka alias Stuartha Masona brez pomena, se ne bomo ob njih posebej ustavljali.

V hotelu »Tadž-Mahal« je pustila Agatja Semjonovna Popova svojega varovanca samega. Njegovo srce je bilo polno dvomov in žalosti, ker se je moral nenadoma ločiti od svoje lepe Mehčanke. Ko je bil še gost hotela »Kraljica Viktorija« v Singapuru, je vsaj malo upal, da bo potoval v Bombay sam. S tem, da ga bodo na poti nadzorovali, kakor so ga v Singapuru, je seveda računala. Kakor strela z jasnega neba pa ga je presenetila Agatja Semjonovna Popova z novico o skupnem potovanju.

Spočetka mu je vendar celo dejala, da se bo morala vrniti v Peking, češ da so britanski agenti razkrinkali nekaj ljudi, ki so delali za Moskvo! Torej ga smatra za popolnega beba, sicer mu ne bi tako lagala v brki!

V njem je po prvih ljubezenskih nočeh pri lepi Dolores že dozorel sklep, popeljati jo s seboj, četudi preoblečeno — zaradi ogleduhov Agatje Semjonovne Popove. Njena prisotnost je postavila kajpak vse njegove skrivne račune na glavo. Najhuje je bilo to, da je moral odpotovati iz Singapura brez vsakega slovesa. Zadovoljiti se je moral z nekaj kratkimi vrsticami, v katerih je sporočil Dolores svoj nenadni odhod v Bombay. Dodaj je še to, da ji bo z ladje ali najpogosteje iz Bombaya poslal podrobnejše sporočilo. Pisemce je

napisal v svoji sobi pred odhodom, ko se je Agatja mudila v veži v telefonski celici. Z nاپitnino vred ga je izročil hotelskemu boyu.

Z ladje ni mogel poslati Dolores nobenega brzjojava. Agatja Semjonovna Popova je bila stalno ob njem. Celokabino si je najela poleg njegove. Ko nekoč ponoči ni mogel zaspati in je hotel na palubo, da se sprehodi, mu je bila takoj za petami.

SOBOTA 30. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.15 Sport doma in po svetu; 14.40 Naj klarinet zapiska in še zagode; 17.00 Emisija za JNA; 17.43 Medjimurske narodne pesmi; 21.00 Od melodije do melodije; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorski: Komen. — NEDELJA 31. I.: 8.15 Slov. nar.; 8.30 Za naše kmetovalce; 9.00 Vesela nedelja, glasbeni spored; 9.15 Mladinska oddaja; V puščavi in goščavi (3. nadaljevanje) ter pogovor s pionirji; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Z mikrofonom po Primorski: Komen; 16.00 Obiskali smo pevsko zbor na Primorskem; 16.30 Popoldanski promenadni koncert; 17.00 To je Jugoslavija, narodne pesmi in plesi; 18.30 30 minut veselih ritmov za nedeljski večer. —

PONEDELJEK 1. II.: 11.30 Našim ženam; 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 S filmskega platna; 14.40 Venčke narodnih pesmi igra godba na pihala LM iz Ljubljane p. cv. R. Stariča; 17.00 Popoldanski spored operne in baletne glasbe; 17.41 Vokalni kvintet »Lisinski« iz Zagreba izvaja priredbe narodnih pesmi iz Hrvatskega Zagorja, Srbije in Medjmurja; 18.15 15 minut okrog popularnih filmsko-glasbenih revij. —

TOREK 2. II.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Kulturni razgledi; 14.40 »Tam, kjer pisana so polja...« in druge domoljubne pesmi; 17.00 Iz našega repertoarja lahke in zabavne glasbe; 17.37 Primorske narodne pesmi iz okolice Reke, poje duet Rožemčič-Brdar; 18.15 Šejk El Hesnaoui in Keita Fodeba pojeta kabilске in gvinejske narodne pesmi; 20.00 Franc Lehar: »Vesela vdova«, opereta v treh dejanjih, izvaja jo solisti zbor in orkester državnega gledališča Zürich, dirigira Victor Rainschagen; 22.00 Plesna glasba. —

SREDA 3. II.: 11.00 Šolska ura; Mladinsko pesmi O. Zupančiča; 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Od Triglava do Jadrana; 14.40 Pisan spored domačih pesmi; 17.00 Orkestralni koncert lahke glasbe; 17.30 N. Kovačević: Variacije na temo Nenada Grčevića; 17.42 Narodne pesmi iz Srema in Slavonije; 18.15 Za vsakogar nekaj; 21.00 S knjižne police: Ingolič: »Sončna rebera«; 21.30 Koncert moškega pevskega zbora »Svoboda« iz Kopra p. v. Vl. Lovca; 22.00 Za zabavo in ples igrajo domači in tuji ansamblji. — ČETRTEK 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Javna tribuna; 14.40 Slovenski oktet poje; 17.00 Popularni operni koncert; 17.40 Jugoslovanske nar. pesmi izvaja mali zbor Radia Reka; 18.30 Glasbena kronika; 18.40 Za razvedrilo igra Bojan Adamič s svojim orkestrom; 22.00 Plesna glasba. — PETEK 5. II.: 11.30 Emisija za djecu; 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Obzornik; 14.40 Slovenske narodne pesmi v klavirski literaturi; 17.00 R. Wagner: duet ljubezni in Izoldina smrt iz opere »Tristan in Izolda«; 18.15 Polke, valčke, koračnice in mazurke bodo igrali štirje fantje, kmečki trio in vsaki kvintet; 21.00 Slušna igra: Zecha »Mož v sencu«. —

Na podlagi 13., 14., 15. in 88. člena zakona LRS o volitvah in odločitvi odbornikov ljudskih odborov in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odločitvi odbornikov ljudskih odborov, ki sta bila razširjena na okraj Koper z odredbo komandanta Voj. uprave JLA št. 33/52, izdaja Ljudski odbor mestne občine Koper

ODLOK O RAZPISU NADOMESTNIH VOLITEV

1. Razpisujejo se nadomestne volitve v I. volilni enoti Ljudskega odbora mestne občine Koper, ker sta se Benussi Romano in Pesaro Antonio, odbornika Ljudskega odbora mestne občine Koper, odselila iz Kopra in se odpovedala svojemu mandatu in ker sta njuna mandata prenehala s sprejemom odgovori po Ljudskem odboru mestne občine Koper.

2. Nadomestne volitve bodo v nedeljo 14. februarja 1954.

3. Ta odlok stopi takoj v veljavo in se objavi v Uradnem vestniku Okrajnega ljudskega odbora, na oglasni deski Ljudskega odbora mestne občine Koper in na krajevno običajen način v I. volilni enoti.

Koper, dne 29. decembra 1953.

Predsednik LOMO: Leopold Caharija l. r.

N.B. Okrajni ljudski odbor je izdal odločbo o izvolitvi Benussi Erziliya, odbornika Okrajnega ljudskega odbora. Volitve se bodo vršile istega dne.

Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani bo začel z izdajo strokovnega mesečnika

»SODOBNO GOSPODINSTVO«

List bo obravnaval vsa vprašanja s področja družinskih in skupnih gospodinjstev. Prav posebej pa se bo ukvarjal z napredkom gospodinjstev v kmečkih predelih.

Prijave za list pošljite na naslov: Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani, Erjavčeva cesta 12. Naš telefon 20-540. Osebnostne prijave so možne vsak dan istotom od 7. do 18. ure. Pohitite s prijavi, da boste upoštevani že pri prvi številki. Letna naročnina stane 300 din.

Ljudski odbor občine Dekani je poslal dne 18. januarja 1954 po svoji članici tov. Hrvatini Mariji v Dom onemoglih v Izoli svojim, tam živim oskrbovancem razna darila: sadje, razne slaščice, kozarček dobre vina ter za moške tudi cigarete. Tovarišica Hrvatini Marija se je s starčki-oskrbovanci prisrčno pogovarjala, jim želela v imenu svoje občine in ljudske oblasti še mnogo let življenja.

Uprava Doma onemoglih in oskrbovancev se toplo zahvaljuje Ljudskemu odboru občine Dekani za podeljeni dar, ki so ga prejeli.

Ali Agatja Semjonovna Popova sploh ni spala in je pazila na vsak njegov korak?

Ivan niti ni vedel, s kakšnim potnim listom in pod kakšnim imenom je Agatja Semjonovna Popova potovala. Se manj pa je vedel, zakaj potuje v Bombay. Njemu seveda niso bili znani njeni nočni obiski pri lažiribiču Dunu, kjer je oddajala svoja poročila za polkovnika Kudrnjaceva in sprejemala ukaze in navodila. Agatja Semjonovna Popova je bila namreč večja v tajnopisu, medtem ko se Dunu niti sanjalo ni, kakšne važne reči je sprejemal in oddajal po brezlični poti, saj so imela vsa sporočila na videz nedolžno vsebino.

Tako Ivan tudi ni mogel vedeti, da se bo Agatja Semjonovna Popova sestala v Bombayu z nekim moskovskim agentom, ki bo prispel z letalom iz Londona s še svežimi podatki o predstoječi razmestitvi enot britanske flote na Daljnem Vzhodu. Moskovska obveščevalna mreža si je utrla pot tudi v tako častivredno ustanovo, kot je britanska admiraliteta!

Sedaj, ko je bil končno sam, se je odločil poslati Dolores v Singapur brzjojav, naj s prvim parnikom odpotuje v Bombay. Upal je, da bo ostal v Bombayu vsaj do njenega prihoda. V nasprotnem primeru je nameraval pobegniti Agatji Semjonovni Popovi, se skriti nekje v Bombayu pred njenimi ogleduhi in počakati Dolores, nato pa uteči z njo kamor koli, kjer bi bila varna pred moskovskimi zasledovalci. V njo je bil že tako zaljubljen, da se ni več bal niti maščevanja svojih gospodarjev, ki se jim je že pred leti izročil na milost in nemilost.

Tako je ljubezen do lepe Mehčanke vedno bolj izpodjedala še zadnje temelje njegove moskovske »šole«. Agatja Semjonovna Popova je bila premalo psihologa, da bi to opazila.

TELESNA VZGOJA

SPORT - SAH

Vesele in žalostne s smučarskega prvenstva Primorske

Najprej ni bilo snega, potem je bil sneg, pa je na njega začel padati dež. Vse to je organizatorje smučarskega prvenstva Primorske v Idriji letos spravilo v obup. Na dan tekmovalja pa je le bilo že toliko snega, da so se tekme izvedle v dobrih snežnih razmerah.

Idrija in Postojna se vsako leto udarita na dveh področjih. Ali bo ta dvoboj postal tradicionalen? Najprej so bili Postojnčani hudi, ker jim Idrijski niso postelali postelj. Zvečer pa so zahtevali nov način točkovanja, češ da dosedanj, ki so ga sprejeli na občnem zboru podzveze, favorizira Idrijo. Idrijski knapi so se takoj umaknili iz borbe, ker so vedeli, da morajo zmagati po vsakem točkovanju. Vse je že kazalo, da je ljute borbe konec, ko so se Livčani spomnili, da nov način točkovanja prizadene njih in da se bije borba pravzaprav za drugo mesto. In tako se je debata nadaljevala na vseh sestankih: točke, točke in zopet točke! Sedaj ni bilo več važno tekmovalje, celo sodniki so stopili v ozadje. Vodje ekip se niso imeli nič več pomeniti o tekmovalstvu, o krajinem prvenstvu na Livku, o postojnskem tekmovalstvu. Kaj vse to! Točkovanje, točke. To je bil refren vsake diskusije. Postojna je torej zmagala: vprašanje točk ni bilo rešeno. Drugo vprašanje pa so reševali tekmovalci na dilih in tam je zmagala Idrija. Torej za letos: ena proti eni med Idrijo in Postojno. Drugo leto, upajmo, da bo organizacijo prvenstva prevzela Postojna. Če pa želi tudi podzvezo, jo lahko takoj dobi.

Upravitelj Vajeniške šole v Idriji je hud smučarski kibic. Ko je zagledal svojega učenca in lanskoletnega prvaka med mladinci v smuku, ki se je odpravil na start, mu je še zadnji trenutek resno zaklical, naj le gleda, da bo zmagal, ker bo sicer dobil v šoli cvek — iz vedanja. Toda groznja pri slalomu ni pomagala, ker je bil šele peti, red v vedenju pa je popravil naslednji dan v veleslalomu, kjer je zmagal.

Veleslalom sta sodila idrijski in postojnski sodnik. Zopet dvoboj! Ko je prišel na cilj postojnski tekmovalca je postojnski sodnik odčital čas na uri, na katero pa je poškilil tudi idrijski sodnik in ugotovil, da se je postojnski sodnik zmotil. Postojnski sodnik je napako takoj priznal in pravilnost časa je potrdil tudi prisotni zvezni sodnik. Zadeva je bila v redu. Kljub temu pa so zvečer nekateri tekmovalci znali povedati o goljuftji, tako da so celo Goričane zbegali, da so obupali nad podzvezo. Tu pa resno fantje: če smo možje, bodimo možje, če smo babe, pa ne hodimo na tekmovalje med moške. Pa vendar moramo ugotoviti, da so nekateri naši tekmovalci slabši od bab, zato ta ljudski izrek pri nas ne drži in dela neznemu spoju veliko krivico.

Veleslalom je bil prehud in smrtno nevaren. Pozneje smo ugotovili, da je bil res prehud za slabe tekmovalce, ki bodo morali v bodoče smučati samo še na postelji, da se ne bodo izpostavljali smrtni nevarnosti.

Zvečer je bil zabavni večer s plesom, kjer se je žalost utopila v veseljem razpoloženju in vrtenju. Pri nekaterih pa tudi v vinu in vinškem vrtenju.

Rezultate smo poslušali že zvečer v radiu in jih brali v »Borbki«, sicer zelo skromne, vendar primerne za naše skromne primorske smučarske razmere. Krono je vsekakor odnesel naš fizikalni tehnik »Poletu«, ki nam je privoščil kratko notico na zadnji strani. Kje je pobral ono, da so mladinci trasirali progo za veleslalom, pa res ne vemo. Mi vsi smo do sedaj mislili, da jo je trasiral tov. Zvan iz Nove Gorice! Pa kdo bi »Poletu« zameril, saj je moral prvo stran posvetiti zopet Ljubljani. Sobotne prireditve pa je urednik menda celo v radiu preslišal in jih torej ni mogel vsaj registrirati. Gotovo so tudi pri »Poletu« postavili v program za bodoče leto kot eno prvih točk: pomoč Primorski, in jo sedaj vestno izpolnjujejo.

K sreči, da smo Primorci dovolj skromni.

Se ena statistika, ki ni bila nikjer objavljena: imeli smo samo eno zlomljeno nogo in še to dan pred tekmovaljem. Med tekmovaljem pa 6 parov zlomljenih smuč. Tudi v tem smo napravili velik korak naprej v primeru z lanskim letom. Zato pa lahko iz vseh vidikov napravimo zaključek, da smučarstvo na Primorskem naglo napreduje in bojte se Kranjci — čez deset let!

Srečko Logar

Dve zmagi Odreda v Kopru

V okviru štirinajstinednevnega kondicijskega treninga pred začetkom spomladanskega dela državnega nogometnega prvenstva je ljubljanski Odred odigral še dve prijateljski tekmi v koprskem okraju. Predpretekli četrtak so se pomerili z reprezentanco jugoslovanske cone STO, ki so jo sestavili v glavnem igralci Pirana in koprske Aurore, in jo premagali s 6:1 (3:1). Domačini so prvih deset minut ostro napadali in dosegli vodilni gol, potem pa so tehnično mnogo boljši Ljubljanci do konca tekme gospodarili na igrišču. V nedeljo se je Odred pomeril s trenutno najmočnejšim moštvom v coni, s koprsko Auroro. Rezultat 4:2 (4:0) za Odred pomeni pravzaprav moralno zmago domačinov. V drugem polčasu so prišle na dan vse

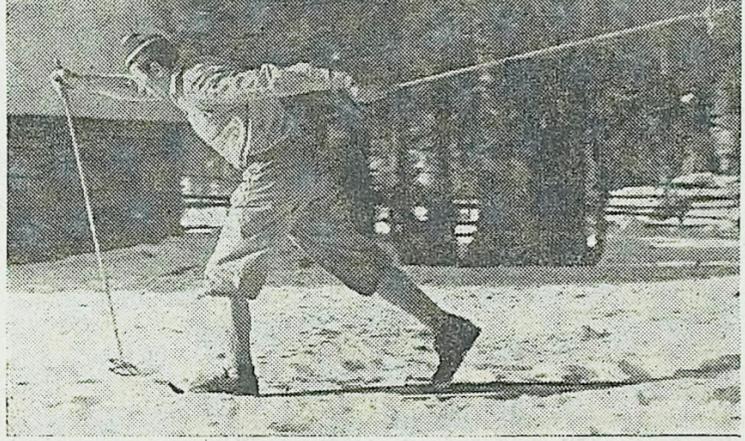
»odlike« Odredovcev, ki so z neskončnimi driblingi, zadrževanjem žoge in neodločnimi štarti povsem izgubili kontrolo nad igro. Nad 800 gledalcev je glasno negodovalo nad slabo igro slovenskega prvotigaša v drugem polčasu. V moštvu Odreda sta zadovoljila le Toplak in Zumbar, pri domačinih pa je bil najboljši mladi Poljšak, ki je večkrat preigraval vso obrambo Odreda in dosegel za svoje barve tudi zelo lep gol.

V predtekmi je drugo moštvo Odreda po zelo slabi igri premagalo drugo moštvo Aurore z 2:1 (1:1). L. O.

Zimovišče Lokve pri Gorici je zaživelo

Preteklo nedeljo so bile ob sončnem vremenu zanimive smučarske tekme SŠD Železničarja v tekih ter skokih z udeležbo Rudarja iz Idrije, Partizana iz Nove Gorice in prireditelja Železničarja iz Šempetra. V nedeljo 31. t. m. bodo tekme za prvenstvo goriškega okraja v tekih, smuku in skokih v organizaciji okrajne zveze TVD Partizan Gorica.

Stanje snega: 50 cm srena, vreme jasno, temperatura minus 12 stopinj.

Materič Kordež — slovenski prvak v smučski tekih

BARBA VANE PRAVI...

Nekdo mi je očital, da je tole, kar pišem spoštovanim bralcem »Slovenskega Jadrana« koezerija. Skoraj sem bil užaljen, ker sem najprej razumel da misli kozo, ki ji je ime Ri-ja. Še nobene koze nisem poznal, ki bi ji bilo tako ime. Hitro pa mi je šinilo v glavo, da pomeni koezerija nevezano kramljanje o tem in onem. Bil je torej le majhen nesporazum. Takih in podobnih nesporazumov je strašno mnogo. Je na primer potoval neki Čeh po avstrijski železnici. Deževalo je in skozi razpoko v strehi je kapljala v kupče deževnica. Vstopi sprevodnik, pogleda, pokaže na lužico in strogo pravi: »Das werden sie nachzahlen!« (To boste morali plačati.) Obdolžil je bil siromaka, da je tista lužica nastala po neki osebnih Čehovi fiziološki nujnosti. »Sie! Nachzahlen!« je grmel sprevodnik. Čeh, ki nemišlino ni razumel, je skomizgal z rameni ter ravnodušno odvrnil: »Ja to ne naseal!« Konduktor, ki pa češčine ni razumel, je zarečal: »Wie, bitte?« (Kako, prosim?) Tedaj je tudi v Čehu zavrelo: »Cooo? Ja to ne budem vtipil!« (Kaaaj? Jaz tega ne bom popil!) Razumel je bil namreč, da mu sprevodnik veleva, naj lužico popije, če jo je že naredil. Nesporazum.

Te dni me je zanesla kraška burja celo na področje bratske hrvatske republike. Ogledal sem si pobeljeni Zagreb (snežilo je kakor iz rešeta), videl sem to in ono, kupil kilogram Jaffa-pomaranč za 170 dinarjev ter odkrival na postajo in se pretokel v vlak. To pot sem dobil pisano in zanimivo družbo. Nasproti mene je paševal orjak srednjih let, elegantno oblečen, nezmanoko resen. Čital je francoski prevod Dostojevskijevga romana »Idiot«. Z leve strani je upiral v moj bok svoj blatni čevljev potnik, ki so ga bili prinesli v va-

gon. Nekje se mu je bilo spodrsnilo in si je izpahnil nogo. Dva mlada Vojvodince sta žrtvovala svoja sedenja, da je ponesrečenec mogel izpahnjeno nogo vodoravno položiti k počitku in jo upreti v svoj bok. Mlada, ljubka ženica si je dala nepopisno veliko opraviti okoli svojega pohabljenca. Božala ga je po bolni nogi, mu z drobnimi prstki popravljala razkuštrano frizuro ter mu z vzdihom iskrenega sočustvovanja čelo. Ob tej materinski nežnosti pa je skrivaj pomežiknila enemu izmed »Samaritanov« iz Vojvodine, ki sta se tako velikodušno žrtvovala za svojega bližnjega. »Veš kaj, srček, ti boš zdaj tukajle lepo počivčkal, jaz pa bi šla v jedilni voz na čašico pivčka. Strašansko sem žejna!« je gostolela blaga ženica. »Le pojdi, dragica, nikamor ti ne videm!« je privolil mož. »Brez denarja mi ne bodo hoteli ničesar dati!« se je smejala »dragica«. Z naglo kretnjo je segel mož v žep, a sta ga Samaritana prehitela: »Tudi midva greva. Dovolite, da povabiva gospo v svojo družbo?« »Prosim, prosim!« se je smehljaj pohabljenec in hitel tlačiti listnico nazaj v žep. Družbica se je odzibala po hodniku proti jedilnemu vozu. V kupeju smo ostali trije. Zdelo se mi je, da je človek z »Idiotom« nekaj zamrmral. Pogledam ga, on mene in naskrivaj onega, ki se je bil poglobil v branje. In neznane je diskretno izgovoril: »Kobra!« Nekoliko pozneje me je zaprosil, naj mu prižgem cigareto. Nato me je iz hvaležnosti povabil na kozarec piva. Odšla sva za družbico, zaprosivši »invalida«, naj popazi na najnove torbe in oblačila. V jedilnem vozu sva naletela na pravcato idilo. Skrbno ženo je nežno objemal okoli pasu eden od »Samaritanov«, ona pa mu je spodbudno tlačila v usta sir in sunko, medtem ko je drugi klical

Šahovska igra s 40 figurami na 100 poljih

Doktor Štefan Letmanji je po poklicu lekarnar in doktor pravnih ved. Doma je iz Subotice, živi in dela pa v Sarajevu. Te dni je končal svojo zanimivo brošuro o superšahu in o vseh reformacijah klasičnega šaha.

Za kaj gre pri superšahu? Dr. Letmanji se je nad deset let ukvarjal z vprašanjem, kako bi šahovsko igro napravil čimbolj borbeno in kako bi čimbolj razvila domišljijo mladih ljudi. Prišel je do zaključka, da je treba klasični šah modernizirati, dati figuram novo, sodobno vlogo in postaviti igro na take temelje, da bo možnost remija zmanjšana na minimum.

Superšah ima 40 šahovskih figur, ki se gibajo na 100 poljih. Igra traja približno le 15 do 30 minut in se zaključuje z absolutno zmago enega ali drugega nasprotnika. Najmočnejša figura je raketno letalo, ki združuje v sebi poteze vseh figur. Raketno letalo odgovarja po moči dami v klasičnem šahu, le da ima tudi možnost odskokov konja. To je pravzaprav glavna značilnost superšaha, s katero se tudi možnost remija zmanjša na minimum.

Kakšen odmev bodo imele dr. Letmanjijeve ideje med našimi šahisti in v inozemstvu, je težko povedati.

Ali jih bodo ocenili kot navaden eksperiment, ali pa bodo morda le našle širši krog pristašev? Odgovor za vse to bomo dobili že v prihodnjih mesecih.

Letna skupščina planincev v Idriji

V nedeljo so planinci v Idriji podajali letni obračun njihovega jubilejnega leta, ker so praznovali 50-letnico. Udeležba je bila komaj zadovoljiva, vendar pa so odborniki lahko podali poročila, ki kažejo veliko agilnost in požrtvovalnost članskega jedra tega društva. Skoraj vse sprejete naloge so bile izvršene, med njimi tudi sklep, da se na Hleviški planini zgradi nova koča, nad čemer so mnogi zmagovali z rameni že takrat, ko je bil sprejet ta sklep. Ob podpori rudniškega kolektiva, gozdne uprave in Vajenske šole pa je bila koča spravljena pod streho in bo v prvi polovici tega leta že lahko sprejela goste. Posebej je treba v zvezi z gradnjo pohvaliti naše pridne upokojence, medtem ko se je idrijska mladina le malo odzivala pri delu. Če se pomislimo, da so dosedanja dela stala samo 366.000 dinarjev, moramo priznati, da je bilo v delo vnešena mnogo idealizma in požrtvovalnosti. Opravljenih je bilo nad 5000 prostovoljnih ur resnega dela. V teku leta je število članstva padlo od 481 na 437, vendar je sedaj že 38 odstotkov mladincev. Ker tvorijo članstvo v pretežni večini delavci, lahko trdimo, da je društvo na solidnih nogah. Društvo ima trenutno okoli 90.000 din pasiva, kar pa bo v teku leta nadoknadilo. Markacijski odsek vzdržuje 15 markiranih poti. Načelnik je strogo grajal dejstvo, da so bile markacije v okolici Črnege vrha ponovno poškodovane. Pri volitvah je bila izvoljena v glavnem stara uprava na čelu s tovarišem Jeranom Janezom. L. S.

Križanka

VODORAVNO:
1. država v ZDA, 8. komedija ruskega dramatika, Gogolja, 9. turški plemič, 10. hoditi, premikati se, 11. odžgan kos debla, hloč, 12. vzklík, 13. oče, 14. plačilo ob sklepanju pogodbe, 15. stara mati (v narečju), 16. kratkica za mednarodno organizacijo, 18. kemični znak za bizmut, 19. začetnici slovenskega pesnika, 20. doba, vek, 22. srbsko moško ime, 23. vojna (srbohr.), 24. težko dihanje, naduha, 25. zgodba, povest, 27. vrsta bankovca.

NAVPIČNO:
1. vrsta papige, 2. zahtevati od koga legitimacijo, 3. beograjska izletniška točka, 4. pomožni glagol, kontingent, 6. uvedba motorjev v promet in vojsko, 7. operna pesem, spev, 15. stotnik (tukja), 17. príslov: narobe, 21 sveta gora, pogorje na polotoku Halkidiki, 22. majhen as, 26. grška črka.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stofa — Tiska tiskarna »Jadrana« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2.